

List

LETO XV
ŠT. 3
27. MAREC 2008
1,50 EUR

ISSN 1581-8373

Revija za kulturna in druga vprašanja občine Šoštanj in širše.

Poština plačana pri Pošti 3325 Šoštanj

Knjižnica Velenje
Titov trg 05

3320 Velenje

/08/05

**Sredina
RAZVOJ
KMETIJSTVA
IN
PODEŽELJA**

Skupaj od leta 1904...

Pridružite se nam
na poteh po naših
prečudovitih hribih!

V Planinsko društvo Šoštanj se lahko včlanite pri/v:

- **cvetličarni Nahtigal v Šoštanju,**
- **Zinki Moškon (Florjan),**
- **Danici Švarc (OŠ Šoštanj in Ravne),**
- **Jožici Andrejč (OŠ Šoštanj in Florjan),**
- **Blažu Luknerju (Gaberke)**
- **Andreju Veterniku (Zavodnje)**

www.pd-sostanj.si

foto: Andrej Veternik

10. koncert

ROBERT GOLIČNIK S PRIJATELJI

Nedelja • 6. april • ob 15. uri • Večnamenska dvorana Vinska Gora

Orkestri ROBERTA GOLIČNIKA
TRADICIONALNI • JUNIORČKI • SONČKI • MINI

Ansambel VAGABUNDI • Ansambel ZLATI MUZIKANTI • Ansambel ŠESTICA
Ansambel BRATOV AVBREHT • JURE VUČIČ s prijatelji • Mažuretke URŠKE DREV
Ansambel GOLTE • Ansambel FLORJANI • ZLATKO DOBRIČ • EVA ČERNE
Humorista: FRANC PESTOTNIK – PODOKNIČAR • MARKO JEVŠNIK MATEVŽ

PRODAJA VSTOPNIC:

BOROVO – Šoštanj • Gostišče HREN – Vinska Gora • Trgovina DELMOD – Center Nova – Velenje
ROBERT GOLIČNIK – 041 661 229 in uro pred koncertom

PRISRČNO VABLJENI

List

Revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše.

Izdaja

Zavod za Kulturo Šoštanj
Trg Svobode 12, 3325 Šoštanj
zanj Kajetan Čop, direktor
Izdajanje Lista finančno omogoča
Občina Šoštanj, zanjo Darko Menih,
župan.

Uredništvo

Jožica Andrejč, Milojka Komprej,
Tjaša Rehar, Peter Rezman in Rafko
Srebernjak

Fotografija na naslovnici:

Martina Žohar

Odgovorni urednik

Peter Rezman

Lektoriranje

Jožica Andrejč
(Za razpise in objave odgovarja naročnik.)

Priprava redakcije

Milojka Komprej

Produkcija

Vp Dtp Studio
Vinko Pejovnik

Natiskano

900 izvodov.

Vse sodelavce prosimo, da prispevke za LIST št. 4 (april 2008), pošljejo ali dostavijo najkasneje do 11. aprila 2008.

ISSN 1581-8373

9 770158 183733

Egipt / stran 36

VSEBINA

4	Fotografija meseca
5	Uvodnik
6	Naša občina
14	Cerkev in mi
15	Prostor za komentar
	Informacije v prostoru
16	Elektra
17	Šport
18	Na sončni strani Alp
19	Varovanje naravne dediščine
20	Dogodki in ljudje
21	Šolski list
22	Sredina vabi
24	Podoba kulture
26	Lutkovni kotiček
27	Dogodki in ljudje
28	Gledališče
	Spomini
30	Karel Pungartnik ni »Pungartnikov Korl«
31	Pepca
33	Knjige
34	Čez Uršljo goro
36	Potopis
	Egipt
40	Zgodbe
41	Svetloba
42	Križanka
43	Fotoreportaža
	Jože Napotnik, slikarski mojster velikih scen
44	Fotoreportaža
	Partizani so med nami

Žičničarji v Zavodnjah. Čakajo. Sneg.
Foto: ŠD Zavodnje

Plemenita plesen

Peter Rezman

Pred kratkim sem dobil sporočilo ene od naših nekdanjih dopisnic, v katerem mi je s tiho samozavestjo sporočila, kako se je v letu in mesecih, odkar je zadnjič pisala za nas, izkazalo, da je v svojih kolumnah zelo natančno predvidela nekatera dogajanja v prihodnosti.

Ko sem sam pred več kot petimi leti v drugo sprejel izziv urejanja te revije, nisem na takšen način tehtal med aktualnostjo in trajnostjo zapisanega, kot to počnem danes. Priznam, v takšno razmišljanje me je potisnila objektivnost situacije, ki je skozi prizmo mesečnika bistveno drugačna, kot je to videti skozi dnevno časopisje. Aktualnost pri nas avtomatsko zdrсне v obrobje, zato pa skozi določeno časovno obdobje res veliko bolj izstopa verodostojnost poročil in pronicljivost komentarjev. Zato je revija res berljiva tudi, ko je že (pre)stara, ali če hočete drugače: List ni nikoli prestar za branje. Zato grešijo tisti, ki posamezne izvode zavržejo, češ, kaj hočemo s starim časopisom. Napaka. Liste je treba hraniti, saj je v njih večina zapisov trajne vrednosti.

Še več. Če vzamemo kot primer v precep naš način objavljanja zapisnikov sej občinskega sveta, je včasih (za primer lahko vzamete kar to številko Lista) videti rahlo neresno, ko konec marca prebiramo, kaj so občinski svetniki modrovali novembra, torej dobrega četrta leta nazaj. A se je treba v isti sapi vprašati, kaj pa so svetniki skleпали tako usodnega, da bi občani morali o tem vedeti že prihodnje jutro. Nič. Celo nasprotno. Svetniki bi naj odločali o stvareh na dolgi rok. O svojih odločitvah naj bi dolgo in resno razmišljali in naj bi zato nekaj časa držale. Zato ni nobene škode, če objava zapisnika »zamuja«, ker tudi vsaj približno vzdrževanje reda rubrik in pestrost revije pomenita toliko kot vsebine same.

Morebiti se bo komu to razmišljanje zdelo zgolj opravičilo zadrege, ki izhaja iz volontarizma sodelavcev ter že omenjene narave me-

sečnega izhajanja, pa ni. Naj opozorim še na eno razsežnost takšnega pristopa, ki ji morajo služiti dopisniki. Verodostojnost zapisanega in konsistentnost stališč piscev je pri nas veliko bolj na prepihu kot v kakšnem dnevniku, kjer se morebitna napaka ali prenačljiva napoved že drugi dan zgubi v smeteh in pozabi za vedno. Pri nas se ni mogoče dopisnikom obračati po vetru ali trenutnem trendu, saj bi redni bralci hitro odkrili površnost, vsekakor pa takšne šibkosti same slej ko prej izstopijo kot olje na vodi, pisec pa zgubi zaupanje pri bralcih. In nazadnje pri sebi. Samozavest in vera v lastno delo pa sta nujni za javno nastopanje. Tudi ko v samoti pišemo besede, ki bodo slednjič javne.

Tako nekako stopamo po robu žurnalizma in skušamo ob prepogostih primerjavah z Našim časom, s specifičnimi vsebinami in »počasnostjo« informacij zapolniti tisto informacijsko nišo, (da ne rečem globoko jamo), ki nastaja pod mastnimi naslovi in med plehkimi novičkami in nenazadnje s pahljačo različnih pogledov dopisnikov, sprožiti kakšen impulz več v naših sivih celicah.

Pri nas se postmodernistično, da ne rečem zgolj modno načelo *'manj je več'* nikakor noče prijati.

Nam tako niti okoliščine ne dopuščajo, da bi podlegali medijskemu stampeu o »našem«, ta čas *najaktualnejšem* dogodku in bomo o njemu (morda) pisali čez tri mesece, ko medijev ne bo več zanimal in bo veliko bolj znana njegova resnična teža. Ko se bo voda zbistrila.

Občinske novice

Center za socialno delo

V sredo, 12. marca, je v Šoštanjju pričela delovati pisarna Centra za socialno delo Velenje. Pisarna bo za stranke odprta vsako sredo med 8. in 12. ter 13. in 17. uro. Občanke in občani bodo v njej lahko urejali stvari, za katere so do sedaj morali hoditi v Velenje. Center za socialno delo Velenje bo v Šoštanjju tako izvajal prvo socialno pomoč, ki bo obsegala naslednje sklope: varstvo otrok in družine (dovolitev sklenitve zakonske zveze, urejanje starševstva, razveza zakonske skupnosti ali razpad zunajzakonske skupnosti, urejanje odnosov v družini, ukrepi centra za socialno delo) varstvo otrok (rejništvo, posvojitve, skrbništvo, obravnava otrok izven sodnega postopka, obravnava mladoletnih v sodnem postopku), varstvo odraslih (skrbništvo, obravnava storilcev kaznivih dejanj, urejanje statusa invalida, urejanje pravice do družinskega pomočnika, obravnava starejših oseb, obravnava oseb s težavami), oprostitev pri plačilu storitev (pomoč na domu, institucionalno varstvo), denarne socialne pomoči, starševsko varstvo in družinski prejemki ter vrsto ostalih storitev.

Na Občini Šoštanj želimo približati izvajanje dejavnosti Centra za socialno delo Velenje svojim občankam in občanom, zato smo se skupaj s centrom odločili za odprtje pisarne v prvem nadstropju upravne stavbe Občine Šoštanj na Trgu svobode 12 v Šoštanjju. ■

Nadaljevanje rekonstrukcije Primorske ceste

V dogovoru s Komunalnim podjetjem Velenje, ki je investitor prenove, se je v četrtek, 28. februarja, nadaljevala rekonstrukcija Primorske ceste v Šoštanjju. Dela bodo potekala na odseku od priključka k tovarni Gorenje Notranja oprema do obrata industrijske žage.

Obvoz je urejen in označen, voznike pa prosimo za strpnost, upoštevanje prometne signalizacije in razumevanje. ■

PGD Topolšica ima novo vozilo

Gasilci so vedno pripravljene priskočiti na pomoč. V času, ko je prostovoljnega dela vedno manj, je njihova dejavnost toliko bolj opažena in tudi spoštovana. Za svoje delo pa potrebujejo gasilci dobro izobrazbenost in tudi dobro opremo.

Občina Šoštanj vsako leto v proračunu namenja nekaj sredstev za izboljšanje opreme katerega izmed štirih prostovoljnih gasilskih društev v občini. V letu 2007 smo tako pomagali PGD Topolšica pri nakupu novega vozila, namenjenega tako prevozu moštva kot za intervencije.

Gre za gasilsko vozilo GVV-2 - izdelano na Mercedesovem podvozju, v katerem je prostor za 1000 litrov vode s kombinirano črpalko Rosenbauer (visoki in nizki tlak). Poleg tega je tudi zelo dobro opremljeno, in sicer z dihalno-izolirnimi aparati, vgrajenim agregatom s svetlobnim stolpom, s katerim se enostavno osvetli kraj nesreče, v vozilu pa je še veliko ostale tehnične opreme za reševanje: nosila, A sesalne cevi, tridelna lestev, motorna žaga, kotna brusilka, zaščitna obleka za delo v gozdu, lomilno orodje, 12 B cevi, 10 C cevi, 6 D cevi, ročniki, trojaki, penilo, ročnik za srednjo peno, itd.

Člani PGD Topolšica so se vozila razveselili v sredo, ko sta si ga podrobneje ogledala tudi župan Občine Šoštanj Darko Menih in predsednik KS Topolšica Viki Drev. ■

Nino Ošlovnik nov predsednik Športne zveze Šoštanj

Na redni skupščini, ki je bila v četrtek, 31. januarja, je Športna zveza Šoštanj (ŠZŠ) dobila novega predsednika. Bojana Rotovnika, ki je zvezo po mnenju vseh prisotnih na skupščini vodil zelo dobro, se je odločil, da po poteku mandata ne bo ponovno kandidiral za predsednika ŠZŠ. Nov predsednik pa je tako postal Nino Ošlovnik, sicer dolgoletni športni delavec v Šoštanjju, ki je v preteklosti že vodil med drugim tudi ŠZŠ, sicer pa je tudi predsednik Športnega društva Šoštanj.

ŠZŠ izvaja nekaj odmevnih projektov, kot sta predvsem podelitev priznanj najboljšim športnikom v občini in dnevi rekreacije. V kratki predstavitvi svojega programa v naslednjem obdobju je Ošlovnik poudaril, da bo poudarek predvsem na nadaljevanju začrtanega dela in tudi kakšni nadgradnji.

Na skupščini je bil tudi župan Občine Šoštanj Darko Menih, ki je prisotnim predstavil načrte občine na področju športa v prihodnje in čestital dosedanjemu vodstvu za dobro delo ter želel novoizvoljenemu veliko uspeha pri vodenju ŠZŠ. ■

Obrezovanje drevja

Na pobudo prebivalcev Tovarniške poti, ki so opozorili, da sta dva visoka topola ob reki Paki lahko nevarna, sta ta dva topola sedaj obrezana. Gre sicer za topola, ki stojita v varovalnem pasu reke Pake. Na podjetju Nivo d. d. iz Celja, ki je zadolženo za upravljanje rečne struge in brežine, so dejali, da toka reke drevesi ne ovirata, tako da sami k sanaciji ne bodo pristopili, naj to naredi občina.

Foto: T. R.

Ker sta bili drevesi izjemno visoki (eden preko trideset, drugi pa celo preko štirideset metrov), smo za pomoč pri obrezovanju prosili velenjske gasilce, ki so prišli s svojo visoko lestvijo, tako da sta topola sedaj obrezana in ne predstavljata več nevarnosti za tamkajšnje prebivalce ali mimoideče.

Vrba v neposredni bližini telovadnice Partizan na Kajuhovi cesti 15 v Šoštanjju se je zaraščala v streho telovadnice, zato je bilo tudi to drevo obrezano, prav tako pa tudi drevo na Cesti talcev, ki se je od podpostaje nagnilo na cesto.

To so bila nujna dela, na pomlad pa bomo z vzdrževalcem opravili ogled mesta in bomo naredili popis nadaljnjih del na tem področju.

Omenimo še, da sta topola, ki sta bila posekana pred stavbo, kjer je bila včasih pošta in nato tudi knjižnica na Kajuhovi cesti v Šoštanjju (nad gostiščem Grudnik) v zasebni lasti. ■

Rokometno igrišče

Občina Šoštanj se je v lanskem letu prijavila na razpis za sofinanciranje prenove rokometnega igrišča v Šoštanjju. V četrtek, 14. februarja, smo prejeli sklep Fundacije za šport, iz katerega je razvidno, da so Občini Šoštanj za prenovo tega igrišča namenili 37.100,00 evrov. Gre za sofinanciranje v letih 2008, 2009 in 2010. ■

Dršališče

V sredo, 5. marca, je bilo dršališče v Šoštanjju odprto še zadnji dan. Vse od odprtja 8. decembra lani je bilo na njem zelo živahno. Bilo je središče zimskega dogajanja v Šoštanjju. Veliko otrok je svoje popoldneve preživljalo prav na njem, kjer so se družili in zabavali, iz dneva v dan pa seveda tudi bolje drsali. Dopoldneve so pogosto izkoristile osnovne šole iz cele Šaleške doline za športne dneve.

V treh mesecih, ko je bilo dršališče odprto, so se na njem zvrstile štiri drsalne revije z odličnimi slovenskimi drsalci (tudi udeleženci olimpijskih iger) in številne animacije: šole drsanja, poligo-

Foto: B. R.

ni, hokej na ledu ... Vsak petek zvečer pa je bila na sporedu tudi hokejska liga. Število obiskovalcev na drsališču se je dnevno gibalo med 50 in 150, skupno jih je bilo med 9.000 in 10.000.

Drsališče na rokometnem igrišču v Šoštanjju se je torej odlično prijelo, za kar gre zahvala predvsem številnim sponzorjem. Na Občini Šoštanj si bomo prizadevali, da bomo drsališče uredili tudi prihodnjo zimo. ■

pripravila Tjaša Rehar, univ. dipl. nov., svetovalka za odnose z javnostmi

Kar 200 novih študijskih mest

Župan Mestne občine Velenje Srečko Meh je v četrtek, 31. januarja, predal namenu prostore dekanata Visoke šole za varstvo okolja in Fakultete za energetiko s Centrom za energetske študije in raziskave. Hkrati se je s tem dnem pričel vpis študentov na omenjene programe, imeli pa so že tudi informativne dneve. Direktor Premogovnika Velenje dr. Milan Medved je ob tej priložnosti ustanovoma izročil donatorski ček.

V Velenju so z aktivnostmi za odprtje obeh visokošolskih ustanov pričeli leta 2006 in v najkrajšem možnem času zamisel tudi uresničili. Fakulteta za energetiko deluje v sklopu Univerze v Mariboru, vršilec dolžnosti (v. d.) dekana pa je zaslužni profesor dr. Dali Donlagič. Fakulteta bo imela oddelek tako v Velenju kot v Krškem. Na obeh oddelkih bodo vpisali do štirideset rednih in enako število izrednih študentov. Kasneje računajo še na drugostopenjski študij. Za strokovni magistririj se bo lahko izobraževalo dvajset študentov.

Po Donlagičevih besedah je prednost ustanove v tem, da je to majhna institucija, ki bo zato lahko prilagodljiva. Delo bo temeljilo na individualni obravnavi, nameravajo pa vključiti tudi povezave s tujino, zlasti Jugovzhodno Evropo, kjer je veliko zanimanje kot tudi potrebe za tvorstne programe.

Drugi program je Visoka šola za varstvo okolja, ki je ustanovljena v okviru Regijskega študijskega središča Celje. Diplomanti bodo dobili naziv diplomirani ekotehnolog oziroma ekotehnologinja. V študijskem letu 2008/2009 je na razpolago po petdeset mest za redni in prav tako za izredni študij. V. d. direktorja mag. Sandi Vasle je menil, da je izziv in naloga šole zagotoviti kadre za prepoznano delo v Evropi.

Hkrati s šolama bo pričel delovati tudi Center za energetske študije in raziskave, ki naj bi v najkrajšem času, tako njegov direktor doc. dr. Franc Žerdin, postal inštitut. Za ta namen so v Velenju pričeli prenovo stare termoelektrarne, ki po svoji zunanosti spada med zanimivejše objekte industrijske dediščine. Sicer so za vaje in raziskave v Velenju na razpolago kvalitetni laboratoriji tako na Ericu kot na Komunalnem podjetju.

Izbiro obeh študijskih programov so narekovale potrebe Savinjske regije, to je 32 občin. Kvaliteten predavateljski kader bo večinoma iz domačega okolja. Tukaj so rasle izkušnje in znanja v zvezi s proizvodnjo energije in iz potrebe po sanaciji degradiranega okolja. Po nekaterih raziskavah bi že zdaj lahko v regiji zaposlili kar šestdeset odstotkov diplomantov. Pri tem ni za-

Foto: Marija Lebar

nemarljivo dejstvo, da večina mladih po končanem študiju ostaja v kraju študija. Tako bi v veliki meri zadržali strokovnjake v regiji. Da tukajšnje gospodarstvo omenjene strokovnjake potrebuje, nakazuje tudi dejstvo, da bi že zdaj več kot petdeset odstotkov študentov lahko dobilo štipendije.

Velenje se je na prihod tolikšnega dodatnega števila mladih pripravilo. Zaenkrat so zagotovljena stanovanja, kasneje pa nameravajo urediti kampus in pravi študentski dom. Za vse dosedanje dejavnosti so uporabili že obstoječe objekte, vendar nameravajo zraven Šolskega centa graditi novo stavbo, vse območje pa morda tudi ograditi, zagotoviti parkirna mesta. Že v kratkem bodo od avtobusne postaje do centra vzpostavili tudi lokalni krožni promet z mestnimi avtobusi. ■

Marija Lebar

Center za samostojno učenje je v polnem zagonu

Že v prejšnji številki Lista smo prebivalcem naše občine predstavili Center za samostojno učenje. Namenjen je vsem znanja željnim občanom in občankam, pa tudi tistim, ki jim dopoldanske urice včasih tečejo prepočasi. Prostor se nahaja v prvem nadstropju občine Šoštanj in je opremljen s štirimi računalniki z vso multimedijno opremo, na njih so tudi programi za samostojno učenje angleškega in nemškega jezika, programa za pomoč pri učenju matematike in fizike, dostop do interneta ter različni slovarji. Seveda je uporaba vseh gradiv in učne tehnologije povsem brezplačna, dobrodošla pa je tudi predhodna najava. Poleg samoučenja tujih jezikov ali prebiranja svetovnega spleta, lahko občani obiskujejo tudi različne vodene tečaje.

Trenutno se že od konca februarja, v prijetno opremljenem prostoru, vsak dan dobivajo občanke in občani starosti nad 50 let, ki skupinsko obiskujejo 20. urni brezplačni osnovni računalniški tečaj. Zanimanje je veliko, saj se že polni četrta skupina osmih, računalniškega znanja željnih tečajnikov. Načrtujeta se tudi tečaja Mic-

Foto: Tjaša Rehar

rosoft PowerPoint in Excel, ki bosta namenjena vsem z nekaj računalniškega predznanja.

Poleg samostojnega učenja in različnih tečajev, lahko v prostorih poiščete informacije o različnih načinih izobraževanja.

Torej, dobrodošli Centru za samostojno učenje Šoštanj.

Delovni čas Centra za samostojno učenje

Ponedeljek od 10:00 do 16:00

Torek od 10:00 do 16:00

Sreda od 11:00 do 17:00

Četrtek od 10:00 do 16:00

Petek od 10:00 do 16:00

Telefon: 05 994 70 30

E-mail: lusostanj@siol.net ■

Katja Rezman, informatorka v Centru za samostojno učenje

Izjava za javnost

Po podatkih, ki krožijo v medijih, naj bi bila zaradi zaostrenih odnosov med Holdingom slovenske elektrarne in povezanimi družbami ogrožena izgradnja bloka VI. v TEŠ-u, ki pa je za našo občino izrednega pomena.

Občina Šoštanj je bila v zadnjih nekaj desetletjih popolnoma degradirana in zapostavljena, tako na področju infrastrukture kot okolja in to predvsem zaradi izkopavanja premoga in proizvodnje elektrike. TEŠ je in tudi sedaj proizvaja kar tretjino elektrike v državi. Ob tako veliki proizvodnji prav gotovo zelo vpliva na okolje in prostor celotne občine, za kar pa občina ne prejema nobenih nadomestil. Vse vitalne funkcije občine so bile prenesene drugam, vlaganje v razvoj Šoštanja se je ustavilo.

Predstavniki bčine Šoštanj nismo indiferentni do nastale situacije in naštetih problemov in smo vseskozi, predvsem pa v zadnjem letu vzpostavili dialog oz. pogajanja z odgovornimi na HSE in pristojnim ministrstvom o možnosti pridobitve sredstev za nadaljnji razvoj občine. Zaradi predvidene izgradnje VI. bloka TEŠ na občini pospešeno pripravljamo, usklajujemo in spreminjamo prostorske akte in se temeljito pripravljamo na spremembe, ki jih bo ta gradnja prinesla v Šoštanj. Prav tako smo v stalnih kontaktih z vodstvom TEŠ-a in Premogovnika.

Ustavitev oz. upočasnitev gradnje bloka VI bi posledično pomenila negotovost gospodarskega razvoja ne samo v Šoštanju, ampak v celi Šaleški dolini, tega pa si Občina Šoštanj prav gotovo ne želi.

V dogajanje smo in hočemo biti še naprej aktivno vključeni in s tem zagotoviti Šoštanju zadosten razvoj in hkrati TEŠ-u in Premogovniku nuditi podporo, da bosta lahko nadaljevala z načrtovano proizvodnjo in razvojem družb.

O navedeni problematiki bomo razpravljali na seji Občinskega sveta, ki bo 27. marca 2008. Na sejo smo že 27. 02. 2008 povabili tudi predstavnike HSE. ■

Župan občine Šoštanj
Darko Menih, prof.

Svetniki resno tudi pod »razno«

Uredniško redigiran zapisnik 9. redne seje občinskega sveta, ki je bila v četrtek, 22. 11. 2007, ob 12. uri v veliki sejni dvorani Občine Šoštanj. Na seji je bilo prisotnih 14 svetnikov. Drugi prisotni: direktorica občinske uprave Darja Medved, višja svetovalka za družbene dejavnosti Alenka Verbič, višja svetovalka za GOP Sonja Novak, arhitektka Veronika Hajnrihar, referent za gospodarstvo Andrej Volk in predstavnica Protim Ržišnik Perc d. o. o. Evgenija Petak. Kasneje sta se je pridružili še poročevalki Tanja Šuštar, Združenje občin Slovenije, in Sonja Glažar, vodja Medobčinskega inšpektorata. Sejo je vodil župan Darko Menih, zapisnik je pisala Suzana Koželjnik.

Spremembe Statuta občine

Po uvodnih formalnostih je župan **Darko Menih** pohvalil delo Komisije za pripravo Statuta Občine Šoštanj in Poslovnika Sveta Občine Šoštanj, ki je svoje delo opravila dobro.

Kratko obrazložitev osnutka je podala predsednica Komisije za pripravo Statuta Občine Šoštanj in Poslovnika Sveta Občine Šoštanj **Judita Čas Krneža**.

Statut Občine Šoštanj je bil nazadnje spremenjen leta 2000. Ker se je od takrat zakonodaja, tudi tista, ki se posega na delo lokalne skupnosti, v določenih delih precej spremenila, je bilo v doslej veljavnem Statutu kar nekaj določil, ki so bila neveljavna in zastarela. Komisija za pripravo Statuta Občine Šoštanj in Poslovnika Sveta Občine Šoštanj je vsebino Statuta temeljito preglejala, pripravila spremembe in dopolnitve členov, ki niso več v skladu z aktualno zakonodajo. Pri tem je šlo predvsem za prilagoditev Zakonu o lokalni samoupravi, katerega zadnje spremembe in dopolnitve so bile objavljene v Uradnem listu RS, št. 70/2007. Nekatere spremembe pa so posledica prilagoditev drugim zakonom, ki so se prav tako spremenili. Komisija za pripravo Statuta Občine Šoštanj in Poslovnika Sveta Občine Šoštanj predlaga Svetu Občine Šoštanj, da ta osnutek sprememb in dopolnitev Statuta Občine Šoštanj sprejme.

Darja Medved, direktorica občinske uprave, je pojasnila, da so člani Komisije za pripravo Statuta Občine Šoštanj in Poslovnika Sveta Občine Šoštanj imeli določene pripombe na posamezne člene, vendar niso bile zakonsko utemeljene, razen v 73. členu, kjer se zadnji stavek »Funkcija člana sveta je častna.« lahko črta.

Vendar pa se sejnine članom krajevnih skupnosti ne uredijo s poslovníkom Sveta Občine Šoštanj, ampak samo s Pravilnikom o plačah in drugih prejemkih občinskih funkcionarjev, članov delovnih teles občinskega sveta in članov drugih občinskih organov v občini ter o povračilu stroškov.

Svetnik **Milan Kopušar** (LDS) je pripomnil, da bi Statut Občine Šoštanj začel veljati takoj z dnem objave v Uradnem listu Občine Šoštanj.

Ker ni bilo več razprave, so svetniki brez glasu proti spremembi potrdili.

Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o prostorskih ureditvenih pogojih za dele mesta Šoštanj s Pohrastnikom so svetniki dobili z gradivom.

Kratko je to predstavila **Evgenija Petak**, predstavnica Protim Ržišnik Perc, d.o.o.

Spremembe in dopolnitve se nanašajo na merila in pogoje za prostorsko urejanje območja kopališkega kompleksa, železniške postaje in kmetije Mlinar. Območje urejanja je veliko nekaj več kot 50 hektarjev, zajema pa katastrski občini Šoštanj in Skorno pri Šoštanju. Pobuda o spremembi je bila podana, da se bodo v mestu Šoštanj na območju dotrajanega kopališkega kompleksa lahko pričeli ustrezni postopki za predvideno gradnjo trgovskega centra s parkirno hišo in da se uredi območje med avtobusno in železniško postajo. Tam se nahajajo kioski, ki niso skladni z okoliško arhitekturo, namenjeni so gostinski dejavnosti, nimajo pa zagotovljenih sanitarij. Na območju kmetije Mlinar v Metlečah pa naj bi omogočili nadomestno gradnjo stanovanjske hiše oziroma gradnjo in ureditev objektov za potrebe turistične kmetije.

V razpravi je svetnica **Vilma Fecce** (LDS)

predlaga dopolnitev odloka, in sicer, da se uredi možnost izgradnje pešpoti tako, da se celoten del glasi: »Ob reki Paki je potrebno urediti zeleno cono s pešpotjo, ob regionalni cesti pa zasaditev drevoreda.« Opozorila je tudi na 20. člen Zakona o športu, ki govori, da se mora javni športni objekt uporabljati v javno dobro in za namen, za katerega je bil zgrajen in urejen.

Če se javnemu športnemu objektu namembnost spremeni, se mora zagotoviti nadomestni javni športni objekt. Upa, da je predlagatelj Občina Šoštanj ta člen Zakona o športu že uvrstila v dolgoročno strategijo, saj je ta člen obvezujoč; na naslednji seji naj se predstavi, kje bo nadomestni športni objekt v skladu z Zakonom o športu.

Svetnik **Štefan Szabo** (LDS), kot najbližji sosed kopališkega kompleksa, je prosil, da bi bil podrobneje seznanjen s potekom in izvedbo izgradnje trgovskega centra.

Svetnik **Vojko Krneža** (SDS), predsednik Komisije za okolje in prostor, je pojasnil, da je Komisija za okolje in prostor predlog odloka temeljito obravnavala in na zadnji seji dobila še dodatna strokovna pojasnila glede kopališkega kompleksa. Vse pripombe, ki so jih imeli, so bile upoštevane. Pešpot ni zajeta v tem delu, saj zajema območje bazena, in v kasnejšem času je mogoče urediti pešpot. Na kmetiji Mlinar se bo sedaj po novem prostorskem aktu dovolila novogradnja, kar prej ni bilo možno. Na prostoru med železniško postajo in avtobusno postajo bodo uredili zeleno površino, kjer ne bo dovoljena postavitve kioskov, predvidena je tudi rekonstrukcija regionalne ceste za ureditev avtobusnega postajališča. Komisija za okolje in prostor je predlagala Svetu Občine Šoštanj, da to sprejme.

Svetnica **Vilma Fecce** (LDS), predsednica KS Šoštanj, je zahtevala, da je za Šoštanjčane

potrebna ureditev pešpoti in da se doda zelena cona s pešpotjo. Gradnja znotraj 15-metrskega pasu je dovoljena za javno dobro in pešpot je javno dobro.

Župan je vprašal predstavnico Protim Ržišnik Perc, d. o. o., ali je možno pripombo svetnice Vilme Fece upoštevati, da se pešpot uvrsti naknadno v odlok. Ta je odgovorila, da so ji pri usklajevanju z ARS-om povedali, da ni dovoljen nobeden poseg v ta zeleni pas, razen za posege v javno dobro. Predlagala je, da PUP ostane takšen, kot je, in se potem kasneje uredi pešpot.

Svetnik **Vojko Krneža** (SDS) je povedal, da možnost za javno pot v kasnejšem času obstaja. Predlagal je, da ta PUP sprejmejo takšnega, kot je. Zavežejo pa se, da bodo kasneje v sodelovanju s Krajevno skupnostjo Šoštanj pristopili k aktivnostim, da se bo uredila pešpot.

Svetnica **Vilma Fece** (LDS) se je strinjala z razlago, saj je ta PUP zelo pomemben, zato želi, da se pisno zavežejo, da bodo pešpot zgradili in financirali.

Potem so svetniki brez glasu proti prejeli tudi ta akt.

Pomoč kmetom

Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o dodeljevanju pomoči za ohranjanje in razvoj kmetijstva ter podeželja v Občini Šoštanj za programsko obdobje 2007–2013 je pojasnil **Andrej Volk**, referent za gospodarstvo in predsednik strokovne komisije za vodenje postopkov dodeljevanja sredstev proračuna o dodeljevanju pomoči za ohranjanje in razvoj kmetijstva v Občini Šoštanj. Spremembe pravilnika so potrebne zaradi pripomb Ministrstva za kmetijstvo, kateremu so poslali pravilnik v potrditev. Popravki ne posegajo v vsebino in vsi normativi so bili upoštevani v predlogu sprememb pravilnika. Zato je predlagal občinskemu svetu, da te spremembe sprejme.

Tudi tega so svetniki brez razprave sprejeli soglasno.

Stavbna zemljišča

Sklep o vrednosti točke za izračun nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča na območju Občine Šoštanj je predstavila **Sonja Novak**, višja svetovalka za GOP. Vrednost točke za izračun nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča se določi za naslednje leto do konca tekočega leta. S predlaganim sklepom je predvideno povečanje vrednosti točke za odmero nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča za 5 %, za vse dejavnosti enako, razen za površine deponije premoga, pepela in drugih produktov odžvepljevanja, za katero je predlagano 8-odstotno povečanje vrednosti. Ob izračunu še vedno zaostajajo v vrednosti točke za MO Velenje na m² koristnih površin pri vseh površinah, razen pri površinah deponije premoga, pepela in produktov odžvepljevanja, kjer je cena skoraj enaka.

V razpravi je svetnik **Milan Kopusar** (LDS) izrazil veselje, da so njegov predlog, ki ga je imel lani, le upoštevali in dvignili cene za po-

vršine deponije premoga, pepela in produktov odžvepljevanja in bo sedaj cena enaka kot v MO Velenje. Zanimalo ga je, kako je z davkom na nezazidana stavbna zemljišča.

Svetnik **Vojko Krneža** (SDS) se je strinjal s takšno povišano vrednostjo točke. Zanimalo ga je, ali so cene z MO Velenje usklajene ali še vedno zaostajajo za njimi. Če zaostajajo, je potrebno za naslednja obdobja vrednost točke dvigniti tako, da bi bili pred njimi, saj se vse dejavnosti rudarjenja in pridobivanja električne energije izvajajo v Občini Šoštanj.

Sonja Novak, višja svetovalka za GOP, je pojasnila, da ni velike razlike. Leta 2006 so se prvič izenačili s ceno MO Velenje, v lanskem letu je MO povečala za 5 %, v letošnjem letu pa so za naslednje leto 2008 v mesecu marcu vrednost točke dvignili še za 5 % in sedaj Občina Šoštanj le minimalno zaostaja za MO Velenje. Glede obremenitve za nezazidana stavbna zemljišča je povedala, da je bilo po sprejemu Zakona o urejanju prostora določeno, naj bi občine obremenile nezazidana stavbna zemljišča. Po teh sprejetih določbah je navedeno, da se lahko obremenijo samo tista stavbna zemljišča, na katerih je možno pridobiti gradbena dovoljenja in so minimalno komunalno opremljena (elektrika, vodovod, kanalizacija) in tako zadostujejo vsem pravilom, ki jih zakon določa. V občini je to zelo težko določiti, saj bi v večini primerov bilo potrebno sprejeti prostorski izvedbeni načrt, dokler pa se ti načrti ne sprejmejo, zemljišča niso zazidljiva.

Svetnik **Franč Sevcnikar** (SD) se je strinjal s povišanjem vrednosti točke za gospodarstvo, ker bo v prihodnosti tako povišanje prineslo več denarja v občinski proračun. Istočasno pa so govorili o dajatvah za nezazidana stavbna zemljišča in o tistih nepremičninah, ki so zgrajena in plačujejo dajatve za njih. Zanimalo ga je tudi, ali zaradi nižjega standarda prebivalstva zaostajajo za MO Velenje v vrednosti točke.

Sonja Novak, višja svetovalka za GOP, je odgovorila, da okvirna izplačila za nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča nastanejo z dnem začetka uporabe objekta. Dokler objekt ne stoji, nimajo obremenitve na nezazidana stavbna zemljišča, prej tega davka ni. Ko pa se objekt gradi, se začne plačilo za uporabo stavbnega zemljišča od m² površine. Vsak investitor pa ima po našem odloku možnost do določenih oprostitev. Koristna površina enega m² za poslovne prostore ali proizvodnjo je približno za polovico nižja kot pa v MO Velenje.

Po razpravi so svetniki še enkrat soglašali v celoti in sprejeli predlagani sklep.

Organiziranost Medobčinskega inšpektorata po novem

Organiziranost je predstavila **Sonja Glažar**, vodja Medobčinskega inšpektorata.

Ustanovljen je bil leta 2004 in pokriva 11 občin. Sedaj je pristopila tudi novo ustanovljena Občina Rečica ob Savinji. Delo v inšpektoratu opravlja sedem delavcev in dve inšpektorici.

Občinsko redarstvo je pristojno nadzorovati varen in neoviran cestni promet v naseljih, varovati ceste in okolje v naseljih in na občinskih cestah zunaj naselij, skrbeti za varnost na občinskih javnih poteh, rekreacijskih in drugih javnih površinah, varovati javno premoženje, naravno in kulturno dediščino ter vzdrževati javni red in mir. V lanskem letu je bil sprejet novi Zakon o občinskem redarstvu, katerega je v gradivu tudi opisala. Sprejeti so bili tudi novi trije pravilniki, ki so zelo pomembni, in sicer je zelo pomemben Pravilnik o strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja občinskih redarjev, Pravilnik o opremi in načinu uporabe opreme občinskih redarjev in Pravilnik o enotni uniformi in označbah občinskih redarjev. Predstavila je tudi občinski program varnosti (OPV), ki ga morajo občine sprejeti do 1. januarja 2009, in predstavlja pomemben dokument za delovanje občinske redarske službe. V njem so opredeljena izhodišča za zagotavljanje varnega in kvalitetnega življenja prebivalcev občine. OPV sprejme občinski svet na predlog župana. Ker ima občina organizirano občinsko redarstvo, mora sprejeti in uskladiti odloke, s katerimi so ustanovljena občinska redarstva, v enem letu po uveljavitvi Zakona o občinskem redarstvu (1. januar 2008). Sprejeti mora občinski program varnosti v dveh letih po uveljavitvi tega zakona (1. januar 2009). Dopolniti oz. popraviti dosedanje odloke in upoštevati ZP-1, glede določb, katere predpisuje občina, po objavi terminov za usposabljanje je potrebno prijaviti občinske redarje na osnovno strokovno usposabljanje.

Darja Medved, direktorica občinske uprave, je vprašala, kakšne pristojnosti ima redar na samem kraju. **Sonja Glažar** je odgovorila, da ko redar pridrži kršitelja, mora obvestiti policijo in v če policija ne pride na mesto kaznivega dejanja, mora redar kršitelja izpustiti. Prisilna sredstva (plastične zatege, solzivec in lisice), ki jih bodo imeli redarji, bodo za potrebe njihove zaščite.

Darja Medved, direktorico občinske uprave, je tudi zanimalo, kolikšno je število redarjev v tako veliki občini, kot je Občina Šoštanj, in kakšni bi bili stroški. Vodja inšpektorata je odgovorila, da je sedaj 7 redarjev na 11 občin. Stroški za enega redarja pridejo okrog 22.000 € na leto. Opozorila pa je, da delajo kot skupni medobčinski inšpektorat in država je obljubila, da jim za vsako leto povrne 50 % stroškov.

Župana je zanimalo, kako je v primeru tožbe redarja in ali bo morala občina kriti te stroške.

Svetnika **Franca Sevcnikarja** (SD) je zanimalo, ali se bo redarske službe posluževala samo občina v mestu ali tudi po krajevnih skupnostih.

Sonja Glažar je povedala, da občina že ima to službo; v dogovoru je napisano, da brez obvestil ne pride na kraj kršitve. Na podlagi obiska napišejo poročilo, na osnovi katerega napišejo zahtevek za povračilo sredstev od prekrškov. Sredstva od prekrškov, ki so evidentirani v občini, dobi občina na svoj račun.

Darja Medved, direktorica občinske uprave, je pojasnila, da je potrebno samo povedati, ali želijo, da bodo redarji bolj prisotni.

Združenje občin Slovenije

Sklep o pristopu Občine Šoštanj k članstvu v Združenje občin Slovenije je predstavila predstavnica združenja **Tanja Šuštar**. Združenje je bilo ustanovljeno leta 1999 in trenutno je v njem včlanjenih 111 članic. Letna članarina bi znašala okrog 1.000,00 EUR.

Svetnico **Vilmo Fece** (LDS) je zanimalo, koliko pomoči bo od tega imela občinska uprava. Ko se bodo ustanovljale regije, se bo tudi tam verjetno plačevala članarina. Ali bo članstvo v združenju občin tako veliko, da bo občinska uprava imela po strokovni plati od tega zelo veliko in se ne bo članarina vsako leto povečevala?

Predstavnica združenja **Tanja Šuštar** je povedala, da bodo občine potrebovale podporo in pomoč tudi v nadalje kljub ustanovitvi pokrajin. Število zaposlenih se ni povečalo od samega začetka in tudi nimajo namena povečati članarine, ki je zadnjih pet let enaka. Kar se tiče strokovne pomoči, je pojasnila, da se zaposleni v občinski upravi že sedaj udeležujejo strokovnih posvetov in za članice združenja kotizacije ni ali pa je za polovico manjša kot za nečlanice.

Neodvisni svetnik **Drago Kotnik** se je pridružil mnenju svetnice Vilme Fece in vprašal, kako je z odstopom iz združenja. Predsednica je povedala, da se iz združenja odstopi tako, da se napiše izjava, da občina ne želi več biti članica združenja.

Direktorica občinske uprave **Darja Medved** je povedala, da ima občinska uprava že sedaj zelo dobre izkušnje z njimi: razna pravna mnenja, informacije in razne delavnice, ki so zelo strokovno pripravljene. Predlagala je, da se poskusno vključijo za eno leto in bodo potem videli, kako se bodo stvari pokazale.

Svetnik **Milan Kopusar** (LDS) je menil, da je bil včasih red na sejah, saj bi razpravljavec moral govoriti na govorniškem odru zaradi snemanja seje, tako pa lahko kasneje pri pisanju zapisnikov nastane problem, ker se slabše sliši. Občina Šoštanj je članica Skupnosti občin Slovenije, ki imajo popolnoma enake pogoje in popolnoma enako delajo kot Združenje občin Slovenije. Če sedaj pogledajo članstvo združenja, ga sestavljajo manjše občine, ki so politično enako usmerjene, kot je sedaj Občina Šoštanj. Če bo sedaj Občina Šoštanj pristopila k združenju občin, je potem smiselno, da izstopijo iz skupnosti občin, da se ne bo plačevala dvojna članarina. Menil je, da določene manjše občine ne morejo funkcionirati tako, kot je z zakonom predpisano, in če jih združenje občin pri tem podpira, potem sam takšne odločitve, da Občina Šoštanj pristopi k članstvu, ne podpira.

Direktorica občinske uprave **Darja Medved** je povedala, da se je združenje pojavilo takrat, ko je šlo za Zakon o financiranju občin.

Tanja Šuštar je povedala, da imajo včasih s skupnostjo občin enake predloge in stališča, vendar ne v vseh stvareh. Pri Zakonu o financiranju so bili interesi velikih občin, kot so Ljubljana ali Maribor, vsekakor drugačni kot interesi Občine Šoštanj ali katere koli druge manjše občine. Glede na pripombo, da so v združenje občin vključene občine glede na politično pri-

padnost, je bilo na začetku mogoče res, vendar se s to pripombo sedaj ne more strinjati. Poprečna občina za leto 2008 in 2009 bo znašala več prav po zaslugi združenja občin.

Na koncu je župan **Darko Menih** predlagal, da vstopijo v članstvo Združenja občin Slovenije za eno leto in po analizi, kaj bo občina s tem pridobila, se bodo odločili, ali bodo ostali v združenju ali pa bodo izstopili.

Svetniki so župana soglasno podprli.

Pobude in vprašanja svetnikov

Svetnik **Leopold Kušar** (DeSUS) je ponovno predlagal, da bi predsedniki vseh KS ob koncu leta pripravili poročilo o njihovem delu. Ob koncu dela za vračilo telekomunikacije naj pripravijo poročilo, kako so potekala dela in ali so bile kakšne pritožbe glede vračila denarja.

Župan **Darko Menih** je podprl pobudo in povedal, da bo v mesecu decembru sklical vse predsednike KS, ki bodo morali pripraviti letno poročilo, kaj so delali čez celo leto, in bodo občinski svetniki o tem pisno seznanjeni.

Svetnik **Štefan Szabo** (LDS) je povedal, da je sedaj na seji prvič videl načrt izgradnje trgovskega centra in da je za njih sprejemljiv. Zahvali se županu, da je bila njegova prošnja za ureditev odobrena in realizirana. Znova je opozoril na neurejenost dela kolesarske in pešpoti ob jezeru, po kateri se vozijo tudi avtomobili, čeprav za motorni promet ta pot ni dovoljena. Apeliral je tudi na občinsko upravo, da se odstranijo barake, ki zelo kazijo izgled mesta.

Svetnik **Leopold Kušar** (DeSUS) je opozoril na divje odlagališče, ki nastaja v bližini šoštanjske graščine v smeri proti Lokovici. Zanimalo ga je, kdaj se bo sanirala cesta mimo graščine proti Lokovici, ki je bila v letošnjem letu obljubljena. Podal je tudi pobudo, da se v križišču za Lokovico pri Premogovniku Velenje odstrani prometni znak (prepovedan promet - dovoljen samo za stanovalce Lokovice).

Svetnik **Milan Kopusar** (LDS) pa je podal pobudo za postavitve ogledala na lokalni cesti v Ravnah pri odcepu za Gutenbuchel.

Razno

Tokrat je pod točko razno, ki je običajno zgolj formalnost brez vsebine, župan povabil vse svetnike v petek, 30. 11. 2007, ob 10. uri na okroglo mizo, kjer bo tema Kakšno zdravstvo si želimo in kaj bomo za to naredili.

Posredoval je tudi informacijo o zboru krajanov Gaberk, ki je bil 14. 11. 2007, glede izgradnje avtoceste, ki bi potekala po Velunjskem grabnu. Krajanje so ustanovili civilno iniciativo in dogovorili so se, da bodo rezervirali termin na Ministrstvu za okolje in prostor, kjer bi se sestanka udeležili: predsednik KS, dva predstavnika civilne iniciative in dva predstavnika občinske uprave. Ko bo znan datum sestanka,

jih bodo tudi obvestili.

Prišla je tudi pobuda g. Franca Druksa, in sicer za sestavo komisije, ki jo je tudi imenoval, in sicer za koordinacijo pri izgradnji šestega bloka Termoelektrarne Šoštanj. Komisijo je sam sestavil. Župan je menil, da je občinska uprava oziroma občinski svet tisti, ki bi lahko sestavil komisijo.

Arhitektka **Veronika Hajnrihar** je na kratko predstavila javno obravnavo, ki je potekala 21. 11. 2007 v okviru javne razgrnitve dopolnjenega osnutka Odloka o spremembah in dopolnitvah veljavnega prostorskega plana Občine Šoštanj za območje TEŠ-a. Občani so posredovali predlog, da bi se ustanovil koordinacijski odbor, ki bi sodeloval od začetka do konca izgradnje šestega bloka. V tem primeru je g. Druks napisal odprto pismo, ki so ga dobili svetniki na seji. V tem pismu že konkretno navaja, kdo naj bi bili člani te komisije: predstavniki občine, predstavniki TEŠ-a in občanov. Konkretni predlogi so bili: župan, direktorica občinske uprave in podžupan Drago Koren kot predstavniki občine ter Marjan Mevc, Sašo Tajnik in Franc Druks kot predstavniki občanov in še trije predstavniki investitorja - TEŠ-a. Seja bi morala biti sklicana že v 15 dneh od imenovanja na seji Sveta Občine Šoštanj. Vsi predlogi o imenovanju te komisije so bili javno podprti na javni obravnavi s strani občanov. Sama razume to kot predlog in predlaga razpravo na to temo.

Svetnik **Vojko Krneža** (SDS) je menil, da je pobuda na mestu, vendar je preuranjena. Kasneje, ko se bo pričelo z izgradnjo, je smiselno sestaviti komisijo in potrebno bo vključiti tudi druge dejavnike, ki bodo povezani z izgradnjo in tako tudi sestavili komisijo. Lahko se sprejme sklep, da bo ta odbor formiran, ko se bo terminsko pričelo z izgradnjo.

Svetnica **Vilma Fece** (LDS) je podprla pobudo, vendar je menila, da je nekoliko nerodno, ker že imenuje sestavo te komisije. Predlagala je, da občinski svet sprejme to pobudo in da povabijo pobudnika, da se zadeva širše sestavi. Šele nato bi se sestavila komisija, ki bi jo na eni od naslednjih sej tudi potrdili. V komisijo bi bilo potrebno vključiti tudi policijo, nikakor pa ne bi komisijo sestavili šele takrat, ko bi se že pričela dela za izgradnjo šestega bloka.

Župana in tudi direktorja TEŠ-a je seznanil s to pobudo, s katero se le-ta strinja; posredoval je imenski seznam članov te komisije. Menila je še, da bi bilo dobro, če bi se v širšem krogu pomenili o sestavi te komisije, zato je predlagala, da svetniki posredujejo svoje predloge o sestavi te komisije do 15. decembra. Med tem časom se bo tudi sestel z g. Druksom. Na naslednji seji, ki je predvidena okrog 20. decembra, pa bodo lahko sestavili komisijo.

Svetnik **Franc Sevcnikar** (SD) je menil, da morajo strokovno pristopiti, saj to vpliva na širšo okolico in o ustanovitvi komisije bi bilo potrebno modro razmisliti. Ne strinja se z g. Krnežem, ki pravi, da je za sestavo komisije sedaj preuranjeno.

Po končani razpravi je bila ta točka izčrpana z zaključkom, da do 15. decembra svetniki posredujejo predloge za sestavo komisije, ki jo na naslednji seji potrdijo. ■

Za spremembe statuta s figo v žepu

Uredniško redigiran zapisnik 10. redne seje Sveta Občine Šoštanj, ki je bila v četrtek, 20. 12. 2007, ob 12. uri. Prisotnih je bilo vseh dvajset svetnikov, poleg njih pa še direktorica občinske uprave Darja Medved, višja svetovalka za družbene dejavnosti Alenka Verbič, višja svetovalka za GOP Sonja Novak, arhitektka Veronika Hajnrihar, višja svetovalka za finance Irena Skornšek, referent za gospodarstvo Andrej Volk, Tjaša Rehar, svetovalka za odnose z javnostmi, direktor PUP-a Saubermacher Zoran Rodič ter vodja PE VO-KA Komunalnega podjetja Velenje Primož Rošer. Sejo je vodil župan Darko Menih, zapisnik je pisala Suzana Koželjnik.

Na začetku so se svetniki z minuto molka spomnili na umrlega Gregorja Petkovnika, dolgoletnega predsednika Sveta Krajevne skupnosti Bele Vode.

Statut

Kratko obrazložitev končnega predloga sprememb statuta je predstavila predsednica Komisije za Statut občine in Poslovnika Sveta Občine Šoštanj **Judita Čas Krneža**. Komisija se je po sprejetju osnutka na prejšnji seji še enkrat sestala, in sicer na korespondenčni seji v sestavi: Milan Kopusar, Leopold Kušar, Anton Skornšek, Maša Stropnik, Bojan Kugonič in Judita Čas Krneža ter ugotovila, da nimajo pripomb na predlagani predlog in Svetu Občine Šoštanj predlagala, da ta predlog sprememb in dopolnitev Statuta Občine Šoštanj sprejme.

Nato so končni tekst dali še v zadnjo razpravo.

Svetnik **Marjan Vrtačnik** (SNS) je podal amandma, in sicer je na podlagi 16. člena Statuta Občine Šoštanj predlagal, da se spremeni 31. člen predloga sprememb in dopolnitev Statuta Občine Šoštanj tako, da te spremembe in dopolnitve Statuta začnejo veljati takoj po objavi v Uradnem listu občine Šoštanj in ne 15. dan po objavi. Menil je, da je bila sprememba Statuta obvezna po samem zakonu in ni razlogov, da bi statut ne začel veljati takoj po objavi v Uradnem listu Občine Šoštanj.

Direktorica občinske uprave **Darja Medved** je pojasnila, da gre za spremembe Statuta, veljati pa naj bi začele 15 dni po objavi, ker je potrebno nekaj časa za prilagoditev ostalih aktov spremembam Statuta.

Svetnik **Vojko Krneža** (SDS) je postavil poslovnisko vprašanje, in sicer, ali ima predlagani amandma pet podpisov, saj mora imeti amandma, predlagan na sami seji, pet podpisov svetnikov.

Svetnik **Marjan Vrtačnik** (SNS) je povedal, da lahko vsak svetnik predlaga amandma in poda zahtevo po tajnem glasovanju. S podpisi svetnikov Marjan Vrtačnik, Milan Kopusar, Leopold Kušar, Štefan Szabo in svetnice Vilme Fece zahtevajo, da se pri 2. točki dnevnega reda Sprejem predloga sprememb in dopolnitev Statuta Občine Šoštanj opravi tajno glasovanje.

Svetnik **Milan Kopusar** (LDS) je povedal, da so ga zbudile besede direktorice občinske uprave, da so ti roki zato daljši, da bodo statut lahko še dodatno popravljali. Dejstvo je, da je Statut najvišji akt občine. Ni bilo niti toliko zagnanosti, da bi komisiji za statut in poslovnik poslali vabilo pravočasno, se še enkrat dobili in predebatirali, ampak je bila sklicana korespondenčna seja. Na začetku mandata je predsednica komisije želela,

da bi se sestajali pred vsako sejo sveta, sedaj pa je ta delovna zagnanost zamrla. Komisija bi se morala redno sestajati, saj ne delajo v nobenih izrednih razmerah, da tega ne bi bilo možno izvesti. Pri pregledu je ugotovil, da so izločili samoprispevek pri občini, niso pa ga so izločili pri krajevnih skupnostih. Takšne napake bi se dale do seje popraviti in zaradi takšnih stvari tega predloga tokrat ne bo podprl.

Svetnik **Vojko Krneža** (SDS) je povedal glede vloženega amandmaja, ki se nanaša na dan veljavnosti Statuta, da v 82. členu Poslovnika Sveta Občine Šoštanj drugi odstavek govori, da mora biti predlagani amandma predloženi članom sveta v pisni obliki z obrazložitvijo najmanj tri dni pred sejo sveta, na kateri bo obravnavan predlog, ali na sami seji, na kateri lahko predlaga amandma najmanj ena četrtnina vseh članov občinskega sveta in predlagatelj odloka. Ker predlagani amandma nima pet podpisov, je predlagal, da se o njem ne glasuje. Na zadnji seji so sprejeli osnutek Statuta brez sprememb in imeli 10-dnevni rok za oddajo pripomb, vendar tisti, ki imajo danes pripombe, niso v tem času posredovali nobenih pisnih pripomb. Ko je pregledal osnutek Statuta, se mu je zdel sprejemljiv. Če je bila od katerega člana komisije za Statut kakšna pripomba, bi bilo prav, da bi ta pripomba prišla pisмено ali bi se sklicevali na 82. člen Statuta, ki govori, kako je potrebno podati amandmaje. Če so še vedno potrebne kakšne korekture, predlaga pet minut odmora za popravek, da vložijo amandma v tistem členu, ki se jim zdi sporen, in bodo takšen amandma, če je upravičen, tudi podprli.

Nato je župan predlagal pet minut odmora za vložitev amandmaja, ker pa ni bilo vloženega nobenega amandmaja, so razpravo nadaljevali.

Svetnik **Franc Sevčnikar** (SD) je pripomnil, da so svetniki osnutek na prejšnji seji sprejeli, stroki - občinski upravi, ki je pripravila ta osnutek, moramo zaupati. Nato je bila sklicana korespondenčna seja komisije, ki je neokusna in bi morala biti za tako pomembno zadevo sklicana kot redna seja, na kateri bi se še ugotovile določene izboljšave. Iz razprave je razvidno, da bi se lahko ta predlog pripravil še kvalitetnejše. Od direktorice občinske uprave pa je želel, da pove, kaj bi bilo modro in pametno storiti.

Svetnik **Vojko Krneža** (SDS) je se s članom Komisije za pripravo Statuta in Poslovnika Sveta Občine Šoštanj Milanom Kopusarjem pogovoril glede vprašanja samoprispevka v krajevnih

skupnostih, ki v 15. členu govori, da se v prvem odstavku črta del besedila »s samoprispevkom«. To vprašanje so rešili in sedaj ni ovir, da ne bi ta predlog sprejeli.

Nato je župan predlagani amandma, ki se nanaša na dan veljavnosti Statuta in ga je vložil svetnik Marjan Vrtačnik, zavrgel, ker ni bil popoln, in predlagal pet minut odmora za pripravo tajnega glasovanja.

Po tajnem glasovanju pa je bilo ugotovljeno, da za sprejem Statuta, ki se sprejema s dvotretjinsko večino vseh svetnikov, manjka en glas.

Spremembe tako niso bile sprejete.

V četrtek, 14. februarja, je bila 11. redna seja Sveta Občine Šoštanj. Na tajnem glasovanju so svetniki s predpisano dvotretjinsko večino potrdili spremembe in dopolnitve Statuta Občine Šoštanj.

Javna služba ravnanja s komunalnimi odpadki

Sklep o potrditvi programa izvajanja gospodarske javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki v Občini Šoštanj za leto 2008 je predstavil direktor PUP-a Saubermacher **Zoran Rodič**.

V razpravi je svetnica **Vilma Fece** (LDS) podprla predlagani program in izrazila veselje, ker je g. Rodič poudaril, da bodo v začetku leta že slišali o novem načinu poslovanja na področju ravnanja z odpadki zaradi zapiranja deponije v Velenju in obveznosti, ki jih bodo v bodoče imeli do CERO Celja. Zato je predlagala, naj se v plan njihovega dela v letu 2008 zapiše, da najkasneje do meseca aprila obravnavajo na seji sveta to problematiko, zato da bodo lahko občina in svetniki občanom pravočasno predstavili spremembe cen, ki bodo veljale v letu 2009, saj bodo spremembe precej velike. Projekti bodo vezani na reciklirani center in zbirni center, ki bo v bodoče delal, in prav bi bilo, da bi to temo imeli na eni od naslednjih sej, da bodo vedeli, kako bodo z odpadki ravnali v bodoče v Občini Šoštanj.

Svetnik **Roman Kavšak** (N.Si) se je strinjal s predhodnico, vendar ga malo žalosti, da imajo v bližini rudniško območje in termoelektrarno, pa se ne morejo skupaj dogovoriti, da ne bi vozili smeti v Celje, saj bo to predstavljalo velik strošek. Govori se tudi, da bo Celje z zbiranjem odpadkov imelo od tega veliko, zgradili naj bi tudi tretjo toplarno, ki se bo grela na ta račun.

Potem so svetniki soglasno sprejeli program in tudi sklep o potrditvi programa izvajanja gospodarske javne službe odlaganja odpadkov za leto 2008.

Pri potrditvi programa oskrbe s pitno vodo za leto 2008 pa je svetnik **Franc Sevčnikar** (SD) omenil poziv lastnikom zasebnih vodovodov v Občini Šoštanj, za katere KP ne razpolaga z evidenco le-teh in je naloga ter obveznost posamezne lokalne skupnosti, da posreduje te podatke. Pred tremi leti so dobili od ministrstva poziv, da lastniki zasebnih vodovodov prijavijo svoje vodovode in jih zapišejo v evidenco. Zato se tudi čudi, da sta zavedena samo dva.

Potem so svetniki soglasno potrdili tudi ta program.

Pripominjamo, da so ti programi v bistvu osnova za določanje višin stroškovnih postavk na položnicah za plačilo komunalnih storitev vseh občanov, ki so teh storitev deležni.

Koncesije v zdravstvu

Soglasje k pričetku izvajanja postopka za podelitev koncesije za opravljanje javne službe v osnovni zdravstveni dejavnosti je podrobno pojasnila **Alenka Verbič**, višja svetovalka za družbene dejavnosti. Občina Šoštanj je v zadnjem mesecu dne prejela šest popolnih vlog za podelitev koncesije za opravljanje zasebne zdravstvene dejavnosti na primarni ravni na območju Občine Šoštanj. Te vloge je že obravnavala Komisija za negospodarske javne službe in jih je tudi soglasno sprejela. Za statistiko je povedala, da 8.500 prebivalcev Občine Šoštanj ureja svoje primarno zdravstveno varstvo v Zdravstveni postaji Šoštanj in vsi vlagatelji prosijo za koncesijo na področju primarnega zdravstva. Vodstvo Zdravstvene postaje Šoštanj jih je že večkrat obvestilo, da je ta statistika nepopolna, saj koristijo usluge tudi ostali pacienti, ki so včasih živeli v Občini Šoštanj. Nove paciente je pripeljal tudi novi koncesionar dr. Ivan Urbanc. V teh dneh se zaključuje tudi prenova levega dela zdravstvenega doma, tako bodo zagotovljeni dobri pogoji za opravljanje zdravstvenih storitev na primarni ravni tudi za morebitne prihodnje koncesionare. Postopki za pridobitev koncesije bodo dolgotrajni, saj je treba za vsako koncesijo pridobiti vrsto mnenj in soglasij, saj Občina Šoštanj nima statusa ustanovitelja niti soustanovitelja javnega zdravstvenega doma Velenje. Občina Šoštanj tako želi svojim občanom kar najbolj približati tovrstne usluge v domačem kraju brez nepotrebnih voženj v Velenje ali drugam.

Svetnik **Milan Kopušar** (LDS) je pozdravil to idejo, da se podeli več koncesij in je sedaj, ko je prenovljena zdravstvena postaja v Šoštanju, podal pobudo, da morebitni novi koncesionari opravljajo svojo dejavnost v Zdravstveni postaji Šoštanj. Vesel bo tudi, ko bo slišal, da imajo v Občini Šoštanj dežurno službo. **Alenka Verbič** je pojasnila, da je predpogoj za pridobitev koncesije ta, da se mora dejavnost opravljati v tisti matični enoti, kjer zaposijo za koncesijo. Župan je dodal, da potekajo razgovori in je sedaj, ko se bo pričelo z izgradnjo bloka 6, zelo velik argument, da prepračajo ministrstvo, da bi dobili v Občini Šoštanj dežurno službo. Ko bodo dogovori tako daleč, bodo svetniki o tem tudi obveščeni.

Nato so se svetniki izrekli za soglasje, po krajši razpravi pa potrdili spremembo poslovnega časa JZ Lekarna Velenje, organizacijska enota Lekarna Šoštanj.

Pobude in vprašanja svetnikov

Svetniku **Milanu Kopušarju** (LDS) se ne zdi smiselno tukaj postavljati vprašanja, če mu občinski uradnik odgovori v dveh stavkih, tako kot je bilo na njegovo vprašanje odgovorjeno. Vsi ostali odgovori so enaki in sprašuje, če je to vredno svetnikov. Odgovori bi morali biti napisani konkretno, sestati bi se morala komisija in bi se do naslednje seje pripravil takšen odgovor, kot bi moral biti. Nekateri uradniki pa imajo v času službe še čas delati kaj drugega, kot pa tisto, za kar so plačani.

Andrej Volk, referent za okolje in prostor, se je opravičil, ker je svetnikom šele danes pred začetkom seje posredoval odgovor na vprašanje svetnika, ker je odgovor priloga h gradivu. V času, ko je šlo gradivo v tisk, ni uspel pripraviti odgovora v pisni obliki, v času, ko pa je šlo gradivo v obravnavo, pa je bil odsoten. Glede odgovora pa je povedal, da so tiste smeti še vedno tam in da je divjih odlagališč vedno več. V zadnjem času so sanirali tri takšna odlagališča.

Na svetniško vprašanje Milana Kopušarja, ki z odgovorom ni bil zadovoljen, je odgovoril **Darjko Čepelnik**, višji referent za okolje in prostor. Ogledalo na ovinku pri Gutenbuchelu je zelo specifično zato, ker je tam ozka cesta, ovinek pod določenim kotom in višinska razlika. Pogovarjal se je z vzdrževalcem ceste, ki bo ogledalo postavil na različna mesta in bodo praktično preizkusili, kje bi bilo najbolj primerno postaviti ogledalo.

Župan **Darko Menih** je svetniku Milanu Kopušarju povedal, da nadziranje občinske uprave ni v njegovi pristojnosti, in ga prosil, da se v bodoče takšnih komentarjev vzdrži, saj občinski uradniki delajo še kaj drugega kot pa to, kar imajo zapisano v opisu del in nalog.

Svetnik **Leopold Kušar** (DeSUS) je povedal, da je na Trgu bratov Mravljakov, kjer ima sedež Društvo upokojencev Šoštanj, na mestni hiši ura, ki so jo pred leti usposobili in znova teče. Zaradi mehanizma pa jo je potrebno vsakih 24 ur naviti, kar pa stane. Te stroške je zadnja leta krila Krajevna skupnost Šoštanj in sedaj bi bilo treba to zadevo rešiti dolgoročno. Zato je dal pobudo, da stroške navijanja ure prevzame Občina Šoštanj.

Svetnico **Judito Čas Krneža** (SDS) je zanimalo, kako je s sanacijo stavbe bivše Kovinotehne, ki meče slabo luč na izgled Šoštanja.

Svetnik **Janko Zacirkovnik** (SD) je že na eni od prejšnjih sej dal pobudo, da bi se na šoštanjskem jezeru uredilo kopaljšče in da so dali v analizo vodo. Ker do danes še ni prejel odgovora, ga zanima, kako daleč je s tem in če so že dobili izvide analiz. Zahvalil se je vsem pobudnikom, ki so uredili drsališče na rokometnem drsališču, saj takšnega veselja in takšnega živžava tam že dolgo ni bilo.

Sonja Novak, višja svetovalka za GOP, je pojasnila, da je analizo vode iz jezera opravil Zavod za zdravstveno varstvo Celje, ta pa je pokazala, da je voda primerna za kopanje. Če se bodo svetniki s tem strinjali, je seveda potrebno pristopiti k nadaljnjim aktivnostim za ureditev kopaljšča.

Svetnik **Janko Zacirkovnik** (SD) je bil z odgovorom resnično zadovoljen in je dal pobudo občinski upravi, da pripravi potrebne aktivnosti v zvezi s tem.

Župan **Darko Menih** je povedal, da je bila pobudnica za drsališče direktorica občinske uprave Darja Medved in da brez številnih sponzorjev drsališča ne bi bilo. Za to so ji svetniki čestitali s ploskanjem. **Darja Medved**, direktorica občinske uprave, se je vsem zahvalila, ker je njena pobuda naletela na plodna tla pri županu, donatorjih in sponzorjih, ki so s svojimi finančnimi sredstvi pomagali uresničiti te ideje. Otroci so na drsališču zelo uživali.

Svetnika **Marjana Vrtačnika** (SNS) je zanimala bivša železnina, in sicer, kaj se bo tam zgradilo, kako je občina opredeljena, kako daleč so pogovori glede odškodnine ekološke rente s TEŠ-em, ker se je na volitvah o tem precej govorilo.

Svetnik **Peter Radoja** (SDS), predsednik Turističnega društva Šoštanj, ki je včlanjeno v Združenje objezerskih krajev Slovenije, je svetniku Janku Zacirkovniku pojasnil, da so postopki, ki bi pripeljali do kopaljšča, dolgotrajni, saj je zakonodajna na tem področju precej stroga in bi trajalo kar precej časa, da bi se kopaljšče uredilo. Podal pobudo Šoštanjčanom zaradi zračnega jaška v TEŠ-u, ki je v lasti Premogovnika Velenje. Iz zračnega jaška zelo smrdi, kar bližnje stanovalce ob TEŠ-u zelo moti. Občinski upravi in županu je podal pobudo, da bi se v času izgradnje bloka 6 poskušali dogovoriti, da bi ta zračni jašek predstavili drugam, izven urbanega naselja.

Svetnik **Drago Koren** (N.Si) je podprl pobudo glede ureditve kopaljšča in menil, da bi bilo v začetku potrebno najprej urediti brežino jezera ne glede na to, ali bodo imeli kopaljšče ali ne. Za uradno urejeno kopaljšče bi bil postopek preveč dolgotrajen in zahteven, zato je predlagal, da imajo kopaljšče na takšen način, kot jih imajo drugi, in sicer kopanje na lastno odgovornost. Podal je pobudo občinski upravi, da bi pomagala občanom z dostopom do interneta. Mnogi občani se zadnje čase, ko je internet postal že nuja tudi v osnovni šoli, pritožujejo nad tem, ker vsi do njega nimajo dostopa. Predvsem je problematičen predel Florjana.

Na koncu je podal informacijo, da se je v državnem proračunu RS za leto 2008 in naslednjih štirih letih zagotovilo precej več sredstev za državne ceste, kot je bilo sprva načrtovano. Projekti za obnovo ceste Šoštanj-Šentvid so končani in v prihodnjem letu se bo pričela gradnja, prav tako lokoviška magistrala in cesta skozi samo mesto Šoštanj. Tako se bo pripomoglo k razvoju naše občine.

Svetnica **Maša Stropnik** (SDS) je podala pobudo, da tudi Občina Šoštanj v naslednjem letu

razpiše kakšno štipendijo dijakom in študentom.

Svetnik **Marjan Vrtačnik** (SNS) je povedal, da je že podal pobudo direktorju TEŠ-a Urošu Rotniku glede ureditve zračnega jaška, da bi to speljali v najvišji dimnik. Naredili bodo raziskavo in bilo bi dobro, da bi Svet Občine Šoštanj sprejel zahtevo, da se to uredi. Pred časom je že poslal pisno zahtevo na Občino Šoštanj, vendar do danes še ni prejel nobenega odgovora.

Sonja Novak, višja svetovalka za GOP, je odgovorila, da so to pobudo poslali pisno v TEŠ, da preučijo možnost za rešitev te pobude in da se v okviru projektiranja bloka 6 te zadeve rešijo. Odgovora od TEŠ-a še niso prejeli.

Svetnik **Drago Kotnik** (neodvisni) je tudi omenil, da zgornji del Raven in Pristave nima internetne povezave, zato je prosil občinsko upravo, da to omogoči ljudem. Glede dimnih plinov v izstopnem jašku je povedal, da so koncentracije izpustnih plinov v dopustnih mejah.

Podal je pobudo, da bi se do ene od naslednjih sej pripravilo poročilo, koliko sredstev je v letu 2007 občina pridobila od države in Evropske skupnosti. Sam se zaveda, da občinska uprava zelo veliko dela, zato se čudi svetniku Milanu Kopušarju, ki trdi, nasprotno. V letošnjem letu ali v tem mandatu se je pridobilo veliko sredstev za projekte tako s strani države kot evropskih sredstev.

Svetnik **Janko Zacirkovnik** (SD) je povedal, da je, ko je bil predstavljen idejni projekt izgradnje bloka 6, direktorju TEŠ-a postavil vprašanje, če je kakšna možnost za rešitev zračnega jaška Premogovnika Velenje. Direktorja TEŠ-a je odgovoril, da se bo povezal z direktorjem Premogovnika in bodo poskušali poiskati rešitev, kako bi jašek poskušali priklopiti na čistilno napravo bloka 6. Strinjal se je, da svetniki sprejmejo skupno stališče in zadevo pospešijo.

Svetnik **Milan Kopušar** (LDS) je pojasnil, da so mu občani povedali, da se na občini ne dela več tako, kot se je delalo prej, zato je podal pobudo naprej. Podal je tudi pobudo, da na vprašanja svetnikov odgovarjata direktorica občinske uprave ali župan. Menil je tudi, da na sejah sveta ni potrebno sedeti posameznim zaposlenim v občinski upravi, zato je dal pobudo, da jih na seje pokličejo, ko jih potrebujejo. Opozoril je še, da gradiva za seje sveta ne prihajajo pravočasno.

Svetnik **Roman Kavšak** (N.Si) je

zelo vesel, ker se sedaj na občini dela pošteno, in ga moti, ker svetnik Milan Kopušar govori nekaj, kar ni res.

Direktorica občinske uprave **Darja Medved** se je pridružila predhodniku in prosila svetnika Milana Kopušarja, naj ne govori vse povprek glede zamika gradiva. Prosila ga je, naj se stvari konkretizirajo, ker ne želi, da se o stvareh govori na pamet.

Razno

Župan **Darko Menih** je spomnil svetnike na pobudo, s katero jih je seznanil na prejšnji seji, in sicer s pobudo Franca Druksa o sestavi koordinacijske komisije za izgradnjo bloka 6. Do 15. decembra je bil čas, da svetniki pošljejo svoje predloge za sestavo te komisije, vendar niso prejeli nobenega predloga. Komisija je bila izvoljena in se bo sestajala enkrat mesečno in o tem poročali občanom, TEŠ-u, svetnikom ter medijem. Za podrobno obrazložitev sestanka komisije je prosil Veroniko Hajnrihar, ki je pisala zapisnik.

Veronika Hajnrihar, arhitektka, je povedala, da se je komisija sestala v ponedeljek, 17. 12. 2007, in imela konstitutivno sejo, na kateri so potrdili članke komisije. S strani občine so potrjeni župan Darko Menih, Drago Koren in Vojko Krneža, ki je tudi predsednik tega odbora. S strani TEŠ-a so imenovani Majda Pirš Kranjčec, Branko Debeljak in Bojan Brešar. S strani občanov pa so imenovani Sabina Tajnik, Franc Druks in Marjan Mevc. Prisotni so se dogovorili, da bodo sprejeli poslovnik in tudi terminski plan programa dela za obdobje enega leta. Z delom tega odbora bodo seznanjali občane, svetnike in medije. Na prvi seji so bili že izpostavljeni prvi konkretni problemi, in sicer zahodna lokacija predvidenih novih objektov, ki se približujejo mestu. Franc Druks je omenil strah nad slabo izvedbo rušitve objektov in aktiviranje policijske postaje v Šoštanju, gasilcev in zdravstvene službe v fazi rušitve in gradnje objektov TEŠ-a. Celoten zapisnik je objavljen na spletni strani občine, kjer bodo vsi zapisniki komisije tudi objavljeni.

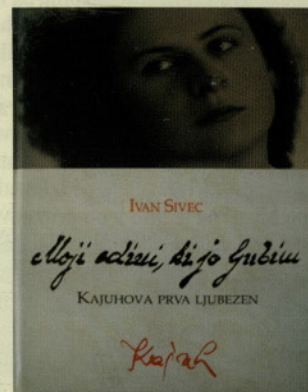
Župan je obvestil svetnike, da je na dan seje bila v Velenju predstavitev projekta hitre ceste in s strani občine jo zastopa Peter Vidmar skupaj z Damjano Kotnik, predstavnico civilne iniciative Velunja in predsednikom KS Gaberke Pavletom Župevcem, ki bodo podali pripombe civilne iniciative.

Svetnik **Franc Sevčnikar** (SD) je bil vesel, da ima občina posluš za civilne iniciative in da se problemi tako rešujejo. ■

Moji edini, ki jo ljubim

Marija Medved – Kajuhova prva ljubezen

Ljubezen je bila od nekdaj gonilo sveta, vojne so se začele in končale zaradi ljubezni, odnos moškega in ženske je najbolj kompleksen odnos, ki vlada na svetu. Ali kar svetu! Zakaj takšen uvod? Ker me je ta misel spremljala ves čas ob predstavitvi knjige Ivana Sivca Moji edini, ki jo ljubim 22. februarja v Kulturnem domu Šoštanj, ob dnevu, ko je v neposredni bližini doma leta 1944 padel pesnik Karel Destovnik - Kajuh. Kajuh je tudi avtor teh vrstic, ki jih je poklonil Mariji Medved, svoji šoštanjki ljubezni, ki jo je v svoji

knjigi opisal Sivec. Kot je avtor sam rekel, je to roman o ljubezni. O samo eni izmed mnogih, a vendar edinstveni, najlepši, nesmrtni, mogočni in prevladujoči skozi ves čas branja. Ljubezni med Karlom Destovnikom - Kajuhom in Marijo Medved, ki je bila edinstvena tudi zaradi načina, kako se je izpela. V smrti. In zdaj v večnost zapisani knjigi Moji edini, ki jo ljubim. Predstavitve knjige je bila nasploh polna emocij, spominov, dvorana doma je bila polna starejših in mlajših Šoštanjčanov in Velenjčanov, ki še vedno ali čedalje bolj ohranjajo spomin na pretekle dogodke, povezane z družbenimi pa tudi povsem ezoteričnimi trenutki. Pogovor z avtorjem je vodil Gojmir Lešnjak – Gojca, ki je profesionalno vpletel zgodovinska dejstva v tančico romantike. Scena je bila v stilu češnjevih cvetov, bolj popkov, ki so ravno zato močno simbolizirali pretekli čas, in pa slik Karlija in Marije na sprehodu v Šoštanju v času pred vojno.

Poleg Gojca so v kulturnem programu nastopili Boštjan Oder in Leonida Kobale ter Zmago Štih.

Še posebnost. Na predstavitve knjige se je v Šoštanj pripeljal dr. Emil Cesar, ki je Kajuhovo življenje obdelal z več vidikov. V častitljivi starosti in seveda še vedno poln iskrivega duha je čestital avtorju ob izdaji knjige in s tem potrdil, da se da o Kajuhu še vedno napisati kaj novega.

Knjiga je izšla pri založbi Karantanija. Uvodoma je Sivec v njej zapisal: *To je ljubezenska zgodba med pesnikom Karlom Destovnikom - Kajuhom in njegovo prvo ljubeznijo Marijo Medved. Idilična zgodba, ki razkriva mladega pesnika tudi kot velikega lirika v pesmih in pismih. Resnična zgodba, ki je naslonjena na doslej večinoma neobjavljena Kajuhova pisma svojemu prvemu dekletu Mariji, ljubkovalno imenovani Mičica. Zamolčana zgodba, ki nam jo je iskreno razkrila njegova mladostna muza Marija.*

Res je bilo tako, tega se v Šoštanju spominjajo še drugi. Oba sta bila lepa in mlada, Karli je bil revnega stanu, čeprav je bila njegova mama Vasletova iz premožne družine, Marija pa je bila hči lesnega trgovca. Nemirni predvojni čas ju je povezoval v isti skrbi, a tudi lepoti in hrepenenju. Marija je bila Karliju tudi pomočnica, tipkala mu je na roko napisane pesmi in zato ima še zdaj v svojem arhivu veliko originalnih. Že to priča o nenavadnosti te ljubezni. Marija je njegove pesmi in pisma hranila ves ta čas, ko jo je življenje zaneslo v zakon z dr. Weingerlom in v Slovenj Gradec, kjer zdaj živi 87-letna gospa.

Družila ju je tudi kultura, ki je bila v tistem času v Šoštanju zelo močna, in številni prijatelji, pa lepa slovenska beseda.

Karli je v vojni padel. Četudi se je ljubezenska vez med Karlijem in Marijo mogoče pred tem že nekoliko zrahljala, ostaja dejstvo, da je bila Marija prava Karlijeva ljubezen. Moji edini, ki jo ljubim je zapis na zadnji strani fotografije, ki ju prikazuje. In če dovolimo domišljiji prosto pot, si lahko zamislimo Karlija, človeka izrednega duha, kako po vojni širi krog kulture in verjetno tudi politične zavesti, in Marijo ob njem, ki je kasneje postala pedagoška delavka (naj se pohvalim, da me je na Ekonomski šoli v Slovenj Gradcu učila in naučila strojepisje), kako blebita in bogatita sebe in svet okoli njiju. Če dovolimo ...

Knjiga je vsekakor verodostojen in tudi romantičen zapis o ljudeh, ki so med nami pustili posebno sled.

Milojka Komprej

ZAKRAMENT SVETE BIRME

Birma, kaj je že to? Kaj se spomnim od svoje birmе? Ja, neka vprašanja so bila, pa veliko jih je bilo, učili smo se, katehet je več zahteval kot običajno, veliko smo govorili o Svetem Duhu in nekih darovih, k maši smo morali hoditi bolj redno, zadnjih devet dni vsak dan, škof je prišel, botri in sorodniki so se dobro izkazali, po birmi pa je bilo lepo praznovanje. Kaj pa drugi, tretji, četrty dan, meseci, leta po birmi? Ja, no, nič posebnega. Malo smo si po birmi vzeli odmora, ker ...

Petdeset dni po vstajenju je Jezus poslal apostolom Svetega Duha, ta praznik danes obhajamo pod imenom binkošti. Za vsakega kristjana pa se ta dogodek zgodi ob prejemu zakramenta svete birmе. Zato je birma kot binkošti kristjana. Dogodek binkošti pomeni uvod v poslanstvo Cerkev, tako kot pomeni dogodek ob Jordanu začetek Jezusovega javnega delovanja. Na večer velike noči je Jezus svojim učencem že vdihnil Svetega Duha, na binkoštni dan pa skupnost sprejme v polnosti darove Svetega Duha, predvsem v smislu misijonskega poslanstva in izgradnje Cerkev v svetu: »Toda prejeli boste moč, ko bo Sveti Duh prišel nad vas, in boste moje priče v Jeruzalemu in po vsej Judeji in Samariji ter do skrajnih mej sveta.« (Apd 1,8). Ta dogodek ni bil namenjen samo apostolom, ampak je namenjen vsem.

Prihod Svetega Duha se ne zgodi več na spektakularen način (slišal se

je šum, ki je bil podoben viharju, in pojavili so se plameni, ki so obstali na vsakemu po eden), ampak podeljen po naslednjih apostolov (škofih) s pomočjo zakramenta. Zato ima birma vse tipične razsežnosti, ki so značilne za binkoštni dogodek: birma je dogodek Cerkev, dogodek Svetega Duha in dogodek preroštva. Birmanca zakrament birmе popolneje zveže s Cerkvijo, ga obogati s posebno močjo Svetega Duha in mu tako nalaga večjo dolžnost, da kot resnična Jezusova priča hkrati z besedo in z dejanji razširja in brani vero. Birma je tako v pravem pomenu zakrament polnosti: *polnosti cerkvene skupnosti, polnosti Svetega Duha, polnosti pričevanja.*

Polnost cerkvenega občestva. Birma krščene popolneje poveže s Cerkvijo. V luči dogajanja na binkošti lahko to bolje razumemo, saj je takrat Sveti Duh realiziral in izpopolnil cerkveno občestvo, ko je dal karizme in službe kot pomoč vsem. Zato je v tem pomenu birma kot zakrament odgovornosti za Cerkev. Vsi, ki smo bili kdaj krščeni in birmani, nosimo vsak svojo odgovornost za Cerkev. Zato vprašanje: Kako se čutim odgovoren za Cerkev? Ali pa mi je vseeno?

Polnost Svetega Duha. Birma krščene obogati s posebno močjo Svetega Duha. Dar, sprejet pri krstu, je sedaj potrjen in izpopolnjen ter bolj odgovorno poveže vernika z delovanjem Svetega Duha v Kristusu in v njegovem skrivnostnem Telesu, ki je Cerkev. Odnos med krstom in birmo je podoben odnosu med rojstvom in rastjo. Birma je s

tega vidika zakrament popolne dobe in zakrament krščanske zrelosti. Vprašanje: Ali se vedem kot zrel in odgovoren kristjan, ali pa bolj po otroško živim svojo vero?

Polnost pričevanja. Z birmo krščeni prejmejo »strožjo dolžnost, da kot resnične Kristusove priče hkrati z besedo in z dejanjem razširjajo in branijo vero« (C 11). Polnost cerkvenega občestva (skupnosti) in polnost daru Svetega Duha imata namen usmeriti kristjana, da v polnosti in odgovornosti zaživi svoje poslanstvo pričevanja v službi evangeliju in izgradnje Božjega kraljestva v svetu. To pričevanje pa ni mogoče na individualističen način, ampak je vključeno v krščansko skupnost, kjer prebiva avtentičen Duh. V vsej odrešeniški zgodovini je Duh tista Božja oblika, ki razsvetljuje in zadolžuje poklicane k pričevanju znotraj Božjega načrta: potrebno pričevanje življenja in besede, da bi se Božji načrt uresničil v svetu. Vprašanje: Kako s svojim življenjem pričujem za vero?

Vse to se dogodi pri zakramentu svete birmе. Pa vendar mladi kristjani po birmi nekako v veliki meri prekinejo svoj stik s Cerkvijo. Zakaj? Kulturno okolje sodobnemu človeku ne pomaga pri življenju in izražanju vere. V procesu sekularizacije se človek doživlja kot odrasel in izgublja potrebo po zatekanju k Bogu. Če je človek že do obstoja Boga neobčutljiv, se ga zakramenti še manj dotaknejo. V takšnem okolju izgleda, da zakramenti nimajo več pravega razloga za obstojanje, niso več primerno izrazno sredstvo temu človeku, ne morejo več služiti njegovi komunikaciji. Vse

to se močno čuti v pastoralni praksi. V mnogih primerih se ljudje ne prepoznajo v zakramentalnih obredih, v njih ne odkrijejo več svoje najgloblje identitete. Zakramenti mnogim postajajo tuj jezik, da bi se v njem lahko izražali. Preveč pogosto se zgodi, da človek od obhajanja zakramenta odhaja enak, kot je prišel. Pomislimo samo na nedeljske maše, kako malo gradijo župnijske skupnosti, ali na sklenitev svetega zakona - kako malo ta zakrament resnično gradi zakon in družino, birma, kako malo resnično poveže birmanca s Cerkvijo.

Toda zakramenti niso in ne morejo biti stvar mode, ki bi jih lahko po mili volji prilagajali ali celo spreminjali ter odpravljali. V krizi ni njihova učinkovitost, ampak odnos med sodobnim človekom in zakramentom; človekov delež, ki je potreben, da zakrament res živi. Zakramenti ostajajo temeljna resničnost vere, ki je osebni odnos med človekom in Bogom. Zakramenti so zakramenti vere. V njih se vera uresničuje, izraža, se hrani, a zakramenti vero tudi predpostavljajo.

Kaj torej storiti, da bo govorica zakramenta svete birmе mlademu človeku bližja, da ga bo nagovorila, da se ga bo dotaknila? Mladi potrebujejo našo pomoč. Najprej pomoč svojih staršev, družine, botrov, katechetov in celotne župnijske skupnosti. Starši, botri in vsi ne puščajte svojih otrok pri pripravi na zakrament birmе samih. Tudi vi se skupaj z njimi pripravljate na njihov binkoštni dogodek. Dajte jim vi zgled, ne samo besed, ampak tudi zgled s svojim življenjem, vsakdanjim in tudi verskim.

Tadej Linasi, kaplan

Šmarčani v Bezgovci

V nedeljo, 10. februarja, so imeli v Šmartnem ob Paki posebno mašo. Več kot dvesto ljudi se je zbralo na hribu Bezgovci. Tam je v rogovilo starega bora postavljen križ. Na eno izmed postnih nedelj (odvisno od vremena) pred veliko nočjo se tukaj na verskih pobožnostih zbirajo verniki že 20 let.

Po pripovedovanju starejših krajanov je križ na mestu, kjer je sečišče sedmih poti, stal že leta 1919, ko sta ga v zahvalo za srečno vrnitev iz prve svetovne vojne postavila Ivan Pokleka iz Velikega Vrha in Franc Klančnik, ki je bil takrat organist v Šmartnem ob Paki. Križ je ob sedemdesetletnici konca prve svetovne vojne obnovil Franc Zacirkovnik iz Gavic.

Ob takratni pobožnosti so prebrali tudi pesem Franca Zacirkovnika, ki jo je napisal posebej za tisti

Foto: Franc Zacirkovnik

dogodek. V nedeljo, 10. 2. 2008, je bila tam sv. maša in križev pot za rajne krajanе. Tudi sicer se ob boru s križem radi ustavljajo planinci in pohodniki, ki jih pot pelje tam mimo.

Marija Lebar

6. april 2008 - 3. velikonočna nedelja - svete maše:

šoštanjnska župnijska cerkev ob 7. in ob 8.30, šoštanjska mestna cerkev ob 11. in ob 19. uri, Bele Vode ob 8.30, Zavodnje ob 10. uri, Gaberke ob 9.45, srečanje molivcev za duhovne poklice celjske škofije v Brestanici ob 15. uri.

13. april 2008 - 4. velikonočna nedelja, nedelja Dobrega pastirja - nedelja duhovnih poklicev - svete maše:

šoštanjnska župnijska cerkev ob 7. in ob 8.30, šoštanjska mestna cerkev ob 11. in ob 19. uri, Bele Vode ob 8.30, Zavodnje ob 10. uri, Topolšica ob 9.45.

15. april 2008 (torek) - škofova vizitacija župnije: ob 18. uri srečanje škofa z birmanci v župnijski cerkvi, ob 19. uri škofova sveta maša, ob 20. uri srečanje škofa s cerkvenimi ključarji in župnijskim pastoralnim svetom.

20. april 2008 - 5. velikonočna nedelja in slovesnost svete birmе - svete maše:

šoštanjnska župnijska cerkev ob 7., ob 8.30 in ob 10. uri (sveta birma), šoštanjska mestna cerkev ob 19. uri, Bele Vode ob 8. uri, Zavodnje ob 8. uri.

26. april 2008 (sobota) - srečanje zakoncev jubilarantov

V šoštanjski župnijski cerkvi bo ob 10. uri slovesna sveta maša z zakonci jubilaranti. Vabljeni vsi zakonci, ki obhajate letos zakonski jubilej, deljiv s številko 5 (5, 10, 15, 20 itd.)

27. april 2008 - 6. velikonočna nedelja - svete maše:

šoštanjnska župnijska cerkev ob 7. in ob 8.30 (skupni krst), šoštanjska mestna cerkev ob 11. in ob 19. uri, Bele Vode ob 8.30, Zavodnje ob 10. uri, Topolšica ob 9.45, Ravne ob 11. uri.

1. maj 2008 (četrtek) - vnebohod - svete maše:

šoštanjnska župnijska cerkev ob 8.30, šoštanjska mestna cerkev ob 11. in ob 19. uri, Zavodnje ob 10. uri, Sveti Križ ob 10. uri.

4. maj 2008 - 7. velikonočna nedelja - sv. Florjan - svete maše:

šoštanjnska župnijska cerkev ob 7. in ob 8.30, šoštanjska mestna cerkev ob 11. in ob 19. uri, Bele Vode ob 8.30, Zavodnje ob 10. uri, Gaberke ob 9.45, Sveti Florjan ob 11. uri.

Informacije v prostoru

Edi Vučina

Nevladne organizacije so v Bruslju pred podelitvijo nagrad »Regio-stars« za dobre projekte v regionalni politiki predstavile zemljevid 50 okolju in gospodarstvu neprijaznih projektov, ki bodo izvedeni ali so načrtovani s podporo EU. Na zemljevidu je med šestimi neprijaznimi projekti, ki so že potrjeni, z rdečo barvo označen tudi šesti blok TEŠ.

Najbrž se ob prahu, ki se dviga okoli financiranja šestega bloka TEŠ že kar pričakuje, da ob inflaciji mnenj o potrebnosti izgradnje novega bloka termoelektrarne še sam dodam svoj lonček v obliki nekaj misli. Nenazadnje, v Listu sem o privatizaciji elektroenergetskega gospodarstva pisal že pred dvema letoma, ko je minister obelodanil vladni načrt, po katerem bi obe umetno oblikovani gospodarski družbi (HSE in GEN) postopoma (v dveh fazah) prodali, najprej do četrtnine, kasneje pa vse do polovice tako, da bi na koncu tega »mega« privatizacijskega projekta država imele v lasti le še dobro četrtnino elektroenergetskega gospodarstva, tako imenovani »ključni investitor« pa blizu polovice. Takrat sem še dodal, da bodo omenjene spremembe v energetske politiki naše države, prej ko slej močno odmevale tudi v naši dolini. Odmevi, ki se dogajajo šele letos, pa se mi zdijo malce (pre)pozni.

Kaj torej buri duhove vodstva TEŠ, da je sprožilo pravo medijsko vojno, v kateri lahko beremo in poslušamo le, kako prepričani prepričujejo prepričane. Zakaj se vodstvo in zaposleni počutijo tako ogrožene, da so začeli kar pod mizo (mimo HSE) prodajati elektriko? Zakaj toliko medsebojnega nezaupanja okoli investicije, za katero vsi trdijo, da je nujna, potrebna in edina možna? Ne, samo iz izjav, ki jih vpletene strani in politični botri posredujejo v javnost, ni možno logično zaključiti, zakaj taka panika? Je v ozadju zgodbe še kaj, kar ostaja očem skrito?

Ne verjamem, da bi se bitka med HSE in TEŠ vnela zgolj okoli modela privatizacije, saj le ta, kot že rečeno, ni novost. Res pa bega, zame malce naivna izjava direktorja TEŠ, da bi bilo dobro, da elektrarna ostane v rokah tukajšnje občine in občanov. Ne vem točno koga je imel v mislih, vem pa, da me, kot občana, prav nič ne zanima lastništvo ekološko škodljivih objektov (tudi donosi so trenutno najnižji). Prav tako pa dvomim, da si »premožni šoštanjčani« želijo iz svojega žepa sofinancirati milijardo EUR težko investicijo. Razumeti bo treba preprosto resnico, da si bo, kdor

koli bo že lastnik monopolnega elektrogospodarstva, prav gotovo do dobra »namastil brke«. Kdor bo tako napajanje poskusil preprečiti, pa bo najverjetneje odstranjen od korita. Da TEŠ ni naš, od ljudi, ki tukaj trpimo posledice njegovega delovanja, bi moralo biti jasno že vsem, sploh pa lokalnim veljakom.

Seveda bi nas, kot sem enkrat že opozarjal, tukaj živeče državljane moralo zanimati, kdo bo ta »ključni investitor«, od katerega vlada pričakuje, da bo »izboljšal poslovne procese z namenom povečanja ekonomske učinkovitosti« obstoječih družb (najbrž z zmanjšanjem števila zaposlenih). Prej ali slej bo zaslužka lačni lastnik postavil direktorja, ki ne bo z družino živel v senci dimnikov in se ne bo več zavedal, da elektroenergetski gost premalo vrača svojim gostiteljem. Takrat bo težko zdržal argument zmanjšanja onesnaževanja, ki temelji na boljšem izkoristku novega bloka termoelektrarne in s tem manjši količini porabljenega lignita. Kdo bo takrat preprečil, da novi lastnik novozgrajenega pogona v želji po dobičku ne bo zagnal do konca, in s tem povečal onesnaževanja.

Kot vidite, mi zaenkrat še ne uspe razvozlati pravih vzrokov za izredne seje, tiskovne konference, stavke zaposlenih, zavržen poslovni načrt, izjave župana in ves ostali cirkus okoli

investicije, ki itak gre svojo pot. Ne verjamem, da je k nervozi prispevala objava mnenja zveze nevladnih organizacij EU, ki ga omenjam na začetku tega prispevka. Res pa je, da je bil namen izdelave zemljevida slabe prakse, da Evropska komisija, evropska banka (EIB) in tudi vlade članic ne bi financirale takšnih projektov, ki pomenijo povečanje izpustov CO₂ in izkoriščajo neobnovljivo fosilno energijo. »Problem je tudi, da gre za lignit«, je poudaril predstavnik nevladnih organizacij (Martin Konecny), saj gre za enega najmanj učinkovitih in najbolj onesnaženih virov energije. »Javno financiranje bi moralo spodbujati trajnostne vire energije«, je še dodal. Seveda se, najbrž sem eden redkih iz naše doline, z ugotovitvami nevladnih organizacij v celoti strinjam. Pridružujem se tudi mnenju slovenske predstavnične društva za sonaraven razvoj, ki je dodala, »da bo za pogon termoelektrarne treba izrabiti zadnje zaloge lignita, ki je emisijsko izjemno intenzivno gorivo in ima visoke ekonomske in družbene stroške«.

Na koncu pa naj opozorim še na vzpodbudno vest, ki se navezuje na prej omenjeno temo in je ostala skoraj neopažena. V TEŠ že od novega leta več **ne kurijo** mesno-kostne moke. Namesto nje pa zdaj v kotle mečejo lesno biomaso, torej obnovljivi vir energije.

V prvem krogu državnega prvenstva oziroma v ligi za prvaka sta se v šoštanski športni dvorani 19. 3. pomerili ekipi Elektra Esotech in Union Olimpija. Elektra je igrala borbena in zavzeta, a seveda ni bilo pričakovati zmage. Pa tudi rezultat 56 : 78 na nek način ni poraz, kajti Elektra Esotech je z uvrstitvijo v ligo za prvaka svoj cilj v tej sezoni že dosegla. A tekma je tekma in navijaško vzdušje v dvorani je bilo fantastično. Na tekmi so nastopile tudi plesna skupina Zvezdice in Pihalni orkester Zarja, saj je bilo pričakovati na tekmi polno dvorano in dobro vzpodbudo za igralce.

Kaj pa menijo o tekmi?
Slavko Mevc

Košarko spremljam pravzaprav, kar pomnim, ligaški del pa več kot deset let. Včasih sem sam igral v medobčinski ligi, sin Roman pa trenira za mlade v skupini U12, trenira ga Mile Čepin. Vsaj trikrat na teden ga spremljam na treninge, seveda pa na tekme hodi kar cela družina. V sinočnji tekmi sem užival, menim, da Olimpija ni igrala povsem na polno, čeprav je treba priznati domačim igralcem, da so se dobro borili. Vesel sem, da je trener dal priložnost tudi mladim igralcem, da igrajo in se dokazujejo. Skratka, dobra tekma in polna dvorana.

Katarina Petek

Olimpija je evropska ekipa zato menim, da je bila igra domačega moštva optimalna v mejah zmožnosti. Jaz stavim na dobre in kvalitetne igralce, zato mislim, da bo Olimpija državni prvak in da ni sramota izgubiti tako kakovostno tekmo s kvalitetnimi igralci. Elektra bo morala iskati priložnost z ekipami, kot so Loka kava, Koper ... Še vedno pa stavim na najboljšo in to so zame košarkarji ekipe Elektre.

Alimpije Košarkoski

Tekma je bila na visokem nivoju. Fantje so se trudili. Čestitke najprej za plasi-ranje v ligo prvakov in po dolgem času je bila dvorana polna, vzdušje pa tisto pravo. Košarko spremljam od vseh začetkov, ko so igrali še v šolski telovadnici

pod Natkovim (Matjaž Natek) vodstvom. Olimpija ima kvalitetne igralce, naši so se trudili in celo dobili tretjo četrtino. Še enkrat čestitke zato, da lahko v Šoštanju gledamo vrhunsko košarko in tudi za sinočno tekmo vsej ekipi Elektre.

Vlado Pečnik

K ekipi sem prišel pred približno desetimi leti. Košarka kot šport me na splošno zanima, zato sem bil vesel mesta maserja te ekipe. Skrbim, da so fantje zdravi, da se med igro dobro počutijo. Včeraj mi je bilo žal za dva igralca, ki sta tekmo preživela na klopi, a sta imela prehude poškodbe, da bi lahko igrala. Tekma je bila odlična, navajen sem, da se naši fantje vedno dobro pripravijo, sinoči pa so tudi igrali maksimalno. Čestitke igralcem in trenerjema in čim manj poškodb tudi na drugih tekmah.

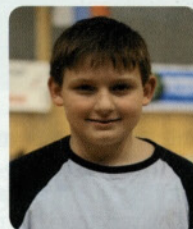
Mitja Hočevar

Elektro spremljam iz časov stare telovadnice, vmes malo manj, zadnje čase pa seveda čedalje več, saj so tudi uspehi čedalje večji. Sinočnje tekme ne bi želel zamuditi, saj je bil to spektakel za Šoštanj. Poraz je bil sicer pričakovan, a to sploh ni važno. Po moje je en košarkar Olimpije bolj plačan, kot tu cela ekipa Elektre in sem si rekel, da če Elektra zgubi za manj kot 20 pik, je to v bistvu poraz za Olimpijo. Seveda pa spoštujem igralce Olimpije, vem da so slovenski favoriti.

Igor Rojnik

Star sem deset let in treniram košarko pri Elektri. Tudi rokomet treniram in se zaenkrat še odločam, kje bom nadaljeval. Vsekakor v enem izmed teh dveh športov, kajti oba me zelo navdušujeta. Košarko igram občasno tudi za starejšo ekipo, saj mi kar gre. Na treninge me vozi v glavnem mama, na tekmi pa sem danes z dedijem. V majici Elektre seveda. Nad tekmo sem navdušen, občudujem Olimpijo in njene igralce, seveda pa sem tokrat navijal za našo ekipo.

Borut Cerar

Sem pomočnik prvega trenerja in trener mlajših selekcij. Profesionalno delam v košarki šest let. Na košarko gledam s tega vidika in tudi na nocojnjo tekmo, ki je bila s stališča igre odlična. Moj delavnik je zapolnjen s košarko, dopoldan individualni treningi s kadeti, potem je jutranji trening s člansko ekipo, potem je skupinski trening s kadeti in vmes trening s člansko ekipo, ter seveda konec tedna tekme. Tako je v košarki. Za Elektro menim, da je to izredno perspektivna mlada ekipa, ki ima vse dobre možnosti za vrh. Povprečje starosti je enaindvajset let, najstarejši igralec je letnik 1984. Sinočnja tekma je bila z mojega vidika odlična, pokazali smo, da z Olimpijo lahko igramo, saj so morali

igrati na vso moč. Če bi zadeli vsaj nekaj več odprtih metov, bi lahko bil rezultat še bolj tesen. Predvsem so dobili naši mladi igralci veliko možnosti, zavedamo se, da je to naš kapital. To je delo z mladimi, ne z denarjem in za denar. Če se tega ne bi dobro zavedali, potem bi bila naša pot brez cilja.

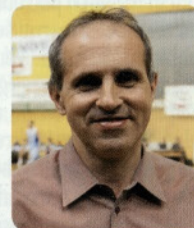
Ivan Stanišak - trener

S košarko se ukvarjam od svojega desetega leta starosti. Najprej sem jo igral, potem pa sem zelo zgodaj, pri devetnajstih letih, zaradi poškodbe kolena postal trener. Najprej pionirjev in tako dalje. Elektro sem prevzel v sezoni 2007/2008. O ekipi menim, da je mlada in perspektivna, saj je najmlajša ekipa v prvi ligi in je njeno šesto mesto v ligi prvakov zares lep uspeh. Seveda pa ima mladost tudi svoj minus, tako da bi bil zelo vesel, če bi ekipa, kot je ta, uspela ostati skupaj tudi v drugi sezoni. Potem si upam trditi, da bo uspeh še večji. Za sinočno tekmo menim, da smo začeli slabo v obrambi, kar smo nato nadoknadili, tretjo četrtino celo dobili in na koncu nam je, žal, zmanjkalo moči, tudi zaradi poškodb Dobovičnika in Šimuniča, ker je bila s tem rotacija nekoliko okrnjena. Skratka, s tekmo sem kljub porazu zadovoljen.

Jože Lenart

Sem član upravnega odbora Elektre, nekaj let sem bil tudi predsednik. Na tekme seveda redno hodim, saj mi je tudi sicer košarka všeč in sem se in se še z njo rekreativno ukvarjam. Elektra je v letošnji sezoni dosegla svoj cilj uvrstitev med sedem najboljših, seveda pa s tem ne mislim, da se ne bori več. Vsaka tekma je nov izziv, še posebno lep izziv je tekma z Olimpijo, s katero smo že večkrat igrali. Seveda je ekipa, kot je Olimpija, težko primerljiva s šoštansko Elektro iz več vidikov, ki jih ne bi navajal, gotovo pa so med njimi tudi finančna sredstva. Kakor koli, sinoči smo v Šoštanju uživali ne glede na to, za koga smo navijali.

Iztok Hrstel

Na košarkarske tekme hodim kot predstavnik sponzorja, delam namreč v podjetju Esotech, ki sponzorira Košarkarski klub Elektra. V organizaciji smo se za sponzorstvo odločili, ker je klub dolga leta vpet v okolje in zaradi strokovnega delovanja ter seveda rezultatov. Zelo dobro delujejo tudi na področju vzgoje mladih igralcev in so optimalni v doseganju svojih ciljev, saj so v zadnjih letih vedno v zaključnem delu lige.

Na tekmi med domačo Elektro in Olimpijo sem tako kot drugi poraz v bistvu pričakoval, saj je Olimpija vendarle evropska ekipa. Domači so začeli nekoliko slabše, del tekme celo nadigrali nasprotnike, na koncu pa so se stvari seveda postavile na pravo mesto. Vemo, žoga je okrogla, zmaga boljši. Vesel sem, da so priložnost za igro dobili tudi mlajši igralci, saj si s tem nabirajo izkušnje.

Milojka Komprij / Foto: Dejan Tonkli

Pomladanski del sezone

Pa smo dočakali pomlad in s tem tudi nadaljevanje tekmovalnj v vseh starostnih skupinah NK Šoštanj. Prav vsi, tako nogometaši kot tudi strokovni delavci, smo komaj čakali, da zaprte telovadnice zamenjamo s svežim zrakom in zeleno naravo. V nekaj prejšnjih številkih Lista sem vam predstavil selekcije našega kluba, ki nastopajo v mladinskem pogonu, danes pa sta na vrsti še ekipa mladincev in ekipa članov.

Ekipa mladincev nastopa v medobčinski mladinski ligi Celje in po prvem delu sezone zaseda četrto mesto. Trener ekipe je Dobrivoje Stevanovič in vodi naslednje igralce: Dino Halilović, Tomi Časl, Rok Hribernik, Dalibor Dikosavič, Mirel Jurkič, Mirko Ilič, Darko Franjič, Sandi Barukčić, Adnan araden, Argjend Gashi, Sead Durič, Dejan Markovič, Tilen Novak, Alen Sejdinovič, Amel Alič, Dino Softič in Oliver Marič.

Ekipa članov nastopa v Štajerski nogometni ligi in zaseda po polovici sezone tretje mesto. Na čelu ekipe je trener Faik Koca, ekipa pa je v prestopnem roku doživela nekaj sprememb, med drugim je ekipo zapustil prvi strelec jesenskega dela prvenstva Rajkovič. Igralci, na katere trener lahko računa, so: Damir Mušič, Mario Stojakovič, Dejan Gegič, Uroš Bovha, Seudin Softič, Željko Spasojevič, Midhet Redžić, Mirnes Mešoč, Enver Koca, Anel Jahić, Denis Linič, Goran Kljevčkovič, Pero Andrič, Dušan Živkovič in Matej Pogačnik.

V naslednji številki Lista bom postregel že s prvimi rezultati, ki ji bodo dosegle naše ekipe. Naj na koncu še omenim, da so vsi otroci, ki bi si želeli vaditi in organizirano igrati nogomet, vabljeni, da se pridružijo svojim vrstnikom, ki to z veseljem že počnejo. Vse informacije je možno dobiti na stadionu osebno ali pa na telefonski številki 041399723. Z vadbo lahko pričnejo otroci, stari šest in več let. Vsi ostali mladi in malo starejši pa ste lepo vabljeni, da kakšno urico prostega časa preživite na tribunah ob igrišču in s svojo prisotnostjo pomagata našim igralcem do čim boljših rezultatov. Ogled vseh tekem je brezplačen in mislim, da vam ne bo žal. Lep pozdrav do prihodnjic.

Jani Vačun

Zaman so čakali

Žičničarji smučišča Zavodnje so zaman čakali na zadostno količino snega, da bi lahko pripravili smučišče za obratovanje.

Športno društvo Zavodnje je s pomočjo Občine Šoštanj v jesenskem času pripravilo vse potrebno za delovanje smučišča. Na vlečnici, ki je stara že skoraj 35 let, so se zamenjale glavna in napenjalna jeklena vrvi, iz ministrstva za promet so pridobili dovoljenje za obratovanje, dopolnili so zaščitno opremo za smučišče, nabavili nekaj rezervnih delov za nemoteno obratovanje in pripravili teren in vse ostalo, da bi lahko smučarji pozimi uživali na snegu. Kljub vsem tem pripravam pa je vlečnica obratovala samo toliko časa, kot so zahtevala vzdrževalna dela. Ker je v lanskem sezoni smučišče obratovalo samo dva dni, so se tolažili, saj tako slabo ne more več biti, bilo je pa še slabše.

Klub takšnim snežnim težavam pa športno društvo ni počivalo. Za krajane so bile organizirane različne aktivnosti. Enkrat tedensko je bilo organizirano dvourno igranje odbojke v prostorih telovadnice OŠ Šoštanj, v prostorih podružnične šole Zavodnje je enkrat tedensko potekala aerobna telovadba, štiri ure tedensko se je v prostorih Doma krajanov igral namizni tenis, skupaj z društvom upokojencev so v dvorani uredili kegljišče na vrvcih, na katerem so upokojenci vsaj enkrat tedensko pridno trenirali, organizirali so dvodnevni šahovski turnir in svoje člane popeljali na krajši pohod na Sleme in nazaj.

Foto: Arhiv društva

Vse te aktivnosti so bile na veselje organizatorjev zelo dobro obiskane. V mesecu februarju pa so se člani društva sestali na rednem letnem občnem zboru, kjer so pregledali opravljeno delo v preteklem letu in se dogovorili, kako naprej. Prevladalo je skupno mnenje, da je potrebno na pota rekreacije in druženja še naprej pridobivati čim več ljudi. Pa je sneg, ali pa ga ni.

g

Mrzli nosovi – topli nasmehi

V soboto, 23. 2. 2008, je na drsališču v Šoštanju na rokometnem igrišču potekala prireditev Mrzli nosovi – topli nasmehi. Prireditev sta uspešno organizirala MKC Šoštanj in KS Šoštanj.

Prizorišče nasmehov in igre je bilo je bilo polno predstavnikov vseh generacij. Prevladovali so seveda najmlajši, ki so se dobro odrezali v številnih športno družabnih igrah, ki so jih vodili člani MKC Šoštanj. Igrali smo se Kdo se boji črnega moža?, tekmovali na poligonu ter se merili, kdo večkrat zadene hokejski gol z razdalje 6 metrov. Na koncu je sledil še hokejski turnir, na katerem se je pomerilo šest mlajših in tri starejše ekipe, vsaka s tremi igralci. Vreme nam je (pre)dobro služilo, saj je sijalo sonce in vztrajno topilo led, vendar se mladi tega nismo

Foto: T.R.

ustrašili in prireditev kljub temu speljali, kot se šika. Ko pa se je sonce skrilo, se je voda spremenila v led in drsanje je postalo še prijetnejše in tudi padci niso bili več tako pogosti in mokri. Udeleženci iger so ob koncu dobili simbolične nagrade, majice in medalje, s katerimi so se lahko tudi posladkali. Da pa mrzli nosovi niso bili premrzli, je vsak aktivni udeleženec dobil tudi čaj. Vseh skoraj 100 tekmovalcev je rokometno igrišče zapustilo s toplim nasmehom na obrazu in lepo izkušnjo v srcu.

Upam, da bo takšnih prireditev še ogromno, saj je bil odziv na dogajanje pozitiven. Takšnega dogajanja je v Šoštanju še premalo in MKC Šoštanj se trudi, da bi se stanje spremenilo. Želimo si, da bi se nadomestna lokacija za društvo MKC hitro našla, saj bo ob prenovi Mayerjeve vile Občina Šoštanj zaprla vrata MKC Šoštanj. Zavedamo se, da tudi v prihodnje potrebujemo primerne prostore, če želimo mladi v okviru društva MKC (ki ima vsak dan več aktivnih in dela željnih članov) tudi v prihodnje tako ali še bolj uspešno delovati za dobro vseh mladih in mladih po srcu.

Eva Srebernjak

Spomladovanje Rodu Pusti grad Šoštanj

Kot vsako leto smo se tudi letos taborniki Rodu Pusti grad Šoštanj odpravili na tridnevno spomladovanje.

V petek, 14. 3. 2008, smo se zbrali pred OŠ Šoštanj in se z avtobusom odpeljali v Libeliče pri Dravogradu. Sprejel nas je prijazen oskrbnik doma za šolske in obšolske dejavnosti Ajda. Tam smo preživeli dva zelo zabavna dneva. Prvi večer je potekal zelo sproščeno, saj smo izbirali naj tabornico in naj tabornika. Naslednji dan smo že dopoldan napadli plezalno steno na notranji strani doma. Eni višje, drugi nižje, a prav vsi smo se pod budnim očesom inštruktorjev poskusili v plezanju. Popoldne smo

Foto: SINI

preživeli v naravi, postavljali smo šotore in izvedli kratko orientacijo. Pozneje smo se sprehodili še skozi vas in se po krajšem vzponu vrnili v dom. Sobota je hitro minila in že je bila tu nedelja. Že zjutraj smo pospravili sobe in po podelitvi nagrad nesli v cerkev butare. Okoli dveh pa smo se vrnili v deževni Šoštanj, kjer so nas že čakali starši. Prepričana sem, da se bomo naslednje leto vrnili v Libeliče v še večjem številu in preživeli še eno nepozabno spomladovanje.

Eva Bolha

Alpske reke (ne)ukročena narava

Martina Pečnik

Na območju Centralnih Alp je veliko rek zajezjenih za namene hidroelektrarn. Veliko vodnatost omogoča slabo prepustna kameninska podlaga, reke se dodatno napajajo še s topljenjem ledenikov.

Reke v Alpah zaradi različnih posegov v prostor izgubljajo svojo naravno podobo. A pri tem ne pozabljajo na svoje naravne procese.

Poslednja divjina

O obstoju divjine v naših krajih in v Evropi lahko govorimo le zadržano, saj se je prvobitna narava ohranila na zelo majhnem delu evropske celine. Z izjemo Skandinavije so območja divjine razdrobljena kot drobne krpice po celotnem ozemlju celine. Njihova »divjina« je zaradi svoje majhnosti in nepovezanosti težko primerljiva z divjino azijskih ali ameriških prostranstev. Po mnenju zagovornikov divjine so obale, gozdovi, visokogorje in porečja zadnja območja v Evropi, kjer je divjina kot naravni razvojni proces na večjih površinah sploh še možna. Če bi obstajal seznam ogroženih pokrajin v Evropi, potem bi bila porečja pri vrhu. V prostorskem boju za naselja, kmetijske površine in prometnice jim je bil odmerjen skorajda vsak kvadratni meter. Povsem nedotaknjene divje reke v alpskem prostoru pravzaprav ne najdemo več. Po podatkih organizacije Cipra 79 % alpskih rek in potokov izkoriščamo za pridobivanje energije, 82 % jih nima več najboljših kakovostne vode. Po mnenju nekaterih

raziskovalcev »divjih« rek so evropsko pomembnejši deli prvobitne obrečne narave ohranjeni v porečju rek Tagliamento (Italija), Lech (Avstrija), Isar (Avstrija – Nemčija) in Piava (Italija).

Neukrotljive reke

Mnogim rekam smo z regulacijo struge, gradnjo jezua ali rečnega kanala spremenili in hkrati omejili vodni tok. S takšnimi posegi, poleg izkoriščanja vodne energije, dosežemo tudi večji nadzor rečnega toka in s tem lažje zagotavljamo varnost na zemljiščih ob reki. A ta nam ob izrednih vremenskih razmerah, potresih ali drugih nenadnih spremembah lahko tudi povsem odpove. Pojavi vodne ujme so še posebej intenzivni v alpskem in predalpskem svetu, v porečju voda, ki se stekajo v doline z gorovja. Ko tečejo reke z goratih predelov proti nižjim dolinam, pridobivajo zaradi razlike v nadmorski višini vedno večjo hitrost. Pritoki jim polnijo struge, reke dobivajo vse večjo erozijsko moč. Na svoji poti ne odnašajo samo proda in obrečne zemlje, lahko podirajo tudi drevesa ali rušijo hiše. Ko pa voda dospe iz ozkih alpskih dolin na širše predalpske ravnice, se razlije po obrečnem zemljišču, nastanejo poplave. Za človeka sicer neljub dogodek, a v naravi povsem običajen pojav sprostitve rečne energije. Če je v takšnih območjih struga reke regulirana, se reka težje razlije in raje drvi s svojo močjo naprej. Poplave povzročijo v nižjih predelih, kjer so že večja naselja, lahko celo mesta.

Pomen alpskih rek

Živahne gorske reke niso samo okrasni element slikovitih alpskih dolin, temveč imajo v naravi tudi določeno vlogo. Reka, rečna struga, breg, poplavne ravnice in višje rečne terase so življenjski prostor mnogim rastlinskim in živalskim vrstam. Njihova sestava je izredno pestra, saj se ob rekah oblikujejo različna okolja, v kateri se naseljujejo različne vrste. Razmere v stalno spreminjajočem se rečnem bregu so npr. precej drugačne od razmer na osušenih dvignjenih reč-

nih terasah. Posledično jih poraščajo drugačne rastline in obletavajo drugačne živali. S tem ko reka omogoča življenjski prostor velikemu številu rastlin in živali, opravlja svojo t. i. habitatno

Neukrotljivost narave reke nam kažejo tudi domače reke. (Železniki, 2007)

funkcijo (»habitat« označuje življenjski prostor določene vrste). Sam vodni tok ustvarja samočistilno funkcijo rek. Reke so se v svojih naravnih strugah namreč zmožne v veliki meri same očistiti – ko teče voda čez poraslo strugo, le-ta zadrži velike delce, ki jih voda nosi s seboj, poteka nekakšno mehansko čiščenje. V tolmunih se usedajo manjši organski in anorganski delci, na brzicah in prodnih nanosih pa se voda prezračuje in obogati s kisikom. Z vidika človekove rabe so pomembne še gospodarske funkcije. Nekdaj so bistri gorski potoki poganjali mline in žage, danes na njih postavljamo hidroelektrarne. »Mehke« oblike koriščenja vodnega potenciala omogočata rekreativna in doživljajska funkcija, saj so reke privlačne za privrženca vodnih športov in ljubitelje naravnih ambientov. In nenazadnje, površni deli alpskih rek so izredno pomembni viri pitne vode. Ob predpostavki, da bo voda postala ena ključnih omejitev razvoja v 21. stoletju, je naša dolžnost, da povirja rek ohranjamo čim bližje njihovi naravni obliki. S tem si bomo podaljšali možnost porabljanja zaloga vode, ki jo hrani 1300 km dolg gorski lok evropskih Alp.

Lechtal na Tirolskem (Avstrija): Po 30 letih prizadevanj različnih naravovarstvenih organizacij in lokalnih skupin so reko Lech zaščitili in s tem preprečili načrtovano izgradnjo verige hidroelektrarn.

Labodji spev ali smrt ponosne ptice

Besedilo in fotografije: Marija Lebar

22. marca obeležujemo svetovni dan voda, 22. april pa je svetovni dan Zemlje. Oba dneva sta še posebej namenjena osveščanju človeštva, da si z uničevanjem voda, atmosfere in celotne Zemlje ne le reže vejo, na kateri sedi, temveč koplje korenine drevesa, na katerem sedi.

Da se naše ozračje drastično spreminja, so nekaj časa opozarjali samo strokovnjaki, ki so te trditve lahko oprli na različne meritve. Sedaj je to lahko jasno vsakemu laiku. Orkani niso več samo tragična vest z drugega konca sveta na radiu in TV. Orkani so se pojavili tudi v Evropi. Zadnji, po imenu Emma, je terjal kar 13 smrtnih žrtev. Da o ostalih posledicah segrevanja ozračja niti ne govorimo. Pa nas še vedno ne izuči.

Še vedno surovine in neobnovljive vire, kamor sodi tudi pitna voda, trošimo brez vsakega premisleka. Klanjamo se miselnosti kapitala, ki za vsako ceno terja dobiček. Zdravniki trdijo, da se obolenost za rakom in različnimi alergijami v Sloveniji skokovito veča. Nihče pa ne pove, kaj je temu vzrok. Če že, potem omenjajo debelost in cigarete, čemur vsekakor ne gre oporekati. Zelo sramežljivo pa slišimo tu in tam ob tem omenjati tudi onesnaženo ozračje in pretirano uporabo kemikalij, od tistih v naši prehrani do čistil in kozmetike.

In marsikaj od tega konča v naravi. Še vedno se namreč najdejo ljudje, ki jim ni mar za posode za smeti in ekološke otoke. »Če pa sosed vidi, kaj mečem v kanto,« je menda odgovoril nekdo, ki so ga zasačili, kako je iz mesta pripeljal smeti in jih odvrigel v gozdu. In enako nepremišljeno ali kruto ravnamo z živalmi. Klavna živina, ki

jo vozijo po naših cestah kot tranzitni tovor, kljub inšpekcijskim ukrepom še vedno hudo trpi, preden prispe v klavnice.

Nič bolje se ne godi divjim živalim. Koliko jih konča svoje življenje pod kolesi drvečih avtomobilov? Koliko jih raztrgajo psi, ki jih gospodarji nepremišljeno puščajo brez nadzora. Še vedno pa se najdejo tudi taki, težko bi jim rekli ljudje, ki se nad trpljenjem živali naslanjajo. O tem nam priča nedavni dogodek brez primere, ki se je zgodil na Ljubnem ob Savinji.

Tamkajšnji člani ribiške družine imajo urejen lep ribnik. In pred kakima dvema meseca so se na njem naselili labodi. Kdo ve, od kod so prišli in tukaj našli svoj prostor in gostoljubje. Družina – samec in samica, ki je skrbela za tri mlade labode. V družbi novih prebivalcev ribnika so zlasti uživali ljubenski otroci, a tudi odrasli niso kaj dosti zaostajali, saj so lepe bele ptice še popestrile okolico ribnika in so bili sprehodi do tja zato še mikavnejši.

Tako je bilo vse dotlej, da so se našli zlobneži in labodko zaklali. Samec in trije labodki so ostali sami. Grozodejstvo je še toliko večje, ker so labodi izredno zveste živali in si partnerja izberejo za celo življenje.

Janez Podkrižnik – Matic, gospodar ljubenske ribiške družine, pravi, da je moralo biti krvnikov več, saj en sam človek težko obvlada tako

veliko in ne ravno miroljubno ptico. V jezercu so člani ribiške družine našli čreva in kremplje, ob vodi glavo, na cesti pa veliko perja in krvi. Storilci naj bi se pripeljali okoli desete ure zvečer, ob enajstih pa se že odpeljali. Predvidevajo, da so bili domačini in so morali dobro poznati okolico ribnika in ribiškega doma, saj so se z avtom skoraj v celoti izognili nadzorni kameri. Nečloveško dejanje preiskuje policija in upati je, da ne bo ostalo nekaznovano.

Povsem drugače se je končala odisejada ene od predstavnic račje vrste, ki se je kar nekaj dni zadrževala v okolici avtobusne postaje in Rdeče dvorane v Velenju. Za njeno prisotnost so zvedeli tudi člani velenjskega društva za pomoč živalim POŽIV. »Pojavilo se je vprašanje, če je raca zdrava. In če ni, kdo bo odgovoren, če pride z njo v stik kak otrok,« nam je o dogodku povedala Andreja Zupanc, članica društva. Ker ni bilo jasno, čigava je raca, šlo je namreč za domačo vrsto, so člani poklicali kar nekaj institucij, ki bi po njihovem morale ukrepati v takih primerih. Žal, več ur časa in nekaj deset telefonskih pogovorov ni prineslo pravega rezultata. Na pomoč so bili po službenem času pripravljeni priti samo iz Veterine v Šoštanju. Na srečo race (in morda še koga drugega) so menda žival gospodarji doma pogrešili in jo ta čas prišli iskat in spravili nazaj, kamor spada.

Foto: Andreja Zupanc

Preprečili hujski požar

V soboto, prvega marca, je zagorelo v Penku. Požar je nastal, ker je zaradi močnega vetra prišlo do iskrenja na elektrovodih. Ob tem so iskre popadale na tla in zanetile travo na bregu pod

Foto: Amadeja Kompej

stanovanjsko hišo Pavle Jurjavec. Suha tla in veter sta pripomogla, da se je ogenj začel hitro širiti ter bližati gospodarskemu in stanovanjskemu objektu. Dogajanje je opazil sosed Vojko Komprej, ki je tudi član Prostovoljnega gasilskega društva Šoštanj mesto. Nemudoma je obvestil 112, sam pa se je lotil gašenja, in sicer tako, da se je najprej lokaliziral požar od hiše navzdol. Pri tem je vsaj začasno zavaroval objekt, da ni zagorel. Malo kasneje sta na pomoč prihitela Lokovičana Jani Kortnik in Mitja Bevc, za njima pa gasilci PGD Paška vas in PGD Šoštanj mesto, pod vodstvom vodje intervencije Justina Hudobrennika. Kljub nesreči je vendarle prevladala sreča. V hiši namreč živi gospa Jurjavec sama, zaradi nedavne poškodbe pa se težko premika in samo vprašanje je, kaj bi bilo, če bi zagorelo ponoči ali če požara ne bi pravočasno opazili in lokalizirali. V roku dvajsetih minut je namreč ogenj kljub gašenju zajel približno 250 kvadratnih metrov, ogrožal stanovanjski objekt in bližnji gozd. Na kraj dogajanja so nato prišli tudi delavci Elektro Celje, ki so daljnovod izklopili iz omrežja. Ker na tem mestu ni prišlo prvič do stika električnih vodov, so ugotovili, da bo potreben konkretniji poseg za varno električno napeljavo. V tem času, od kar je bil požar in do izdaje Lista, je bila napaka na elektrovodih že strokovno odpravljena in s tem zagotovljena varnost.

M.K.

Sprejem za prejemnike priznanj Civilne zaščite

13. marca 2008 je v prostorih Mestne občine Velenje potekal sprejem za prejemnike priznanj Civilne zaščite, ki jih je najzaslužnejšim za pomoč ter razvoj sistema zaščite in reševanja podelila Uprava RS za zaščito in reševanje (podelitev je bila opravljena 6. marca v Mozirju).

Prejemnik bronastega znaka Civilne zaščite je poveljnik Civilne zaščite v podjetju Gorenje d. d. Zdenko Hriberšek, srebrni znak Civilne zaščite sta prejela namestnik vodje Jamarske reševalne službe Rajko Bračič in poveljnik Gasilske zveze Velenje in član štaba Civilne zaščite MO Velenje Jože Drobež. Zlati znak Civilne zaščite so namenili županu MO Velenje Srečku Mehu tudi za izjemen občutek krepitve požarne preventive na področju občin Šoštanj, Šmartno ob Paki ter MO Velenje.

Vodja urada župana in splošnih zadev MO Velenje Alenka Rednjak je vsem prejemnikom čestitala in se jim zahvalila za prizadevno, humano in strokovno

Foto: Jože Miklavc

opravljeno delo, zaradi katerega so visoka priznanja Civilne zaščite prejeli. Župan Srečko Meh je dejal, da je ustvarjanje dobrih pogojev za zaščito in reševanje pomembno. Pogovori o sodelovanju so na področju zaščite in reševanja potekali tudi z gospodarskimi družbami v občini, saj je le-to pomembno. Vsem prejemnikom se je tudi sam zahvalil za sodelovanje in plemenito delo.

Poveljnik Civilne zaščite MO Velenje Bojan Škarja je prejemnikom priznanj, vsem gasilcem, poklicnemu jedru pri PGD Velenje in prostovoljnim gasilcem čestital za vestno in plemenito delo. Povedal je, da sta zaščita in reševanje v Mestni občini Velenje zelo dobro organizirana, plani reševanja so kvalitetno pripravljene, opozoril pa je, da spreminjajoče se podnebne razmere postavljajo zaščito in reševanje v nov položaj.

Čestitkam prejemnikom se je pridružil tudi predstavnik celjske izpostave Uprave RS za zaščito in reševanje Janez Melanšek.

Jože Miklavc

Za čistejšo Slovenijo

Izpušni plini prevoznih sredstev so eden največjih onesnaževalcev našega okolja. V milijonskih mestih, kot sta Peking ali Tokio, morajo prebivalci zaradi smoga nositi maske, kadar se mudijo na ulicah. Tudi pri nas je stanje vse slabše, saj je Evropska unija opozorila Slovenijo, da je potrebno takoj ukrepati in razbremeniti ožja središča nekaterih naših večjih mest, ki se še posebej čez teden dušijo v slabem zraku.

Da bi spodbudili večjo rabo javnega avtobusnega prometa, je društvo za ohranjanje neokrnjene gorske narave Mountain Wilderness Slovenija (MWS) skupaj z društvom za varstvo Alp CIPRA avgusta 2007 sprožilo pobudo za oblikovanje spletnega portala, kjer bi bilo moč najti vse avtobusne vozne rede v Sloveniji. Pobudo so naslovlili na Ministrstvo za promet in na Slovensko turistično organizacijo (STO). Ali brez konkretnega rezultata.

Pred nedavnim pa je Mountain Wilderness Slovenija skupaj s ponudnikom spletnih storitev Gigaspark.com dalo v poskusno (beta) delovanje omenjeni portal. V preizkusnem času odpravljajo manjše napake. »Avtobusni vozni red je na voljo na www.vozni-red.si. Sedaj nam preostane le še to, da se začnemo voziti z avtobusi in tako pridobimo nazaj vsaj ukinjene proge, morda

Foto: Marija Lebar

pa uvedejo še kakšno novo linijo,« je izjavila Barbara Skaberne, direktorica Umanotere Slovenija.

Marija Lebar

KZ Šaleška dolina pridružena članica SŠGZ

V sredo, 5. marca, sta direktor Kmetijske zadruge Šaleška dolina Ivo Drev in direktor Savinjsko-šaleške gospodarske zbornice (SŠGZ) Franci Kotnik podpisala izjavo o pridruženem članstvu. V zadruzi od članstva pričakujejo številne koristi.

»Naše delovanje je močno vpeto v lokalni prostor,« je dejal Drev. »Zato potrebujemo neko obliko organi-

Foto: Marija Lebar

ziranosti, kjer bomo lahko dobili ustrezne informacije in v sodelovanju uresničevali sinergije. V zadnjem času smo se lahko prepričali, da je ta subjekt ravno regionalna zbornica, ki je ubrala številne nove poti in ponuja svojemu članstvu potrebno pomoč in rešitve.« Zadruga zaradi svoje formalne organiziranosti ne more biti polnopravna članica zbornice, zato so se odločili za pridruženo članstvo.

Med drugim pričakujejo, da bo zbornica pomagala zadrugi v zastopanju njenih interesov pri denacionalizaciji. To je eden večjih problemov, s katerim se v tej zadrugi ukvarjajo že dalj časa.

Zaradi nenehnih političnih pritiskov, da se morajo postopki čim prej končati, se v zadrugi bojijo prenačlenjenih odločitev, saj bi na tak način lahko zgubili kar okoli 50 ha zemljišč. V ta zemljišča so vsa leta veliko vlagali in izguba bi gotovo pomenila odpuščanje delavcev, prinesla pa bi tudi izpad proizvodnje. V skrajnem primeru bi to lahko vodilo tudi do propada zadruge. »Skupaj z zbornico v pogovorih ne bomo v podrejenem položaju,« je menil direktor Drev.

Franci Kotnik je dodal, da so na zbornici veseli odločitve zadruge o pridruženem članstvu, saj to potrjuje, da gospodarstvo v sedanjih usmeritvah zbornice najde odgovore na svoje probleme in težave. Problematiko Kmetijske zadruge Šaleška dolina bodo zato že v najkrajšem času obravnavali na upravnem odboru zbornice in skupaj poiskali ustrezne načine pomoči in podpore v njenih prizadevanjih. Prepričan je, da se bo zadrugi članstvo obrestovalo.

Na nedavni seji predsedstva SŠGZ so dorekli sestavo neformalnega odbora za razvoj SA-ŠA regije, je še povedal Kotnik. Odbor bodo med ostalimi sestavljali vsi župani regije, državnozbornski poslanci in državni svetnik. Prva seja bo že v kratkem, saj je potrebno poenotiti stališča o poteku trase hitre ceste in jo predstaviti na srečanju z ministrom za okolje in prostor Janezom Podobnikom in ministrom za promet Radovanom Žerjavom. Oba ministra bosta predvidoma konec meseca obiskala Šaleško dolino v zvezi z dejavnostmi okoli III. razvojne osi.

Marija Lebar

Zbirali smo odslužene električne aparate

V petek, 7. 3. 2008, je pred Osnovno šolo Šoštanj potekala akcija zbiranja odpadne električne in elektronske opreme (OEEO). S tem smo hoteli kot prvi v Sloveniji opozoriti, da je za zmanjšanje obremenjevanja okolja odpadke te vrste potrebno oddajati tako, da jih je mogoče še predelati ali vsaj varno odložiti. Pokrovitelja akcije sta bili podjetji Zeos in Pup Saubermacher.

Foto: BKV

Foto: BKV

Na parkirnem prostoru OŠ Šoštanj je ta dan med 7.00 in 16.00 stal tovornjak podjetja Pup Saubermacher. Starši učencev in tudi delavci šole, ki so pripeljali odpadno opremo, so bili mnenja, da je akcija dobrodošla, saj so se s tem znebili vseh odpadkov, ki so se prej nabirali v garažah, kletah in še kje drugje. Če bi bilo več takih akcij po Sloveniji, ljudje ne bi te vrste odpadkov odlagali v naravi in jo s tem onesnaževali.

Zbiralna akcija je torej odlično uspela. Skupaj smo zbrali 5730 kg OEEO, od tega največ računalnikov in monitorjev, nekaj je bilo velikih gospodinskih aparatov (hladilnikov, štedilnikov, pralnih strojev...), pa tudi tiskalnikov, fotoaparátov, telefonov ... Največ odpadkov so zbrali učenci 9. d razreda, in sicer 711 kg, na drugem mestu so bili učenci 5. g, na tretjem pa učenci 9. c razreda.

Zelo veseli pa smo bili učencev, ki so kar v vrečkah prinesli manjše kose električne opreme, kot so igračice, mobilni, svetilke ...

Naš namen je bil predvsem ljudem predstaviti z zakonom določen predpis, da je obvezno tako odpadno opremo zbirati ločeno in potem razgraditi ter ponovno uporabiti. Na vsakega prebivalca v Sloveniji je namreč potrebno zbrati na leto 4 kg OEEO.

Ker je naša šola edina v Šoštanski občini, smo s to akcijo zajeli celotno občino. Učenci pa so že izrazili željo, da bi jo prihodnje leto ponovili.

Jana Podvinšek, članica novinarskega krožka, in Danica Verdev, vodja zbiralne akcije

Folklor

Na OŠ Šoštanj že drugo leto aktivno deluje otroška folklorna skupina, ki v svojem programu poustvarja slovensko ljudsko izročilo naše okolice. Enkrat tedensko, v dveh skupinah, štirideset otrok spoznava ples, ki jih spremlja petje, otroške igre, izštevanka, pregovori, modrosti, ljudski inštrumenti, šege in navade.

Navdušiti otroke za svet, ki ga ne poznajo, ki ga ne morejo videti oz. doživeti, pa ni enostavna naloga. Da lahko na odru verodostojno predstavimo delček naše dediščine (ko so otroci pasli živino, se igrali ...), je potrebno veliko znanja, vaj, volje, spodbude in truda.

Cilje folklorne skupine oblikujemo na začetku šolskega leta. Izhajajo iz potreb otrok in naše okolice. Otroci tako skozi vaje razvijajo občutek za ritem, posluš, osvajajo osnove rajalnih in gibalnih iger, spoznavajo ljudsko dediščino, sodelujejo med seboj in pridobivajo nove prijatelje. Iz vsega tega nastanejo dobro premišljene odrske postavitve.

Radi nastopamo. Kot folklorna skupina se pokazemo na najrazličnejših prireditvah in srečanjih.

Letos smo v mesecu marcu sodelovali na območnem srečanju folklornih skupin, ki ga pod imenom Z IGRO IN PLESOM V POMLAD prireja JSKD, območna izpostava Velenje. Predstavili smo se z dvema odrskima postavitvama. Prvošolci so se živeli v pastirsko življenje, se igrali pastirske igre in zaplesali Kozaški ples. Starejša skupina pa se je veselila pomladi in prihoda ptic (običajev okoli gregorjevega).

Foto: BKV

Za nami so tedni trdega in odgovornega dela. V priprave in nastop je bilo potrebno vložiti veliko energije. Velik aplavz nas je prepričal, da dobro delamo. Pohvale s strani staršev pa so kar deževale. In delo mentorice je bilo nagrajeno, občutki neizmerno lepi.

In kako naprej? Ob veliki podpori ga ravnateljica Majde Zaveršnik Puc, ki je izredna ljubiteljica folklorne, v tem trenutku delamo na oblačilnem videzu folklorne skupine. Mentorici še vedno zbirava fotografije otrok (starih okoli 7 let) iz naših krajev z začetka 20. stoletja (1900), ki so bili preprosto kmečko oblečeni.

Če jih mogoče še kje hranite ali poznate kakšno igro, zbadljivko, modrost oz. ples iz tistih časov, Vas naprošava, da nama to sporočite na OŠ Šoštanj (8986600). Hvaležni Vam bova za vsako pomoč.

Martina Žohar in Mihaela Ovcjak, strokovni vodji OFS OŠ Šoštanj

Otroci in starši

Učiteljice podaljšanega bivanja smo v mesecu marcu staršem ponudile priložnost, da skupaj z otrokom ustvarjajo v različnih delavnicah na temo pomlad.

Foto: Martina Žohar

S tem smo popestrile sodelovanje s starši na neformalni ravni in poskušale pokazati na resno, odgovorno in kreativno pedagoško delo v podaljšanem bivanju. Sodelovanje staršev s šolo ima mnoge pozitivne učinke tudi za otroke, saj dobivajo pozitivne impulze odraslih, sodelujočih v timu. Pozitiven, prijateljski odnos koristi otrokom, starši so deležni vloge aktivnih partnerjev, učiteljice pa smo motivirane še za boljše delo.

Resnično zavzeto in sproščeno so starši pomagali otrokom obdržati, izrezovati, lepiti, sestavljati, barvati in pozitivna energija vseh prisotnih je napolnila vse učilnice. In dobra izkušnja nas prepričuje, da tudi v bodoče načrtujemo različne poti sodelovanja s starši.

Starši so povedali:

Super. Krasna zamisel. Odlično. (ga. Karič)

Zelo zadovoljna sem. Sem babica in sem rada prišla. (ga. Dobelšek)

Vesela sem, da lahko sodelujem. Koristne ideje bomo porabili tudi doma. (ga. Jovan)

Ustvarjalne delavnice v podaljšanem bivanju so krasne. (ga. Žibert)

Otroci so zelo zadovoljni, da tudi starši sodelujemo. (g. Atelšek)

Mame smo rade prišle. In je super, da skupaj ustvarjamo. (ga. Rotovnik)

Martina Žohar, dipl. vzg.

Sredina

NAPOVEDNIK PRIREDITEV April 2008

List

kabelsko razdelilni sistem Šoštanj

Šoštanj.info
<http://soostanj.info>

KDAJ	ZVRST	KAJ	KJE	VABI VAS
1. teden				
sreda, 2. 4. ob 19:00	potopis	Predavanje - Damjan Sekuti in Joc Koprivnikar: S KOLESOM PO MAROKU	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
sreda, 2. 4. ob 19:00	predstava	Gledališka predstav Micika in Vinko	Kulturni dom Šoštanj	KUD Veseli oder
četrtek, 3. 4. ob 16:00	pravljice	Pravljичne ure	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
četrtek, 3. 4. ob 19:00	razstava	Slikarska razstava in avdio video predstavitev Željko Operčka	Mestna galerija Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
sobota, 5. 4. ob 17:00	odbojka	Šoštanj Topolšica : LIP Poljčane (3. državna odbojcarska liga)	Športna dvorana Šoštanj	Odbojcarski klub Šoštanj Topolšica
sobota, 5. 4. ob 20:00	košarka	Elektra Esotech : Helios Domžale (Liga UPC Telemach – Liga za prvaka)	Športna dvorana Šoštanj	Košarski klub Elektra
2. teden				
ponedeljek, 7. 4. ob 18:00	bridge	Redni tedenski turnir bridge	Gostišče in picerija Kajuh Šoštanj	Šaleški bridge klub Velenje
sreda, 9. 4. ob 8:00	pohodništvo	Izlet Vinska Gora - Gonžar - Temenjak	Vinska Gora	Pohodniška sekcija Društva upokojencev Šoštanj
četrtek, 10. 4. ob 16:00	pravljice	Pravljичne ure	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj

Razvoj kmetijstva in podeželja

Rok za oddajo vlog na razpis je **30. april 2008**.
Vse obrazce dobijo upravičenci na Občini Šoštanj
ali na internetni strani **www.sostanj.si**

Na podlagi sprejetega Proračuna Občine Šoštanj za leto 2008 (Uradni list OŠ št. 3/2007), Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS št. 54/00, 62/00, 114/01, 20/06), Pravilnika o dodeljevanju pomoči za ohranjanje in razvoj kmetijstva ter podeželja v občini Šoštanj za programsko obdobje 2007-2013- uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju: pravilnik, (Uradni list OŠ št. 12/2007), Mnenja ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano št. 441-186/2007/4 z dne 14.11.2007, Mnenja ministrstva za finance št. 441-229/2007/4 z dne 05.12.2007 in na predlog Komisije za kmetijstvo in gozdarstvo pri Občini Šoštanj z dne 12.03.2008 objavlja občina Šoštanj (v nadaljevanju: občina) naslednji:

JAVNI RAZPIS ZA DODELJEVANJE POMOČI ZA OHRANJANJE IN RAZVOJ KMETIJSTVA TER PODEŽELJA V OBČINI ŠOŠTANJ V LETU 2008

I. IME, oz. NAZIV IN SEDEŽ NEPOSREDNEGA UPORABNIKA
Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj.

II. PRAVNA PODLAGA ZA IZVEDBO JAVNEGA RAZPISA JE:
Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS št. 54/00, 62/00, 114/01, 20/06),
Pravilnika o dodeljevanju pomoči za ohranjanje in razvoj kmetijstva ter
podeželja v občini Šoštanj za programsko obdobje 2007-2013- uradno
prečiščeno besedilo, v nadaljevanju: pravilnik, (Uradni list OŠ št. 12/2007),

III. PREDMET JAVNEGA RAZPISA

Predmet javnega razpisa je dodelitev nepovratnih finančnih proračun-
skih sredstev za ohranjanje in razvoj kmetijstva ter podeželja za leto
2008 v občini Šoštanj po shemi državnih pomoči v kmetijstvu, skladno z
Uredbo komisije (ES) št. 1857/2006 in Uredbo komisije (ES) št. 1998/2006.

Okvirna višina razpisanih sredstev za navedene ukrepe v letu 2008 znaša
skupaj 25.038,00 €.

Sredstva se dodelijo za naslednje ukrepe:

- 1. Naložbe v kmetijska gospodarstva za primarno proizvodnjo**
(ukrep 1)
- 2. Pomoč za plačilo zavarovalnih premij** (ukrep 2)
- 3. Zagotavljanje tehnične podpore v kmetijstvu** (ukrep 3)
- 4. Naložbe za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetijah**
(ukrep 4)

IV. UPRAVIČENCI

Do sredstev so upravičeni:

- (1) za ukrep 1 in 2, opredeljen v 1. točki 6. člena pravilnika:**
  - kmetijska gospodarstva - pravne in fizične osebe, ki se ukvarjajo s primarno pridelavo kmetijskih proizvodov, opredeljenih v Prilogi 1 Uredbe (ES) št. 364/2004, imajo sedež na območju občine Šoštanj in so vpisani v register kmetijskih gospodarstev (v nadaljevanju: *nosilci kmetijskih gospodarstev*);
- (2) za ukrep 3, opredeljen v 2. točki 6. člena pravilnika:**
  - registrirana stanovska in interesna združenja in zveze, ki delujejo na področju kmetijstva, gozdarstva in prehrane na območju občine ali regije (v nadaljevanju: *društva in združenja*);
  - organizacije, ki so registrirane za opravljanje storitev na področju kmetijstva, gozdarstva in razvoja podeželja (v nadaljevanju: *registrirani izvajalci*);

(3) za ukrep 4, opredeljen 3. točki 6. člena pravilnika:

- nosilci kmetijskih gospodarstev in člani kmetijskega gospodinjstva, ki imajo stalno prebivališče na naslovu nosilca dejavnosti, ki so ali se bodo registrirali za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji (v nadaljevanju: *nosilci dopolnilnih dejavnosti*).

V. NADZOR IN SANKCIJE

Nadzor nad delitvijo in namensko porabo sredstev opravlja komisija, ki jo s sklepom imenuje župan.

V primeru nenamenske porabe sredstev, pridobljenih po pravilniku, mora prejemnik sredstva vrniti v celoti s pripadajočimi zakonskimi obrestmi. Prejemnik izgubi tudi pravico do pridobitve drugih sredstev po navedenem pravilniku za naslednji dve leti.

VI. OKVIRNA VIŠINA, UPRAVIČENI STROŠKI IN POGOJI ZA PRIDOBITEV SREDSTEV

Okvirna višina razpisanih sredstev za navedene ukrepe v letu 2008 znaša skupaj 25.038,00 €.

Prijave na razpis bodo ovrednotene na podlagi naslednjih meril, ki bodo upoštewane pri razdeljevanju proračunskih sredstev:

1. SOFINANCIRANJE NALOŽB V KMETIJSKA GOSPODARSTVA ZA PRIMARNO PROIZVODNJO - UKREP 1

VIŠINA SREDSTEV NAMENJENIH ZA NALOŽBE V KMETIJSKA GOSPODARSTVA JE 65 % PRORAČUNSKE VREDNOSTI ZA LETO 2008, KAR JE **16.274,70 EURO**.

Cilji ukrepa:

- zmanjšanje proizvodnih stroškov,
- izboljšanje in preusmeritev proizvodnje,
- izboljšanje kakovosti,
- ohranjanje in izboljšanje naravnega okolja ali izboljšanje higienskih razmer ali standardov za dobro počutje živali,
- boljše izkoriščanje naravnih virov (pašnikov in travnikov).

Predmet podpore:

A. Posodabljanje kmetijskih gospodarstev z živinorejsko in rastlinsko proizvodnjo:

- naložbe v posodobitev hlevov s pripadajočo notranjo opremo (oprema za krmljenje, molžo in izločke) za prirajo mleka, mesa in jajc;
- naložbe v skladišča za krmo s pripadajočo opremo;

- nakup nove kmetijske mehanizacije in opreme, vključno z računalniško programsko opremo;
- prva postavitve ekstenzivnih travniških sadovnjakov ter prva postavitve oz. prestrukturiranje intenzivnih trajnih nasadov sadovnjakov, vključno z jagodišči, ter hmeljišč;
- nakup in postavitve rastlinjakov, plastenjakov, vključno s pripadajočo opremo;
- nakup in postavitve mrež proti toči.

Pomoči se dodelijo za naložbe v živinorejsko in rastlinsko proizvodnjo na kmetijskih gospodarstvih, razen za rejo toplokrvnih pasem konj, perutnine in kuncev. Za rejo drobnice se pomoči dodelijo na območjih z omejenimi dejavniki (v nadaljevanju: OMD).

B. Urejanje pašnikov, kmetijskih zemljišč in dostopov:

- naložbe v izvedbo agromelioracijskih del in ureditev dostopov (poljske poti, dovozne poti, poti v trajnih nasadih na kmetiji) na kmetijskih gospodarstvih.

Pogoji za pridobitev sredstev:

- vlagatelj mora predložiti popolno vlogo v skladu z zahtevami razpisne dokumentacije,
- investicija mora biti zaključena pred izplačilom sredstev,
- vlagatelj mora biti nosilec kmetijskega gospodarstva in mora imeti stalno prebivališče na naslovu kmetijskega gospodarstva,
- vsi računi in dokazila o plačilih se morajo glasiti na ime nosilca kmetijskega gospodarstva; v primeru, da je kmetija vključena v sistem DDV, mora biti nosilec kmetijskega gospodarstva davčni zavezanec,
- kmetijsko gospodarstvo ne sme biti podjetje v težavah,
- kmetijsko gospodarstvo mora z investicijo prispevati k izpolnjevanju vsaj enega od navedenih ciljev ukrepa,
- nosilec kmetijskega gospodarstva mora imeti ob oddaji vloge vsaj 1 ha primerljivih površin.

Za 1 ha primerljivih kmetijskih površin se šteje:

- 1 ha njiv ali vrtov (GERK 1100, 1130) ali
- 2 ha travnikov (GERK 1300) ali ekstenzivnih sadovnjakov (GERK 1222) ali
- 4 ha pašnikov (GERK 1330) ali
- 0,25 ha plantažnih sadovnjakov (GERK 1221) ali vinogradov (GERK 1211) ali hmeljišč (GERK 1160) ali oljčnikov (GERK 1230) ali ostalih trajnih nasadov (GERK 1240, 1180) ali
- 0,2 ha zavarovanih prostorov pri pridelavi vrtnin, v drevesnicah in pri trsničarstvu (GERK 1190) ali
- 200 m² proizvodnih površin pri pridelavi gob ali
- 8 ha gozdov ali
- 5 ha gozdnih plantaž (GERK 1420) ali
- 6 ha močvirnih travnikov oziroma drugih površin (GERK 1321).

V primeru rabe kmetijskih zemljišč, ki je podlaga za preračun 1 ha primerljivih kmetijskih površin, se šteje raba po GERK-ih.

Upravičenec mora izpolnjevati ostale pogoje iz pravilnika in hkrati predložiti še dodatno dokumentacijo:

- izdelan načrt izvedbe projekta s popisom del, opreme in tehnologijo, ki ga pripravi za to pristojna strokovna institucija; (svetovalna služba, projektna organizacija in podobno)
- ponudbo oziroma predračun za nameravano investicijo;
- pridobljeno ustrezno dovoljenje za izvedbo investicije, v kolikor se za to vrsto naložbe izdajajo dovoljenja;
- gradbena dela morajo biti izvedena v skladu z veljavnimi predpisi o graditvi objektov, urejanju prostora in varstvu okolja,
- mnenje o upravičenosti in ekonomičnosti investicije, ki ga pripravi pristojna strokovna služba;
- naložba mora biti v skladu s Standardi Skupnosti (izjava na vlogi);
- kmetijsko gospodarstvo mora prispevati k izpolnjevanju vsaj enega od naštetih specifičnih ciljev tega ukrepa, kar mora biti razvidno iz vloge;
- po zaključku investicije v posodobitve hlevov mora kmetijsko gospodarstvo izpolnjevati standard za dobro počutje živali, kar mora biti razvidno iz mnenja o upravičenosti in ekonomičnosti investicije;
- do pomoči so upravičena kmetijska podjetja, ki niso podjetja v težavah (izjava na vlogi).

Upravičenci:

Nosilci kmetijskih gospodarstev.

Omejitve:

Sredstva se ne dodelijo vlagatelju, ki je za isti namen, kot ga navaja v vlogi za pridobitev sredstev po tem ukrepu, že prejel javna sredstva RS ali sredstva EU.

Podpore za naložbe po tem razpisu se ne dodelijo za:

- davke, razne takse in režijske stroške,
- stroške zavarovanja,
- stroške za refinanciranje obresti,
- za že izvedena dela, razen za izdelavo projektne dokumentacije,
- investicije, povezane z drenažiranjem kmetijskih zemljišč,
- nakup živali in samostojen nakup kmetijskih zemljišč,
- nakup enoletnih rastlin,
- investicije v naložbe trgovine,
- investicije, ki se izvajajo izven območja občine,
- investicije, ki so financirane iz drugih javnih sredstev Republike Slovenije in EU in
- nakup proizvodnih pravic.

Višina sofinanciranja:

- do 50% upravičenih stroškov na OMD;
- če naložbo izvajajo mladi kmetje (nosilec kmetijskega gospodarstva mora biti mlajši od 40 let) v petih letih od vzpostavitve kmetijskega gospodarstva, se intenzivnost pomoči poveča za 10% (te naložbe morajo biti opredeljene v poslovnem načrtu kot je določeno v členu 22 (c) in izpolnjeni morajo biti pogoji iz člena 22. Uredbe 1698/2005),
- najmanjši znesek dodeljene pomoči je 200 €, najvišji znesek pa 3.500 € na kmetijsko gospodarstvo na leto. V kolikor višina odobrenih sredstev znaša manj, kot je določen najmanjši znesek dodeljene pomoči, se sredstva ne dodelijo.

Najvišji znesek dodeljen pomoči posameznemu podjetju ne sme preseči 400.000 € v katerem koli obdobju treh proračunskih let oz. 500.000 € na OMD iz nacionalnih virov in lokalnih virov.

Upravičeni stroški:

- stroški posodobitve hlevov (gradbena in obrtniška dela, oprema stojišč, ležišč, privezov in boksov, električna oprema, prezračevalni sistemi, napajalni sistemi, ...);
- stroški nakupa in montaže nove tehnološke opreme (za krmljenje, molžo in izločke, ...);
- stroški nakupa materiala, opreme in stroški novogradnje pomožnih živinorejskih objektov (finančne podpore občine se ne dodelijo za obnovo in adaptacijo gnojnih jam in gnojišč za namen izpolnjevanja standarda »Nitratna direktiva«);
- stroški nakupa nove kmetijske mehanizacije in opreme, vključno z računalniško programsko opremo;
- stroški prve postavitve ekstenzivnih trajnih nasadov ali postavitve oz. prestrukturiranja (zamenjave sort) obstoječih intenzivnih trajnih nasadov (priprava zemljišča in postavitve opore in ograje, nakup sadilnega materiala, postavitve mrež proti toči, ...);
- stroški nakupa in postavitve rastlinjaka ali plastenjaka s pripadajočo opremo;
- stroški izvedbe agromelioracijskih del, razen drenažna dela in material za drenažo;
- stroški nakupa in postavitve mrež proti toči;
- splošni stroški, povezani s pripravo in izvedbo investicije (honorarji arhitektov, inženirjev in svetovalcev, stroški študije za izvedljivost, nakup patentov in licenc, ...).

Pomoči se lahko dodeli, da se upravičencu omogoči, da doseže novo uvedene minimalne standarde glede okolja, higiene in dobrega počutja živali.

Merila za ocenjevanje:

- ali vsebina vloge ustreza namenu ukrepa,
- ali je investicija finančno upravičena,
- ali je kmetijsko gospodarstvo ustrezne velikosti,
- ali je kmetijsko gospodarstvo v letu 2007 že prejelo javna sredstva za namen te investicije.

2. POMOČ ZA PLAČILO ZAVAROVALNIH PREMIJ - UKREP 2

VIŠINA SREDSTEV NAMENJENIH ZA POMOČ PLAČILA ZAVAROVALNE PREMIJE JE 15 % PRORAČUNSKE VREDNOSTI ZA LETO 2008, KAR JE **3.755,70 EURO**.

Cilj ukrepa:

Vključevanje čim večjega števila kmetij v sistem zavarovanj posevkov in plodov ter živali.

Predmet podpore

Sofinancira se zavarovalna premija v skladu z nacionalnim predpisom o sofinanciranju zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje za tekoče leto.

Pogoji za dodelitev sredstev:

- izpolnjevanje določil nacionalnega predpisa, ki ureja sofinanciranje zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje za tekoče leto,
- vlagatelj mora imeti ob oddaji vloge vsaj 1 ha primerljivih površin,
- kmetijsko gospodarstvo ne sme biti podjetje v težavah (izjava na vlogi).

Upravičenec mora izpolnjevati ostale pogoje iz pravilnika in hkrati predložiti še dodatno dokumentacijo:

- sklenjeno zavarovalno polico za zavarovanje kmetijske proizvodnje za leto 2008.

Upravičenci:

Nosilci kmetijskih gospodarstev, ki sklenejo zavarovalno pogodbo za tekoče leto.

Omejitve:

Podpore se ne dodelijo:

- za tiste deleže pomoči, kot jih s predpisom o sofinanciranju zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje za tekoče leto določi Vlada Republike Slovenije;
- kmetijskim gospodarstvom, ki niso vpisana v register kmetijskih gospodarstev, ki ga vodi pristojno ministrstvo za kmetijstvo;
- kmetijskim gospodarstvom, ki imajo sedež in pretežni del površin, ki so predmet zavarovanja, izven območja občine.

Višina sofinanciranja:

- višina sofinanciranja občine je razlika med višino sofinanciranja zavarovalne premije iz nacionalnega proračuna do 50% opravičljivih stroškov zavarovalne premije za zavarovanje posevkov in plodov ter zavarovanja živali za primer bolezni; (v letu 2008 je višina sofinanciranja s strani občine 10% opravičljivih stroškov zavarovalne premije);
- znesek sofinanciranja zavarovanja živali za primer bolezni znaša 5 €/žival;
- najmanjši znesek dodeljene pomoči znaša 50 €, največji pa 500 € na upravičenca na leto. V kolikor višina odobrenih sredstev znaša manj, kot je določen najmanjši znesek dodeljene pomoči, se sredstva ne dodelijo.

Upravičeni stroški:

Sofinanciranje zavarovalnih premij za:

- zavarovanje posevkov in plodov pred nevarnostjo toče, spomladansko pozebo, požarom, udarom strele, viharjem in poplavami,
- zavarovanje živali pred nevarnostjo pogina zaradi bolezni.

Merila za ocenjevanje:

- ali vsebina vloge ustreza namenu ukrepa,
- ali je kmetijsko gospodarstvo ustrezne velikosti.

3. ZAGOTAVLJANJE TEHNIČNE PODPORE V KMETIJSTVU - UKREP 3

VIŠINA SREDSTEV NAMENJENIH ZA ZAGOTAVLJANJE TEHNIČNE PODPORE V KMETIJSTVU JE 10% PRORAČUNSKE VREDNOSTI ZA LETO 2008, KAR JE **2.503,80 EURO**.

Cilji ukrepa:

- boljša učinkovitost kmetijstva in dolgoročna sposobnost preživetja.

Predmet podpore:

- stroški izobraževanja in usposabljanja, svetovalnih storitev, organizacije forumov, tekmovanj, razstav in sejmov, sodelovanja na tekmovanjih, publikacij in spletišč,

Pogoji za pridobitev sredstev:

- finančno ovrednoten program izvajalca izobraževanja oziroma storitev z ustreznimi dokazili kot so kotizacije oziroma participacije kmetov, če se izvajalec za to odloči, ter ostala dokazila, zahtevana v javnem razpisu;
- pomoč mora biti dostopna vsem upravičencem na ustreznem območju;
- če so izvajalci ali organizatorji nujenja tehnične pomoči v kmetijstvu nevladne organizacije, članstvo v teh organizacijah ne sme biti pogoj za dostop do tehnične podpore.

Občina s upravičenci sklene pogodbo, v kateri opredeli posamezne naloge, časovne roke za izvedbo le-teh ter način izvedbe plačil.

Upravičenci:

- društva in združenja,
- registrirani izvajalci,
- strojni krožki

Omejitve:

Podpore se ne dodelijo:

- za že izvedene aktivnosti;
- za stroške za storitve, povezane z običajnimi operativnimi stroški podjetja, na primer rutinsko davčno svetovanje, redne pravne storitve ali oglaševanje;
- za stroške svetovanja, ki so financirani v okviru javne svetovalne službe.

Višina sofinanciranja:

- pomoč lahko krije do 100% stroškov;
- pomoč se dodeli v obliki subvencioniranih storitev in ne sme vključevati neposrednih plačil v denarju proizvajalcem;
- najvišji znesek dodeljene pomoči do 1.000 €/program letno.

Upravičeni stroški:

1. Na področju izobraževanja in usposabljanja kmetov in delavcev na kmetijskem gospodarstvu se pomoč dodeli za kritje stroškov organiziranja in materialnih stroškov za izvedbo programov usposabljanja (predavanja, informativna izobraževanja, krožki, tečaji, prikazi, strokovne ekskurzije, ...):
  - najem prostora,
  - honorar izvajalcu,
  - oglaševanje,
  - gradiva za udeležence,
  - stroški izvedbe strokovnih ekskurzij.
2. Na področju svetovalnih storitev, ki jih opravijo tretje strani:
  - honorarji za storitve, ki ne spadajo med trajne ali občasne dejavnosti niti niso v zvezi z običajnimi operativnimi stroški podjetja, na primer rutinsko davčno svetovanje, redne pravne storitve ali oglaševanje.
3. Na področju organizacije forumov za izmenjavo znanj med gospodarstvi, tekmovanj, razstav in sejmov ter sodelovanje na njih:
  - stroški udeležbe,
  - potni stroški,
  - stroški publikacij,
  - najemnine razstavnih prostorov,
  - simbolične nagrade, podeljene na tekmovanjih do vrednosti 250 EUR na nagrado in zmagovalca.
4. Stroški publikacij (katalogov, spletišč), ki predstavljajo dejanske podatke o proizvajalcih iz dane regije ali proizvajalcev danega proizvoda, če so informacije in predstavitve nevtralne in imajo zadevni proizvajalci enake možnosti, da se predstavijo v publikaciji (kritje stroškov priprave in tiska katalogov, kritje stroškov vzpostavitve internetne strani).

Merila za ocenjevanje:

- ali vsebina vloge ustreza namenu ukrepa.

4. INVESTICIJE V DOPOLNILNE DEJAVNOSTI NA KMETIJAH - UKREP 4

VIŠINA SREDSTEV NAMENJENIH ZA NALOŽBE V KMETIJSKA GOSPODARSTVA JE 10% PRORAČUNSKE VREDNOSTI ZA LETO 2008, KAR JE **2.503,80 EURO**.

Cilj ukrepa:

- povečanje števila kmetijskih gospodarstev, ki opravljajo dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Predmet podpore:

Predmet podpore so naložbe za sledeče vrste namenov:

- predelava kmetijskih proizvodov, opredeljenih v Prilogi 1 (mesa, mleka, vrtnin, sadja, mlevskih in škrobnih izdelkov, rastlinskih in živalskih olj ter maščob, pripravljenih krmil za živali, drugih živil, pijač, lesa, medu in čebelnih izdelkov, zelišč, gozdnih sadežev in gozdnih sortimentov);
- neposredna prodaja kmetijskih proizvodov na kmetijah;
- neposredna prodaja kmetijskih proizvodov izven kmetije;
- turizem na kmetiji (gostinska in negostinska dejavnost – ogled kmetije in njenih značilnosti in ogled okolice kmetije, prikaz vseh del iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti, prikaz vseh del iz ostalih vrst dopolnilne dejavnosti na kmetiji, turistični prevoz potnikov z vprežnimi vozili, ježa živali, žičnice, vlečnice, sedežnice, oddaja športnih rekvizitov, oddajanje površin za piknike);
- dejavnost (storitve in izdelki), povezana s tradicionalnimi znanji na kmetiji (oglarstvo, tradicionalno krovstvo s slamo, škodlami in skriljem, peka v kmečki peči, izdelava drobnih galanterijskih izdelkov iz lesa, zbirke, izdelava podkev, podkovno kovaštvo, tradicionalni izdelki iz zelišč in dišavnic);
- pridobivanje in prodaja energije iz obnovljivih virov na kmetiji;
- storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, opremo, orodji in živalmi ter oddaja le-teh v najem;

- izobraževanje na kmetijah, povezano s kmetijsko, gozdarsko in dopolnilno dejavnostjo na kmetij;
- zbiranje in kompostiranje organskih snovi;
- aranžiranje ter izdelava vencev, šopkov ipd. iz lastnega cvetja in drugih okrasnih rastlin.

Pogoji za pridobitev sredstev:

- upravičenci morajo izpolnjevati vse pogoje za opravljanje dopolnilne dejavnosti, skladno z veljavno zakonodajo in Uredbo o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji (Ur.l. RS, št. 61/2005),
- dejavnost se mora opravljati v okviru dopolnilne dejavnosti na kmetiji še vsaj naslednjih 5 let po zaključeni investiciji,
- vlagatelj mora predložiti popolno vlogo,
- vsi računi in dokazila o plačilih se morajo glasiti na ime nosilca dopolnilne dejavnosti; v primeru, da je kmetija vključena v sistem DDV, mora biti vlagatelj davčni zavezanec,
- kmetijsko gospodarstvo ne sme biti podjetje v težavah (izjava na vlogi),
- upravičenec mora izpolnjevati ostale pogoje iz pravilnika in hkrati predložiti še dodatno dokumentacijo:
- izdelan načrt izvedbe projekta s popisom del, opreme in tehnologijo, ki ga opravi za to pooblaščen pristojna institucija;
- finančno konstrukcijo investicije s planom izvedbe oz. dokončanja le-te (ponudba oziroma predračuni za nameravano investicijo);
- pridobljeno ustrezno dovoljenje za izvedbo investicije, v kolikor se za to vrsto naložbe izdajajo dovoljenja;
- gradbena dela morajo biti izvedena v skladu z veljavnimi predpisi o graditvi objektov, urejanju prostora in varstvu okolja;
- mnenje pristojne strokovne službe o upravičenosti vlaganja v izbrano vrsto dopolnilne dejavnosti;
- upravičenci morajo po končani investiciji izpolnjevati vse pogoje za opravljanje dopolnilne dejavnosti, določene v javnem razpisu, skladno z veljavno zakonodajo in Uredbo o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji, kar dokazuje s fotokopijo dovoljenja o registraciji dopolnilne dejavnosti ali izjavo, da bo registriral dopolnilno dejavnost najpozneje eno leto po zaključeni investiciji v primeru, če le - ta še ni registrirana.

Upravičenci do sredstev:

Nosilci dopolnilnih dejavnosti.

Omejitve:

Podpore se ne dodelijo za:

- davke, razne takse in režijske stroške,
- stroške zavarovanja,
- stroške za refinanciranje obresti,
- za že izvedena dela, razen za izdelavo projektne dokumentacije,
- investicije, ki se izvajajo izven območja občine,
- investicije, ki so financirane iz drugih javnih sredstev Republike Slovenije in EU in nakup proizvodnih pravic.

Višina sofinanciranja:

- finančna pomoč se dodeli v obliki nepovratnih sredstev,
- najvišji delež pomoči znaša do 50% upravičenih stroškov investicije,
- skupna pomoč »de minimis«, dodeljena kateremu koli podjetju, ne sme presegati 200.000 EUR bruto v katerem koli obdobju treh proračunskih let,
- najmanjši znesek dodeljene pomoči znaša 200 €, največji pa 2.500 € na kmetijsko gospodarstvo na leto. V kolikor višina odobrenih sredstev znaša manj, kot je določen najmanjši znesek dodeljene pomoči, se sredstva ne dodelijo.

Upravičeni stroški ukrepa:

- gradbena in obrtniška dela;
- stroški nakupa nove opreme, vključno z računalniško programsko opremo;
- stroški promocije;
- stroški udeležbe na izobraževanjih in usposabljanjih;
- splošni stroški, povezani s pripravo in izvedbo projekta.

Merila za ocenjevanje:

- ali vsebina vloge ustreza namenu ukrepa,
- ali je investicija finančno upravičena,
- ali je kmetijsko gospodarstvo že prejelo javna sredstva za namen investicije.

VII. VSEBINA VLOGE

Vlagatelji morajo oddati vlogo, ki vsebuje:

- prijavni obrazec: »Vloga za dodelitev finančnih sredstev za ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja v občini Šoštanj v letu 2008«,
- obvezne priloge k vlogi, ki so predložene kot dokazila k posameznim ukrepom.

Razpisna dokumentacija je od dneva objave javnega razpisa do izteka prijavnega roka dosegljiva na spletni strani občine Šoštanj <http://www.sostanj.si/> (razpisi) ali pa jo v tem roku zainteresirani dvignejo vsak delovni dan na občini Šoštanj – Sprejemna pisarna, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj (1. nadstropje). Razpisno dokumentacijo je možno dobiti tudi po elektronski pošti.

VIII. OBRAVNAVANJE VLOGE

Vloge bo obravnavala komisija za kmetijstvo (v nadaljevanju: komisija), ki jo s sklepom imenuje župan občine Šoštanj. Komisija lahko zmanjša delež sofinanciranja pri posameznih ukrepih pri obravnavanju vlog iz naslednjih vzrokov:

- zaradi zmanjšanja načrtovanih prihodkov proračuna občine Šoštanj za leto 2008,
- zaradi večjega števila zahtevkov, kot je zagotovljenih sredstev v proračunu.

O dodelitvi sredstev upravičencem po tem razpisu odloča direktor občinske uprave ali druga od direktorja pooblaščen uradna oseba s sklepom, na predlog komisije. Upravičencem se izda sklep predvidoma do 09.05.2008, o višini odobrenih sredstev za posamezen ukrep.

Medsebojne obveznosti med občino in prejemnikom pomoči se uredijo s pogodbo.

Upravičencem se sredstva iz proračuna občine izplačajo na podlagi podanega zahtevka, katerega morajo podati vlagatelji po končani investiciji oz. nakupu, najkasneje pa do 30.11.2008, na naslov Občine Šoštanj. Zahtevek mora vsebovati naslednjo dokumentacijo:

- dokazila o plačilu obveznosti (originalni računi, situacije),
- poročilo o opravljenem delu.

Obravnavane bodo le vloge, ki bodo pravilno izpolnjene in oddane na predpisanih obrazcih z vsemi zahtevanimi dokazili.

Prepozno prispele oziroma neustrezno opremljene vloge bodo zavržene, neutemeljene pa zavrnjene. Vlagatelja nepopolne vloge komisija v roku 8 dni od odpiranja vlog pisno pozove k dopolnitvi vloge. Rok dopolnitve je 8 dni od prejema obvestila. Vloge, ki jih vlagatelj v predpisanem roku ne dopolni, se zavrne, neustrezno dopolnjene pa zavrne.

Vlagatelji bodo o izidu javnega razpisa obveščeni predvidoma v roku 15 dni od odpiranja vlog.

Upravičenec lahko vložijo pritožbo za preveritev utemeljenosti sklepa v roku dni od prejema sklepa in sicer na naslov: Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj. V pritožbi morajo biti natančno opredeljeni razlogi, zaradi katerih je vložena pritožba. Predmet pritožbe ne morejo biti postavljena merila za dodelitev sredstev. O pritožbi odloča župan. Odločitev župana je dokončna.

IX. ROK ZA PRIJAVO NA JAVNI RAZPIS

Vloge morajo biti oddane v zaprtih kuvertah, s pripisom »Ne odpiraj - razpis kmetijstvo Občine Šoštanj za leto 2008« od začetka razpisa do vključno **SREDE 30. aprila 2008**. Šteje se, da je vloga pravočasna, če je bila oddana zadnji dan roka za oddajo vlog po pošti priporočeno ali oddana osebno v tajništvu občine Šoštanj.

X. ODPIRANJE VLOGE

Odpiranje vlog bo komisija opravila po zaključku razpisa in ni javno.

XI. DODATNE INFORMACIJE

Vse dodatne informacije v zvezi z razpisom lahko zainteresirani dobijo po telefonu vsak delovni dan na telefonski številki 03/ 89 84 300 tajništvo občine Šoštanj oz. 03/ 89 84 324 (Andrej Volk), ali v prostorih Občine Šoštanj.

Številka: 33100 – 1 / 2008.

Datum: 13.03.2008.

Občina Šoštanj

petek, 11. 4. ob 19:00	koncert	Koncert flavt	Kulturni dom Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
sobota, 12. 4.	planinstvo	E6: Motnik – Dobrovlje 1077m – Mozirje	Dobrovlje	Planinsko društvo Šoštanj
sobota, 12. 4.	nogomet	NK Šoštanj : Holermuos Ormož (Štajerska liga v nogometu)	Stadion Šoštanj	Nogometni klub Šoštanj
sobota, 12. 4. ob 20:00	košarka	Elektra Esotech : Zlatorog Laško (Liga UPC Telemach - Liga za prvaka)	Športna dvorana Šoštanj	Košarkarski klub Elektra

3. teden

ponedeljek, 14. 4. ob 7:00	šolstvo	Vpis otrok v vrtec Šoštanj (od 14. 4. do 25. 4 med 7. in 15. uro)	Vrtec Šoštanj	Vrtec Šoštanj
ponedeljek, 14. 4. ob 18:00	bridge	Redni tedenski turnir bridge	Gostišče in picerija Kajuh Šoštanj	Šaleški bridge klub Velenje
torek, 15. 4. ob 19:00	turizem	Predstavitve projektov s področja turizma in razprava	Občina Šoštanj	Krajevna skupnost Šoštanj, Občina Šoštanj in Turistična zveza občine
četrtek, 17. 4. ob 16:00	pravljice	Pravljичne ure	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
četrtek, 17. 4. ob 18:30	bridge	Bridge: razmigajmo možgane	Kavarna in slaščičarna Štorman Šoštanj	Šaleški bridge klub Velenje
sobota, 19. 4. ob 8:00	okolje	Očiščevalna akcija Občine Šoštanj	Zbirno mesto – ob Družmirskem jezeru	Občina Šoštanj
nedelja, 20. 4.	religija	Sveta birma	Cerkev sv. Mihaela	Župnija Šoštanj

4. teden

ponedeljek, 21. 4. ob 18:00	bridge	Redni tedenski turnir bridge	Gostišče in picerija Kajuh Šoštanj	Šaleški bridge klub Velenje
četrtek, 24. 4. ob 16:00	pravljice	Pravljичne ure	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
četrtek, 24. 4. ob 18:00	skupščina	Skupščina Kabelsko-razdelilnega sistema Šoštanj	Kulturni dom Šoštanj	Kabelsko-razdelilni sistem Šoštanj z.o.o.
petek, 25. 4. ob 19:00	predstavitve	Galerijski večer s pravljíčarko Katjo Kočevar	Mestna galerija Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
sobota, 26. 4.	nogomet	NK Šoštanj : Zreče (Štajerska liga v nogometu)	Stadion Šoštanj	Nogometni klub Šoštanj

5. teden

ponedeljek, 28. 4. ob 18:00	bridge	Redni tedenski turnir bridge	Gostišče in picerija Kajuh Šoštanj	Šaleški bridge klub Velenje
sreda, 30. 4. ob 20:00	košarka	Elektra Esotech : Geoplin Slovan (Liga UPC Telemach - Liga za prvaka)	Športna dvorana Šoštanj	Košarkarski klub Elektra

Napovednik prireditev objavljajo: mesečnik LIST, Kabelska televizija Šoštanja (kanal 34) in spletni Portal Šoštanj.info (<http://www.sostanj.info>). Podatke o prireditvah pošljite na el. naslov: prireditve@sostanj.net.

KATEGORIJE PRIREDITEV:

 šport

 kultura

 splošno

Podoba kulture

pripravila Milojka Komprej

Veronikina igra svetlob

Na pot razstavi Veronike Svetina je stopila vrsta dogodkov. Mesec marec, mesec žensk, izdaja njene slikarice Z dedkom na Rojč, ki je bila v Mestni galeriji Šoštanj prvič predstavljena v tem krogu, pesem, ki so jo vnesli v prostor prijatelji Mešanega pevskega zbora Društva upokojencev Šoštanj in predvsem njena dela, prejšnja in zdajšnja, za katera je likovno kritiko podal Denis Senegačnik. Takole pravi:

Foto: Dejan Tonkli

Vtisi opazovanj Veronike Svetina so globoko občuteni in doživljenjski. Igre svetlob, ki jih odslukuje na svojih slikarskih delih, so premišljene in z nostalgijo selekcijo precejene skozi nešteto življenjskih izkušenj. Njene pokrajine so preko impresionističnih pristopov in opazovanj vsebinsko prepletene s figurativno. Kompozicijskih zapletov ne zaznamo, ker je vstavljanje in reševanje tega slikarskega problema v slikovno ploskev drugega pomena.

Veronika Svetina torej postavlja na ogled dela iz svojega vsakdanjega doživljanja. Lahko so krajine, krajinski izseki, lahko je portret ali pa je to lahko tihožitje. Čeprav so vsebine in tema močno raztegnjeni, se njena lastna likovna govorica zlahka prepozna in se hkrati brez napora vsa dela združijo v celoto. Njeno slikarstvo je torej posebno zato, ker samó opazovanje in gledanje slike postane premalo za razkritje notranjosti dela in avtorice.

Razstava je bila odprta 13. marca. Ob tem je ustvarjalki zaigrala mlada violinistka Sara Potočnik. Veronika Svetina je po poklicu pedagoška delavka, zdaj je upokojena in živi ter ustvarja v Velenju.

Razstavo si lahko ogledate do konca marca.

Stand up se je prijel

VMestni galeriji Šoštanj je bil v petek, 29. februarja, četrti stand up comedy night, ki ga pripravlja Zavod za kulturo Šoštanj skupaj z aktualnimi umetniki te vrsti. Tokrat so številne obiskovalce zabavali Pižama, Jurko Starc in Klemen Bučan. Teme nastopajočih so se dotikale aktualnosti današnjih dni, največ pa se standuperji znajo pošaliti na svoj račun. Organi-

zatorji ugotavljajo, da je stand up vedno bolj priljubljen in zaželen, saj gre za obliko zabave, ki je današnji dan vse bolj potrebna.

Foto: Milojka Komprej

O stand up komediji, ki je v Sloveniji vedno bolj priljubljena zvrst, smo v pretekli številki Lista že pisali. K nam je prišla iz Amerike. Je oblika odrskega nastopa, ki predstavlja življenjska dejstva na humoren način. Neposredno mnenje človeka zelo redko stopa pred množice, ker gre vedno za neko cenzuro. Osebnost in splošno. Tako je stand up ena redkih možnosti, da nekdo pove, kaj si misli o svetu okoli sebe in tudi o sebi. Vse je sicer zavito v humor, a je to ena težjih odrskih dejavnosti, saj je standuper hkrati režiser, pisec in izvajalec nastopa.

Večer s harmoniko

VMestni galeriji Šoštanj se je v začetku marca v glasbenem večeru predstavil Iztok Kokovnik, študent četrtega letnika harmonike pri prof. Ivanu Kovalu na Visoki šoli za glasbo Franca Liszta v Weimerju. Njegovega izredno dovršenega nastopa se je udeležilo veliko mladih poslušalcev. Iztok je začel igrati harmoniko v sedmem razredu osnovne šole in očitno je to usodno zaznamovalo njegovo pot. V Šoštanju je igral dela J. S. Bacha, Tadeja Vulca, Domenica Scalattija, Oleja Shmidta, Lojzeta Lebica in Jindricha Felda.

Foto: Dejan Tonkli

Kokovnik je rojen leta 1985. S prvim razredom osnovne šole je začel obiskovati tudi polzelski oddelek Glasbene šole Rista Savina, kjer je igral synthesizer. Kasneje se je začel učiti orgle pri Miji Novak. Za harmoniko, ki mu je začrtala usodo, je prvič sedel v sedmem razredu, v zadnjem letu osnovne šole pa se je odločil za vpis na Umetniško gimnazijo v Velenju. V prvem letniku se je začel pri prof. Zmagu Štihu resno ukvarjati s klasičnimi kompozicijami. Že naslednje leto se je na pobudo profesorja udeležil tekmovanja mladih glasbenikov Slovenije, kjer je na regijskem tekmovanju v Velenju prejel zlato priznanje, na državnem tekmovanju v Ljubljani pa srebrno plaketo in zasedel tretje mesto.

Sedaj študira že četrto leto v razredu profesorja Ivana Kovala. Za sabo ima nešteto nastopov, tako solističnih kot tudi v različnih komornih sestavih. Aktivno pripravlja koncerte v Sloveniji in Nemčiji.

Lukov križev pot

Vavli Kulturnega doma so si lahko obiskovalci v tednu okoli velike noči ogledali razstavo Križev pot Draga Šumnika Luka. Namensko umeščena v ta praznik, simbolizira Kristusovo trpljenje in hkrati odraža avtorjev odnos do dogajanja, ki ga predstavlja ta krščanski praznik. Mirko Juteršek, likovni kritik, je pred leti zapisal: *Slikar Drago Šumnik je križev pot upodobil povsem enotno z izoliranim poudarkom na figurah kot nosilcih dogajanja v prizorih pred enotnim, nevtralnimi ali brezkončnost nakazujočim modrim ozadjem. K učinkovitemu vtisku monumentalnosti kompozicij in potrebni resnosti prizorov veliko pripomore umirjena barvitost v komaj preglednem prepletu figur, ki se prekriva z dekorativnim prepletom črt, ponavljajočim se ogrodjem, za slikarja že kar tipične likovne govorice.*

Foto: Dejan Tonkli

Odprtje je bilo v četrtek, 20. marca, pospremljeno še z drugimi dogodki. Predvsem je bila pozornost usmerjena na zbirko pesmi mame Polone Šumnik, ki jo je Drago Šumnik izdal v spomin na svojo mamo, saj je nedvomno zaznamovala njegovo pot in pot vseh svojih otrok. Polona Šumnik je pesnica, katere pesniški svet je motivno skop, a vendar bogat. Sporočila njenih pesmi so domotožje, ljubezen do družine, tradicionalne vrednote in narava. Pesmi je brala Janja Pokleka. Poseben vtis so na obiskovalcih pustile pesmi Agate Šumnik Zgonc ter besede o prazniku Filipa Vrabiča.

Društvo za boj proti raku Velenje

Teden v začetku marca je posvečen boju proti bolezni, ki ni več tako smrtna kot nekdanj, vendar pa obolevnost tako po svetu kot med Slovenci nenehno narašča. Boj proti raku je tudi ena prednostnih nalog slovenskega predsedovanja Evropski uniji.

Moto letošnjega tedna boja proti raku je bil »Presejanje rešuje življenja«. Iskanju rešitev, kako zmanjšati vse večji javno zdravstveni problem raka, je bila posvečena tudi konferenca na Brdu pri Kranju, ki jo je organiziralo Ministrstvo za zdravje. Eden pomembnih zaključkov je bil, da

Foto: Marija Lebar

bi bilo mogoče s presejalnimi programi nekatere vrsta raka odkriti že na začetni stopnji ali predstopnji, kar bi ob ustreznem zdravljenju vodilo k manjši umrljivosti.

Pri nas za zdaj od leta 2003 obstaja presejalni program za odkrivanje raka materničnega vratu ZORA, v letu 2008 pa naj bi stekel še program DORA za raka dojke in SVIT za raka na debelem črevesju in danki. To so vrste raka, ki naraščajo najhitreje. Močno pa narašča tudi rak na pljučih pri ženskah.

Zato so v društvu, ki pokriva zgornjesavinjsko in šaleško območje, poleg redne dejavnosti, kot so mesečna srečanja, telovadba in podobno, ob letošnjem tednu boja proti raku pripravili številne delavnice in predavanja. Za začetek so 3. marca postavili v Velenju stojnico, na kateri je bilo na voljo tiskano gradivo, članice društva pa so mimoidoče tudi seznanjale z boleznijo in odgovarjale na vprašanja.

Povečano aktivnost so razširili na ves mesec in v Mozirju pripravili predavanje o samopregledovanju dojke, v Velenju pa o celiakiji v povezavi z osteoporozo. 27. marca je potekalo predavanje z naslovom Kaj mora moški vedeti o svojih spolovilih, kjer so govorili o spolno prenosljivih boleznih in benignih tvorbah ter raku sečil s podarkom na prostati in testisih.

7. aprila bodo organizirali predavanje Krepitev imunskega sistema kot pomoč pri rakavih obolenjih. Tukaj se bo mogoče seznaniti tudi z zdravilnimi učinki gobe Ganoderma lucidum, ki se v tradicionalni kitajski in japonski medicini že več kot 2000 let uvršča v sam vrh najučinkovitejših naravnih zdravil. V zadnjih desetletjih pozitivne učinke na krepitev imunskega sistema te glive potrjujejo tudi številne znanstvene študije.

Marija Lebar

Živ spomin na XIV. divizijo

Pomen legendarnega pohoda XIV. divizije pred 64 leti je še vedno živ, sodeč po obiskovalcih, ki so se zbrali v Osreških pečeh v Ravnah pri Šoštanju v soboto, 23. februarja, pa še bolj živ in ohranjen. V ozki soteski pred spomenikom so mnogi spremljali svečanost, ki so jo pripravili člani ZB za ohranjanje vrednote NOB Velenje in ravenske krajevne organizacije ter Krajevna skupnost Ravne. Med prisotnimi je bil tudi Alojz Dolničar, udeleženec tega pohoda, slavnostni govornik je bil ob tej priložnosti poslanec v DZ Bojan Kantič.

Zbrane je pozdravil tudi Franc Hudomal. V kulturnem programu, ki je vsako leto naravnano v smislu zavedanja vrednot, kot so mir, svoboda in domovina, so sodelovali pevci, otroci, har-

Foto: Amadeja Komprel

monikarji in recitatorji, v glavnem domačini, prihod šaleške konjenice, ki je v štirih dneh s konji prepotovala pot štirinajste od Sedlarjevega do Žlebnika, pa je dodatno popestril dogajanje. Konjenica se je na svoji poti ustavljala pri spominskih obeležjih in počastila spomin na padle borce. Slovesnost v Osreških pečeh se je nadaljevala nato pri Žlebniku, kjer je organizacija proslave prevzel Mladi forum SD Šaleške doline. Tudi tam so obudili spomine na vojne dogodke in se poklonili vsem, ki so darovali najdražje, kar človek premore.

Čebelarstvo je družbeno koristna dejavnost

Sredi marca bo poteklo dve leti, odkar se je po tridesetih letih delovanja takratna Čebelarstva zveza Mozirje razširila še za štiri šaleška društva in se ustrezno preimenovala. V petek, 28. februarja, so se v restavraciji Gaj v Mozirju zbrali predstavniki vseh društev in preverili svoje številne dejavnosti. Večino od njih so zapisali tudi v letošnje načrte.

Edvard Stropnik, ki je tokrat vodil delovno predsedstvo, sicer pa je podpredsednik zveze, je izrekel kar nekaj kritičnih besed glede neudeležbe županov na občnem zboru. Od desetih županov so se štirje opravičili, ostali pa niti tega ne. »Če ne morejo priti sami, bi lahko poslali vsaj svoje zastopnike,« je menil Stropnik.

Predsednik ČZ SA-ŠA Marko Purnat se je navezal na njegove besede in menil, da zveza deluje na višjem nivoju in opravlja dejavnosti, ki so splošnega družbenega pomena, torej denarja ne porablja za izlete in veseljačenja. Nanizal je precej dejavnosti, ki so jih načrtovali za minulo leto in vse tudi uresničili. Tako so lani v Občini Luče pridobili zemljišče za izgradnjo vzrejališča čebeljih matic in pričeli z izgradnjo. Delo, izključno prostovoljno, bodo na tem projektu nadaljevali tudi letos. Že lani so pričeli s poskusno vzrejo matic kranjske sivke alpskega eko tipa.

Skupaj s ČD Mozirje in Občino Mozirje so sodelovali pri odkritju doprsnega kipa zaslužnemu čebelarju, prizorskemu rojaku Janezu Goličniku. Ob tej priložnosti je bila izdana brošura o njegovem življenju. Septembra se je proslave ob odkritju spomenika razen domačih čebelarjev udeležilo tudi več kot deset avtobusov čebelarjev od drugod.

Tudi lani so izdali dve številki svojega glasila Čebelica SAŠA, ki članstvo obvešča in povezuje. Na občnem zboru pa si je bilo mogoče ogledati delovno verzijo DVD s predstavitev čebelarjenja in čebelnjakov, kar okoli tristo jih je na njihovem območju. Izdajo obojega financirajo s sponzor-

Foto: Marija Lebar

skimi sredstvi.

Izvedli so številna izobraževanja tako glede zdravstvenega varstva čebel kot glede strogih evropskih predpisov za čebelarstvo področje. Udeležilo se jih je okoli 180 članov. Letos name ravajo to dejavnost popestriti še z neformalnimi srečanji, kjer bi čebelarji sami lahko podali izkušnje iz svoje prakse in izmenjali mnenja. To je pomembno, saj je letošnja zima med čebelami terjala visok davek.

Pozornost so namenili tudi krovni organizaciji, saj bodo letos na Čebelarški zvezi Slovenije volitve. Menili so, da je dosedanji predsednik Boštjan Noč, ki je zvezo vodil šele eno leto po lanskoletnih izrednih volitvah, tisti, ki je vreden zupanja za ves naslednji mandat. V organe zveze pa bodo kandidirali tudi člani ČZ SA-ŠA.

Na občnem zboru pa je bilo podeljeno tudi nekaj plaket in priznanj zaslužnim članom zveze.

Marija Lebar

Odpelji nas vlak v daljave

Za nami je ponovno odlično izpeljan rodov MČ izlet. Po lanskem odličnem izletu v Ljubljano smo se letos odpravili z vlakom v Celje. Nekaj več kot 40 MČ-jev ter spremljevalcev je dodobra napolnilo vlak in vzbudilo kar nekaj pozornosti med ostalimi potniki. V Celju smo najprej obiskali Hermanov brlog, kjer smo si ogledali veliko zanimivosti, kasneje pa smo v delavnicah, ki so jih posebej za nas pripravili zaposleni v Hermanovem brlogu, še na veliko ustvarjali iz gline. Po obilnem kosilu smo se odpravili še v ledeno dvorano v Celju in si ogledali vsak nam dostopen kotiček. Ker smo imeli še nekaj časa do našega vlaka, smo se za nekaj časa ustavili na otroškem igrišču in se zabavali na različnih igralih. Res pogrešamo kakšno tovrstno igrišče v našem domačem kraju.

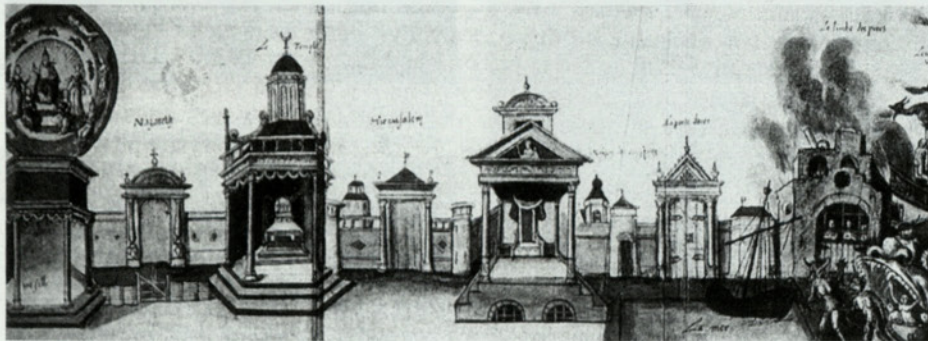
Foto: SINi

Izlet se je izkazal za popoln uspeh in Celje se je izkazalo kot dobra izbira. Tudi naslednje leto nas bo vlak odpeljal novim dogodivščinam naproti. Le kam nas bo odpeljal tokrat?

SINi

RELIGIOZNE LUTKE IN LITURGIČNE IGRE

Ker se bližajo velikonočni prazniki, je prav, da se posvetimo tako imenovanim religioznim ali verskim lutkam. A najprej nekaj besed o začetkih verskega gledališča nasploh.

Mansioni iz Velikonočnih iger v Valenciennes leta 1547 (od Paradiža do Pekla).

V zgodnjem srednjem veku, govorimo o letih 500 – 900, je razvoj gledališča nekoliko zamrl, kar je bila posledica razpada Rimskega imperija. A je vseeno preživelo v obliki t. i. rimske pantomime, ljudskih vesel, poganskih ritualov in kristjanskih obredov. Prav iz teh virov se je ponovno rojevalo.

Skupine pripovedovalcev, komikov, žonglerjev, akrobatov, pantomimikov, dreserjev divjih živali in druge so se težko prebijale, saj niso več dobivale državnih subvencij kot prej. Da so preživeli, so potovali od mesta do mesta in nastopali za drobiž ob različnih prilikah, najraje pa ob nedeljah pred cerkvami, saj se je ravno tam zbirala radovedna (in radodarna) množica. Cerkev je temu ostro nasprotovala in izdala veliko število **Ediktov**, ki so prepovedovali bogaboječim ljudem gledati te »vulgarne zabavljake«. A ljudem so bili nastopi všeč. Moramo vedeti tudi to, da se je večina še vedno udeleževala poganskih ritualov (za katere so pogosto najemali gledališčišnike), kot so bili z nastopom zime povezani ritual klicanja duha Sonca ter sežiganje iz slame narejenih hudobnih duhov-starega leta ali pomladanski rituali plodnosti. Postavitev faličnega simbola plodnosti – mlaja, je potekala ob ritualnih voznjah s cvetovi okrašenih voz okoli njiv. Na vozovih so peljali mlade moške in device, skupaj s kipci poganskih bogov plodnosti. Sledile so priljubljene igre, tekmovanja in veselica. Cerkev se je bojevala s temi rituali po najboljših močeh. Nekateri zgodovinarji trdijo, da je Cerkev določila datum rojstva Jezusa Kristusa (šele v 4. stoletju) na 25. december, da se bo prekrival s poganskimi praznovanji prihoda zimskega časa, in veliko noč tako, da bo v istem času kot pomladanski rituali plodnosti. Kakor koli že, časovno so se res prekrivali in cerkveni prazniki so postopoma v tej bitki zmagali. Cerkev je tudi dosledno nadomestila vse poganske bogove s svojimi svetniki, na znanih ritualnih mestih poganov je zgradila cerkve. Šele v desetem stoletju pa se je opogumila in odločila se je, da bo priljubljenost gledaliških nastopov izkoristila v svoj prid. Maše, ki so potekale v preprostemu, neizobraženemu človeku nerazumljivem latinskem jeziku, je Cerkev obogatila z »vizualnimi efekti«; začele so biti bolj teatralne. Uvedli so tudi **procesije**: na

primer na cvetno nedeljo so z veliko slavo peljali Kristusa na oslu skozi mesto v cerkev; na veliki petek so pogosto njegov križ ovili v pogrebno tkanino ter ga položili v simbolično grobnico; na velikonočno nedeljo so ga spet ritualno dvignili. V desetem stoletju se je rodila **liturgična drama** – torej gledališka besedila z versko tematiko. Ena prvih avtoric liturgičnih dram je bila nuna **Hrotsvita iz Gandersheima** v severni Nemčiji. Po vzoru komedij Terencija je napisala šest iger (na primer Abraham in Marija), ki so jih z velikim uspehom igrali še v času njenega življenja. Vse do leta 1200 so verske igre v izvedbi duhovnikov in kasneje tudi študentov cerkvenih šol igrali izključno v cerkvah, nakar so se preselile pred njena vrata. Zakaj? Liturgične igre so postale zelo priljubljene, tako da so bile vedno daljše in bogatejše, kar je sčasoma pripeljalo k tehničnim težavam – v cerkvah ni bilo dovolj prostora za njihovo uprizoritev, čeprav obstajajo pričevanja o tem, kako se je Jezus Kristus povzpел v »nebesa« v višino 15 metrov nad oltarjem s pomočjo mehanizma, ali kako so izdelovali »peklenski« dim s pomočjo »dim mašin«. Druga težava je bila v tem, da se je

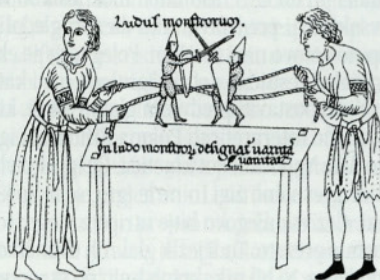
zelo povečalo število gledalcev.

Liturgične igre so se torej preselile na trg. Igrali so jih ob različnih priložnostih – najpogosteje za božič (**Ludus Nativitatis**), tri kralje (**Officium regum trium**) in veliko noč (eden najbolj znanih velikonočnih ciklusov je **Carmina Burana** iz 13. stoletja, najdena v nemškem samostanu v Benediktbeuren). Kasneje se pojavljajo igre o drugih obdobjih življenja Jezusa Kristusa (**Misterija**) ter igre o različnih svetih (najpogosteje o Mariji) in njihovih čudežih (**Mirakli**). Od 14. stoletja se pojavljajo igre v narodnih jezikih. Organizacijo iger prevzemajo mesta, v njih sodelujejo vsi meščani – vsem je v čast bodisi nastopati v igralski zasedbi ali financirati razkošne kostume in gradnjo vedno bolj pompoznih scen. Reveži pa prosto-voljno pomagajo pri gradnjah tako imenovanih »**mansionov**«. To so bile v bistvu lesene hišice, ki so predstavljale določene kraje: *Paradiž, Nazaret, Jeruzalem, Egipt, Pekel* in tako dalje. Namesto da bi bila le ena scena, na kateri se menjajo kulise, so se igralci – in z njimi tudi gledalci – v teku igre selili od mansiona k mansionu (njihova skupna širina je včasih presegla 60 metrov, globina pa 18 metrov!). Kasneje so prišli z novostjo: mansione so zgradili na vozovih in postavili v krog; gledalci so tako lahko sedeli na tribunah in pri spremembi kraja preprosto čakali, da se »zavrti krog« na pravi mansion. Liturgične igre so prerasle v čudovit spektakel, ki je trajal tudi več dni in število nastopajočih se je povečalo na nekaj sto. Ker je bilo potrebno igre koordinirati, se je pravzaprav rodil poklic gledališkega režiserja. Ni treba dodajati, da so trgovci zgrabili priložnost in takrat prodajali vse mogoče in nemogoče. Ljudje so se zabavali in grešili – to je bil eden glavnih razlogov, da se je Cerkev od teh iger popolnoma distancirala, kar pa njihovi priljubljenosti ni škodilo – saj so jih uprizarjali vse do 16. stoletja.

Premična scena, pogosto uporabljena v srednjeveški Angliji.

Ravno razvoj liturgičnih iger je prispeval k razvoju tehnologije gledaliških scenskih trikov in tudi lutk, saj so z njimi začeli nadomeščati žive igralce. V scenah krvavega mučenja svetih so »igrale« lutke, napolnjene s prašičjo krvjo; znano je, da so v sceni sežiganja Barnabaša sežgali lutko, napolnjeno z živalskimi kostmi in notranjimi organi, da bo »naturalistično smrdela«, če se lahko tako izrazim. V drugi prireditvi so prikazali obglavljanje sv. Pavla tako, da je »lutka njegove glave« trikrat poskočila in vsakič, ko se je dotaknila zemlje, je izbruhnil izvir (mleka, krvi in vode). Uporabljali so tudi trik – lutke: na oder so pritekli tigri in se pred očmi gledalcev spremenili v ovce, Mojzsova palica se je spremenila v kačo in tako dalje.

Risba lutkarjev iz leta 1170.

A lutke so uporabljali tudi v procesijah. V 14. stoletju so v Benetkah nadomestili z lesenimi Marijami (Marie di legno) Marije, ki so jih na vsakoletnih Festa delle Marie igrala dekleta iz boljših družin, iz strahu, da slučajno niso več device, kar bi onečastilo Cerkev. Lesene Marije so bile gibljive lutke, ki so znale, recimo, jokati.

V francoskem pristanišču Dieppe so od nekdaj redno uprizarjali igre o devici Mariji, tradicionalni zaščitnici mornarjev. V 17. stoletju so v cerkvi st. Jacques uprizorili njen odhod v nebesa s pomočjo tehnološko dodelane mehanične lutke, ki se je dvignila iz groba, povzpela visoko v »nebesa« in iz oblakov radostno mahala vernikom.

V Parizu so bile v 18. stoletju zelo priljubljene voščene mehanične lutke, ki so bile trajno pritrjene k podlagi in ponavljale le nekaj gibov. Danes bi jim rekli prej mehanične igračke. Z njimi so uprizarjali priljubljene liturgične scene ob božičnih in velikonočnih praznikih. Mehanične voščene lutke so tudi razstavljali in uspešno prodajali – najbolj zaželena pa je bila lutka Marije.

Priljubljenost lutk – Marij je bila skratka velika v celi Evropi. V Franciji so jih ljudje že v 13. stoletju začeli ljubkvalno klicati Marionnettes (beri »Marionet«). In prav iz tega izraza se je rodilo ime lutk – marionet.

VIRI:

Charles Magnin (v prevodu in priredbi Nine Malik): *Dějiny loutkového divadla v Evropě* (Akademie múzických umění, fakulta divadelní, Praha 1992)

Eva Stehliková: *A co když je to divadlo?* (Světové divadlo, Praha 1998)

Oscar G. Brockett: *History of the Theatre* (Prentice Hall, 1969)

Rubriko Lutkovni kotichek je finančno podprlo Ministrstvo za kulturo RS

Nastopajoči tudi iz šoštanjskega konca

V kulturnem domu na Rečici se je v nedeljo, 9. marca, odvijalo tekmovanje harmonikarjev na diatonični harmoniki za pokal Zgornje Savinjske doline. Udeležilo se ga je kar 43 tekmovalcev različnih starosti, občinstvo pa je do zadnjega napolnilo tamkajšnjo dvorano.

Tekmovanje, letošnje je bilo drugo take vrste, sta organizirala Primož Zvir in Andrej Rak, vodja ansambla Golte. Na tekmovanje so se prijavili številni tekmovalci in seveda tudi tekmovalke iz vse Slovenije, saj so prišli tako Štajerci kot Primorci, pa še tisti vmes. Največ je bilo seveda Zgornjesavinjčanov, prišli pa so tudi iz šaleškega konca, točneje iz Plešivca in Raven pri Šoštanju. Razvrščeni so bili v tri kategorije, in sicer do 11 let, do 16 let in nad 16 let.

Foto: Marija Lebar

Tekmovalci so v skladu s svojo starostjo (mladostjo) in izkušnostjo izbirali različno zahtevne skladbe slovenskih avtorjev narodnozabavne glasbe, ki so navduševale občinstvo, izvabile pa tudi kak nostalgičen spomin ali solzo. Publika je lahko glasovala za svojega favorita. Ta naziv je pripadel mlademu Mitju Stensku iz Nove Štifte, ki je osvojil lesen kipec godca, delo rezbarja Marka Goličnika iz Šmihela. Izbirala pa je tudi strokovna komisija, ki je imela veliko dela. V vsaki kategoriji je bilo potrebno določiti tri najboljše izvajalce na diatonični harmoniki. Predsednik komisije Robert Goličnik iz Topolšice je v svojem nagovoru pred razglasitvijo tekmovalcem natrosil nekaj nasvetov iz lastnih izkušenj.

Opozoril je, da nekatere skladbe niso bile odigrane v celoti, kar moti tempo, saj ima vsaka svoj uvod, jedro in zaključek. Prav tako so se dogajale napake v ritmu in je marsikdaj iz valčka na koncu nastala polka. Pomemben je nastop in obnašanje godca na odru, ki mora pritegniti gledalce in slediti vsebini pesmi, ki jo igra. Po njegovem mnenju pa ne gre zanemariti niti uniforme oziroma primerne obleke, ki pa ni nujno narodna noša.

Robert Goličnik je povedal, da si vsi nastopajoči zaslužijo pohvalo že zato, da so zbrali korajžo in se predstavili občinstvu, in komisija se je težko odločila. V vsaki kategoriji so nato podelili tri pokale. V najmlajši kategoriji si je prvo mesto prigrabil Anže Počkar, v kategoriji do 16 let je prvo mesto osvojil Zvonko Krumpačnik. Ta je bil po mnenju strokovne komisije tudi najboljši godec celotnega nastopa.

Marija Lebar

30 let Mozirskega gaja

V Mozirju bodo letos praznovali kar nekaj častitljivih obletnic. Med drugim bo svoj trideseti rojstni dan praznoval Mozirski gaj. Predsednik društva **Darko Bele** nam je razkril nekaj načrtov za letošnja praznovanja v gaju.

Foto: Marija Lebar

»Prvih petnajst let je gaj imel različne upravljalce. Po poplavah v devetdesetih letih pa je bilo treba gaj spet urediti in takrat smo ustanovili sedanje Društvo Mozirski gaj, ki letos praznuje petnajsto obletnico delovanja. Poteka petnajst let od blagoslovitve kapelice sv. Valentina. Tudi sam sem na čelu društva že petnajst let. Poleg tega poteka trideset let od ustanovitve Društva slovenskih vrtnarjev in trideset let Društva ljubiteljev ptic,« pravi Bele.

V okviru praznovanj so najprej izdali zgibanke za obiskovalce parka cvetja v treh jezikih, kjer opozarjajo na 30-letnico delovanja. Obdržali bodo tradicionalne tematske razstave, ki pa jih bodo še dodatno popestrili. Popolnoma bodo obnovili vhod v park in otroško igrišče. Etnografsko zbirko bodo dopolnili z značilnim kozolcem.

Dvema tematskima vrtovaloma – skalnjaku in zeliščnemu vrtu – bodo dodali še japonski vrt. Ob jubileju pa bodo izdali monografijo, ki bo v sliki in besedi predstavila gaj skozi tri desetletja. Zasadili so drevored Evropske unije, ki ga predstavlja 27 rdečih javorov. Nizozemski vrtnarji so za obletnico vzgijali posebno sorto tulipana, ki se imenuje Mozirski gaj.

Začetek praznovanj bo 25. aprila v okviru praznovanj mozirske občine, ko bo svečana otvoritev sezone in spomladanske razstave cvetja in tulipanov. 14. avgusta bo svečana akademija, na katero bodo povabili številne goste, podelili pa bodo tudi posebna odlikovanja. V tem času bo potekala mednarodna razstava cvetja, ki jo bodo popestrili s številnimi vzporednimi prireditvami. Tako bodo na 200 kvadratnih metrih uredili bio expo – razstavo plazilcev in kač. Jeseni bo tradicionalna razstava buč, to bodo letos v sodelovanju s Sadjarskim društvom Franca Praprotnika Mozirje razširili še s sadjarsko razstavo. Razstava buč je ubrana na veselejšo in humorno noto.

»Glavni vir financiranja vse dejavnosti je vstopnina. Ne smemo pa pozabiti generalnega sponzorja Svea in ostalih donatorjev in sponzorjev. Nekateri pomagajo finančno, drugi pa v materialu. Tako Društvo slovenskih vrtnarjev vsako leto brezplačno uredi poletno zasaditev gredic. Prav tako ne gre pozabiti številnih prostovoljnih ur dela, ki so potrebne, da nam je lahko letošnja obletnica Mozirskega gaja v ponos,« dodaja Bele.

Marija Lebar

Sredina, 3. vrsta, 7. sedež

Čaj za vse, ki pridejo

Gostoljubnost je lepa čednost. K dobremu izletu, dopustu, prostovoljni zamenjavi domače postelje in kuhinje lahko zelo pozitiven pečat doda tudi gostoljubnost ljudi, s katerimi imamo opravka. In ne samo tistih, ki so plačani za to.

Od zaposlenih v največji firmi, ki proizvaja gostoljubnost, turizmu, to lastnost v bistvu kar zahtevamo in niti ne cenimo. Če je ne dobimo v zadostni meri, nas kaj lahko zsrbi tisti čut sem-zavedenpotrošnikinsedobrozavedamsvojihpravic in bi naši zanamci čez par desetletij verjetno lahko nekje še vedno našli ogorčeno pritožbo svojega prednika, ki nekje ni bil sprejet tako, kot je pričakoval in plačal za to.

Verjetno ima vsakdo izmed nas kakšno cvetko na ta račun. Sama jih imam že kar lep šopek.

Foto: Franjo Aletšek

Foto: Franjo Aletšek

Najbolj pogosto se pojavlja tista rožca, iz katere veje sporočilo, da se je pri sosedih najbolje izdajati za človeka iz nemško govorečega območja. Je pa »problem«, ker se nočem ...

Toda »pušlc« tistih cvetic, ki prinašajo fenomenalne spomine na spontano gostoljubnost ljudi, ki jim te lastnosti profesionalno sploh ne bi bilo nujno prakticirati in ki enostavno čutijo dobro voljo in neko univerzalno energijo pozitivne naravnosti (in me že odnaša v new age), je večji. Pravzaprav je kar gromozanski, komaj se vidim izza njega. Je takšna razkošna in bohotna vrtnarska stvaritev.

Slovenci bi naj bili dokaj gostoljuben narod. Sami se seveda imamo za presežek te lastnosti, za ljudi, ki se razdajajo vsakomur in povsod. Ki prijazno pokažejo pot, stečejo za vami, če vidijo, da ste nekje pozabili mobilni telefon, denarnico, zlat prstan, otroka, ... Skratka, ljudje, ki jih enostavno moraš imeti rad.

S pomembnim predpogojem – če ste tujec. Če ne znate slovensko, se bodo z vami ukvarjali tudi tisti, ki so že v šestem razredu osnovne šole zažigali angleške učbenike in obljubljali večno maščevanje svoji »ingliš tršici«. Če ste tujec, boste hodili po rdečih preprogah, vsi vam bodo prijazno prikimali, se ukvarjali z vami. All inclusive!

Toda če ne izpolnjujete predpogoja, da ste tujec (bodimo iskreni, tujec zahodno od nas), ... Nič tragičnega, so odnosi pač normalno človeški. Vsa vrata niso zmerom na široko odprta, so tudi vrste, kdo se tudi ne strinja z vami, kdo vam lahko iz takšne majhne zlehtnobe tudi kdaj ponagaja.

Pa zapustimo sedaj ulice in kavarne. Kaj pa naše ljube gledališče? Gledališke dvorane morajo absolutno biti gostoljubne. Bolje rečeno, gostoljubni morajo biti tisti, ki tja (v zameno za plačilo) vabijo. Torej, ogrevana dvorana, relativno mehki stoli (ali pa vsaj dovolj stolov, mehko pa spada pod nadstandard), točnost, profesionalen odnos do gledalcev, ...

Tukaj ne govorimo o spontanem gostoljubju, ampak o tistem logičnem, nujnem. Če hočete, plačanem. Kaj morem, zajadrali smo globoko v kapitalizem, potrošniška misel nas preveva od spodaj navzgor in obratno. Kar niti ni zmerom slabo (če ne upoštevamo namišljenih potreb in brezglavega zapravljanja), če to pomeni, da se zavedamo svojih pravic (pa tudi dolžnosti) in jih znamo uveljavljati.

Noge so me zanesle na eno izmed gostovanj KD Ljubno ob Savinji, ki trenutno po Zgornji Savinjski dolini žanje navdušenje in resničen uspeh z uprizoritvijo Partljičeve komedije Čaj za dve, ki jo je režirala Urša Solar. Že sam tekst je resnično hvaležno besedilo, ki omogoča, da igralci gledalcev niti malo ne pustijo pri miru. Če je eden izmed pogojev za komedijo ta, da je smešna, potem Čaj za dve ta pogoj zagotovo še kako izpolnjuje. Malo mi že gredo na živce besedila, ki se postavljajo s podnaslovom komedija, veseloigra ali burka in gledalcem velikopotezno obetajo »na tone in tone smeha«. Pa je njihova komika vezana predvsem na aktualne asociacije na politike, estrado in gospodarstvo. Seveda asociacije morajo biti. Toda tisto, kar vsaj pri meni osebno sproži resnično iskren smeh, takšen iz srca (in ne samo dvoumno hahljanje) je komika, ki je univerzalna. So komedije, ki jih lahko igrate danes pa tudi pred in čez sto let.

Čaj za dve obravnava soočanje s starostjo. Obdobje, v katerega slej ko prej večina tudi zajadra. V bistvu obdobje, ki si ga nihče iskreno ne želi, ki se mu poskušamo odmikati, kolikor dolgo se le da. Toda starost se ne pusti in zagotovo dohiti bežečega.

Čaj za dve nas najprej spozna z ostarelo igralko, takšno stereotipno fino mestno gospo. Ta zaradi prostorske stiske v domu za upokojece dobi v sobo cimro. Kmetico, s planin. Skromno, pobožno, pa tudi »pregnana«. Trk dveh svetov. Sprejeti še enega človeka v svoj osebni prostor, tja, kjer v bistvu že celo življenje kraljuješ sam. Sprejeti drugačnost. Četudi z nekoliko trenji. To pa je tista druga oblika gostoljubnosti. Prostovoljna, spontana. Ki pomeni tudi odrekanje in prilagajanje.

Ljubenci so trenutno resničen gledališki hit. Gledalci jih do lani niso imeli možnosti obiskati na vsakoletni predstavi, tako da s to gledališko skupino gotovo niso zasičeni. Poleg tega pa ekipa tvori nekaj resnično dobrih igralcev, med katerimi velja izpostaviti predvsem glavni vlogi, ki sta jih odlično interpretirali Polona Rihter kot igralka in Ana Napotnik kot kmetica. Če igralec vlogo na odru resnično živi in ne le igra, se to še kako opazi. Čez vse njegovo bitje utripa z vlogo, to ne bo ostalo prezrto. Tudi jezik glavnih dveh likov je bil dodelan. Ni bil nikakršno knjižno skropucalo pri ostareli igralki (kot imamo možnost večkrat poslušati pri marsikaterem igralcu, ki samo napol prakticira lep jezik, drugo polovico pozornosti pa ima skrito doma, pod »povštrom«) in nikakršno pretiravanje pri kmetici (kar je velika nevarnost pri uporabi narečij).

Režiserka se je pogumno lotila tudi teme, ki je velikokrat še vedno tabu – spolnost v starosti. Kako to prikazati, da ni ne nerodno ne burkaško. Ljubencem je uspelo najti to rahlo srednjo pot. Je pa na trenutke nekoliko zmotilo dejstvo, da veliko starejše like, stare nad 70 let, igrajo mladi igralci. Vsake toliko se je starček premaknil preveč sunkovito, kretnje so bile preveč mladostne, ... Toda najti ustrezno stare igralce, je težava mnogih, če ne kar večine amaterskih gledališč.

Komedija je dokaj dolga, skoraj dve uri. Smeh nikoli ne škodi, sem pa opazila, da so gledalci že večkrat mislili, da je konec predstave. Pa je še nekaj sledilo in nato še nekaj, pa še nekaj. Včasih je problem, če teksti predvidevajo predolge zaključke iger. Ko je v bistvu razplet igre že mimo, zadeve razčiščene, pa avtor še kar ne zaključči. Tu je večna dilema – se teksta strogo držati ali ga prirediti? Zadeva na odru lahko izgleda drugače kot zapisana na papirju.

Ljubenci so se za komedijo dobobra potrudili, tako režisersko kot igralsko. So hit, ljudje drviyo na njihove predstave. Je pa res, da včasih takšnega obiska ne pričakujejo. Da je dvorana včasih premajhna za vse. Takrat, verjamem, da v dobri veri, zaradi gostoljubja, želijo »čaj za vse«, omogočiti vsem naenkrat ogled predstave. Toda, če so objektivne ovire, se čez to ne bi smelo iti. Nadomestni stoli niso ravno enakovredni standardnim sedežem v dvorani, otrok na kolenih ni samoumeven, če ima svojo karto. Včasih čaja enostavno ni za vse dovolj. In se ga pač da kuhati še drugič.

Barbara Fužir

Humor, ki presega ...!

Prosim, bodite cel dan resni, če boste šli na ogled predstave Najemnina ali We Are The Nation On The Best Location. lahko se vam zgodi, da boste še dva dni stokali zaradi smejalnega »muskel fibra«.

Avtor, igralec in režiser je Andrej Rozman Roza, ki je te dni praznoval petletnico svojega Rozintea. Ne gre za rozine, gre za Rozin teater!

Med leti 1981 in 1995 je bil avantgardnik popularnega gledališča Ana Monroe in začetnik improvizacijskih gledaliških tekmovanj. Njegova zasluga je, da se je v našem prostoru našlo mesto za poulična gledališča in v tem je oral ledino po prejšnji vladajoči strukturi. Gledališče Ane Monroe je bilo pokopano v parku Zvezda v Ljubljani in mimoidoči si lahko o tem dogodku ogledajo tablo, ki je pritrjena na eno od tamkajšnjih platan. Leta 2003 je ustanovil svoj lastni teater z enim samim, zato pravi, da to gledališče ne more propasti ali razpasti, lahko se samo naveliča ali pa umre. Andrej Rozman Roza je prejemnik nagrad za delo v gledališču: zlata ptica, nagrada Staneta Severja, je prejemnik Levstikove nagrade za otroško poezijo in prejemnik Ježkove nagrade.

Roza ni le igralec, je tudi avtor, režiser, zraven vsega pa tudi pisatelj za odrasle in otroke prav tako pa tudi pesnik za vse generacije. Tudi tokrat se je izkazal kot prvovrsten ustvarjalec, komik in ironični kritik slovenske današnjice. Njemu lastno je ukvarjanje z jezikom in to je vzporedna nit njegove najnovejše komedije. Premiera se je odvila v KUD France Prešeren v Ljubljani. Pri nastajanju predstave so sodelovali: Sebastjan Starič je poskrbel za gib, Goran Završnik za glasbene in zvočne efekte, Maja Sever je poskrbela za kostumografijo, Matjaž Stirn pa je odgovoren za luči in tehnično opremo predstave. Igrata Andrej Rozman Roza in Mirel Knez.

Roza kot Mirko je podnajemnik, brezposeln ljubitelj slovenskega jezika, ki pikolovsko išče vse, kjer se Slovincem in s tem tudi njihovem jeziku dogaja krivica. Kar naenkrat se znajde v kleščah sprva neusmiljene, kasneje pa vse milejše potomke slovenskih staršev, a rojene v Nemčiji Friede, igra jo Mirel Knez. Hitro ugotovi, da je

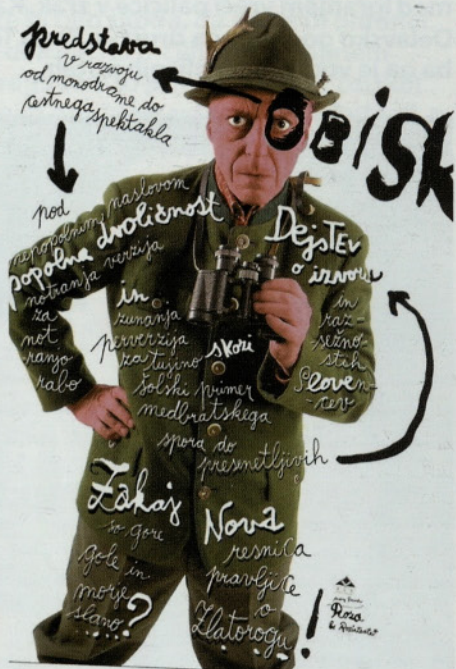
tudi ona ena od tistih, ki bi se morala učiti slovenščine. Bistroumno se prebije skozi politično temo, jo ironično izpelje na temo jezika, hkrati pa opozarja na globalizacijo in njen vpliv.

Friede zahteva od Mirka, da ji plača najemnino za nazaj, ker je bilo stanovanje zaplenjeno njenim prednikom, zdaj pa ga je dobila ona. Za

politiko, a to na komičen in vsem razumljiv način. Njegov smisel za samoironijo je neizmerno.

Posrečeno je, da smo v gledališču bolj ali manj vajeni zborne izreke. Roza kot velik ljubitelj in gojitelj slovenskega jezika pa se na odru mirne duše posluži pogovornega jezika, kar naredi igro in celo predstavo še bolj pristno in tematiko pri-

Mirka je vsota vrtoglavo visoka, Friede pa vztraja in se naseli kar v dnevni sobi. Friede se počasi vrašča v okolje, Mirko jo celo, na njeno željo, uči slovenski jezik, sama pa spoznava prelepo Slovenijo in se počasi mehča. Mirkova zgodba je grenka, saj se mora za svoje preživetje znajti po svoje, da nekako pride do denarja. Njegova velika zagretost do jezika, ga je večkrat spravila ob službo, zdaj pa je brezposeln in cekine služi z erotičnim telefonom. Tudi tu ne izostaja izviren humor avtorja in izziva že tako stalen nasmeh v glasne salve smeha.

Na globalizacijo neprestano opozarja, ko omenja angleške slengovske izraze, vendar pa hkrati najde tudi rešitev, pokritizira zdajšnje jezikovno

bliža gledalcu. Lahko bi rekla, da je pogovorni jezik izvrstna izbira, saj se s tem skorajda razblini zavedanje, da smo v gledališču.

Zgodbica se na koncu simpatično razvije v srečen konec, Mirko se (verjetno) izogne plačilu najemnine in začne z novo službo s pomočjo »sporne« gostje.

Komedija z glasbenimi vložki, avtor jo je pod naslovil »komedija pod mus«, je res komedija, ki nosi zlahtno sporočilo, prinaša pa tudi svež humor, ki ga manjka vsepovsod. Zaključujem z mislijo, da si je to komedijo, res »mus« ogledati.

Zalka Grabnar Kogoj

Z igro in plesom v pomlad

Pod tem naslovom je v ponedeljek, 10. marca, popoldne na Osnovni šoli Šoštanj potekalo območno srečanje otroških folklornih skupin. Srečanje so pripravili Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (JSKD) – Območna izpostava Velenje, Zveza kulturnih društev Šaleške doline in Osnovna šola Šoštanj.

Kot je v uvodu dejala tukajšnja ravnateljica Majda Završnik Puc, jo veseli, da so se otroci in učitelji na to prireditve tako dobro odzvali, saj so se za nastop pripravili tudi tisti najmlajši, iz prvih razredov. »Prav je, da pesmi in igre naših babic in dedkov ne gredo v pozabo. Da mi, ki se jih še spominjamo, to našo bogato in pisano dediščino prenesemo na naslednje rodove,« je med drugim povedala.

Na srečanju so sodelovali najmlajši plesalci OŠ Gustava Šiliha Velenje, Šaleškega folklornega društva Koleda iz Velenja in seveda gostitelji

iz OŠ Šoštanj. Sodelovalo je pet skupin. Domačini so se predstavili z dvema skupinama, ki sta jih za dogodek pripravili Mihaela Ovčjak in Martina Žohar. Pomenljivi so bili že naslovi nastopov: Razigrani pastirji, Nagajivi smo, Nekoč je bilo jezero, Oj lepo je res na deželi, Smo brali in plesali ter Liska mi je ušla. Seveda ni manjkala niti spremljava na nepogrešljivi harmoniki.

Srečanje so z navdušenjem spremljali gledalci, ki so povsem napolnili avlo v šoštanjski šoli. Da so lažje sledili dogajanju, so bile v pomoč lične zloženke, ki so jih našli na svojih sedežih. Za konec je vsaka skupina prejela cvetje in priznanje, ki jih je podelila vodja JSKD – Območna izpostava Velenje Nina Mavec Krenker. Program je povezovala Urška Katanec.

Marija Lebar (slika in beseda)

Karel Pungartnik ni »Pungartnikov Korl«

Na zadnjem občnem zboru Pihalnega orkestra Zarja je bil Karel Pungartnik skupaj z dvema godbenikoma nagrajen za pridno udeležbo na vajah in koncertih. Kot dolgoletni član tega sestava, drugo leto bo zaokrožil šestdesetletnico igranja, je v Šoštanju in marsikje poznan kot bobnar, še posebej po tem, kako smelo in zanesljivo zna med igranjem vreči paličice v zrak. Karel Pungartnik je rojen leta 1936, leta 1949 pa je stopil v vrste takratnega Delavsko godbenega društva Zarja Tovarne usnja Šoštanj in se tako za vse življenje zapisal igranju. Njegova glasba ga je vodila po različnih poteh.

Kako ste se takrat kot mladenič sploh odločili za igranje v orkestru?

Glasba me je privlačila že od nekdaj in ko je dal Marin starejši, ki je takrat vodil delavsko godbo ali »pleh muzko«, kot smo po domače rekli orkestru, razpis, da išče nove godbenike, sem se prijavil. Takrat so se prijavi Ivan Marin ml., Zdravko Zupančič, Franc Obreza, Albin Plamberger, jaz in drugi. Šli smo na preizkus posluha in bili sprejeti. Jaz sem bil malo razočaran, ker mi je Marin st. dodelil bobne, drugi pa so dobili instrumente. A je že moralo tako biti.

Je takrat obstajala kakšna glasbena šola ali kaj podobnega?

Mene je bobne učil Alojz Koren, ki je bil odličen bobnar, saj je bil prej tolkalist gardijske godbe. Nanj

imam dobre spomine. Tudi sam sem bil zelo zagnan. Ker je delal v tovarni usnja, sem ga ponavadi poiskal takoj po »šihlu« in sva vadila. Tudi note sem se učil, pravzaprav je bilo šest mesecev same teorije, šele potem je prišla praksa.

Kdaj ste prvič igrali oziroma kje ste stopili pred publiko?

Marin in Zupančič sta igrala že 28. novembra leta 1949, Obreza in jaz pa nato 2. decembra tega leta v Sokolskem domu.

Kakšno je bilo takrat stanje v godbi?

Delavsko godbeno društvo Zarja usnjarne Šoštanj je bilo ustanovljeno leta 1925. Kasneje se je preimenovalo, tako da igramo zdaj pod imenom Pihalni orkester Zarja. V mojih časih je bila šoštanjska godba zelo uspešna.

Tudi rudarska godba, ki je še starejša od naše, je bila zelo dobra. Igrali smo doma in po Sloveniji. Leta 1951 smo igrali na Ljubnem in baje me je takrat moja sedanja žena Terezija prvič videla. Ker sem hodil za godbo in metal palice v zrak, me je opazila in menda rekla prijateljici: »Tale bo pa moj!« Pa je poteklo še nekaj časa, da sva se zares spoznala. V godbi pa je bilo leta 1954 okoli 38 godbenikov.

To so bila vaša mlada leta. Kje ste jih sicer preživljali?

Rodil sem se v Šoštanju. Zaradi očeta, ki je dobil delo v Beljaku v Avstriji, sva se z mamo selila za njim.

marsikaj doživeli, se uspešno udeleževali različnih tekmovanj in tudi v tujino smo hodili, v Avstrijo in Italijo. Z velenjsko godbo sem bil tudi v Holandiji. Že od začetka smo igrali budnice. Tudi drugod, ne samo v Šoštanju. Igrali smo na proslavah in nešteto pogrebih ter koncertih.

V godbi se je v teh letih zamenjalo kar nekaj dirigentov.

Ja, kar nekaj jih je bilo. Seveda so bili od ustanovitve dalje mnogi drugi, a jaz sem igral z Marinom. Za Marinom je vskočil Zupančič, vmes sta bila Ivan Leskošek in Ivan Supovec, začasno, nato je prevzel

Po vojni smo se vrnili domov in se naselili v takratni Agrariji. Oče je dobil delo v tovarni usnja in nato pri Gradisu. Leta 1956 je pristal v Termoelektrarni kot kotlovni strojnik. Jaz sem se tudi učil za strojnega ključavničarja v Tovarni usnja Šoštanj in se leta 1953 tam tudi zaposlil. Po služenju vojaškega roka, leta 1956 v Nišu, sem se zaposlil v Termoelektrarni leta 1958 kot kovinostrugar. Ob 50-letnici TEŠ je bila izdana knjiga, v kateri smo navedeni kot družina, iz katere izhaja kar sedem tam zaposlenih.

Kaj se je dogajalo v godbi ta čas?

V godbi so bile tudi spremembe. Marin je prevzel godbo v Velenju in Koren je tudi začel igrati pri velenjski godbi. Jaz sem po vrnitvi od vojakov ostal v Šoštanju. Z godbo smo

mesto dirigenta Silvo Tamše, za njim Andrej Taušič. Za njim je bil spet nekaj časa Zupančič, potem pa spet Tamše. Ta je godbi veliko doprinesel. Hodili smo na različna gostovanja in v tistih letih je bilo pri godbi toliko godbenikov, kot jih je zdaj, to je okoli šestdeset. Za Tamšetom je prišel Branko Škruba, pa spet Tamše, pa spet Škruba in za njim Zdravko Zupančič ter začasno tudi Nikolaj Žličar. Nato je bil dirigent spet štiri leta Škruba, nato pa Jani Šuligoj od leta 1998 dalje, ki je bil dirigent do nedavnega. (Povzeto iz brošure ob 80-letnici Zarje.) Kot je znano, je odstopil zaradi bolezni in zdaj orkester vodi Miran Šumečnik.

Ste igrali še kje drugje razen pri godbi?

Tri leta sem igral v ansamblu Popetpuhi. Že prej sem se poročil in si ustvaril družino, dobil hčer in sina, ampak to ni bila ovira za moje igranje. Deset let sem tudi učil v glasbeni šoli v Velenju tolkala, v Šoštanjju pa v godbi sami za potrebe orkestra. Kar nekaj priznanih tolkalistov je šlo skozi moje roke.

Godba je prejela kar nekaj priznanj in plaket, pa tudi vi ste nabrali kar nekaj pohval in priznanj.

Res imam zlato Gallusovo plaketo, Napotnikovo priznanje in mednarodno priznanje in še več drugih, ki se bolj ali manj prašijo v predalih. V največje veselje so mi ljudje, ki sem jih lahko nekaj naučil in so zdaj priznani glasbeniki.

Kaj menite o mladem potencialu?

Kar se tolkalistov tiče, se godbi ni treba bati za prihodnost. To so krasni mladi ljudje, ki bodo še veliko dosegli.

Kje vidite prihodnost šoštanjске godbe? Letos greste spet na tekmovanja, ali ne?

Ravno zadnjič sem ob neki situaciji, ki je nastala, ko bi bilo treba biti na več koncih hkrati, rekel: »Mladi brez starih ne morete, stari pa brez mladih tudi ne.« Menim, da mora obstajati predvsem medsebojno spoštovanje in sodelovanje, pa bo z dobrim vodenjem godba šla dalje, kot je do sedaj.

V zadnjem času igrate v še enem sestavu.

Ja, to pa smo Seniorji, godba pri Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Velenju. Iz Šoštanjja nas jo obiskuje kar pet. Janko Zacirkovnik, Albin Plamberger, Zvone Ledinek, Rudi Rožič in jaz. Prav dobro se imamo in igramo, čeprav brez kapelnika. Smo že tudi nastopali, tako da ni skrbi, da se ne bi slišalo za nas.

Ne moreva mimo vaše legendarne pipe, po kateri ste bili razpoznavni.

Pipe ne vlečem že od 25. maja, leta 2000 od šeste ure zvečer. Prej sem jo vlek 45 let in je bilo zadosti. Pipe res ne kadim več in tudi nobene želje po tobaku ni. Ljudje me kljub temu prepoznajo.

Z ženo Rezko vas skoraj vsak dan videvam na sprehodu. Je to del vaših navad, ki ste jih prevzeli v pokojju?

Ja, poleg aktivnega dela v glasbi in pri gasilcih, o katerih nisva tokrat nič povedala, pa v službi, dokler sem hodil, je seveda na prvem mestu družina. In kdaj naj izkoristim, da sem več z njimi, če ne zdaj? Hči in sin imata že družine, imam enega vnuka in tri vnukinje, na vse sem izredno ponosen. Z ženo pa sva itak veliko skupaj.

Pungartnikov Karel je tudi sinonim za šaljivca na eni od domačih radijskih postaj. V oddaji Pod krinko tudi nastopa Pungartnikov Kori, ki se mu vedno kaj čudnega dogaja. Imate kakšne zveze z njim?

Ne da bi vedel. Fanta, ki ga igra, sicer poznam, je tudi Šoštanjčan, ampak ne vem, ali sem mu jaz dal navdih za to ime ali ga je dobil kje drugje. Me pa to ne moti, dokler se ljudje ob poslušanju te oddaje zabavajo. ■

Milojka Komprej
Foto: Arhiv K. Pungartnik

Pepca

Jožefa Skornšek ali Pepca Platzer, kakor jo Šoštanjčani bolj poznajo, je konec januarja praznovala svoj 85. rojstni dan. Poleg častitljivih let nosi s sabo ogromno spominov, za katere bi bilo škoda, da jih ne bi ohranili. Če ne vseh, pa vsaj delček. Ko mi jih niza v najinem pogovoru, na katerega sem jo povabila, se mi zdi, kot bi mi enega za drugim nizala biserčke svoje mladosti, o kateri tako rada in z ljubeznijo spregovori. Kljub težkim in nemirnim časom, kajti njena mladost je vezana na čase pred drugo, med drugo in po drugi svetovni vojni, so njeni spomini lepi. Ker jih ohranja skupaj z ljudmi, ki so ji v tistih časih pomagali spoznavati življenje.

Pepca se je rodila v družini, kjer je bil oče nekaj časa zaposlen pri Vošnjakih na Gutenbuechlu kot fijakar, nato pa v tovarni usnja, mama pa je bila gospodinja. Pepca je imela starejšega polbrata Franca in brata Janeza, s katerima je skupaj odrasčala v Metlečah.

Iz zgodnjega otroštva, to je bilo pred drugo svetovno vojno, se spomni, kako so Šoštanjčani šli voščiti na Gutenbuechel enemu od Vošnjakovih. Ne ve sicer natančno, ali gospe Marjani ali gospodu Francu, ve pa, da je sodelovala v povorki, ki se je v večernih urah z baklami pomikala iz Šoštanjja proti domu Vošnjakovih in so v njej sodelovali vsi fabriški delavci in meščani. Spredaj je hodila godba in igrala, prav tako tudi Pepcin brat Franc na pikolo.

V Šoštanjju je bilo v tistih časih čisto drugače. Ljudje so se družili, na mestu, kjer je zdaj bazen, je bil živinski sejem, za cvetno nedeljo so fantje tekmovali, kdo bo naredil večji snop in vsako leto je bila vinska trgatav, prišli so vozovi polni ljudi v narodnih nošah. Ob nedeljah so se dopoldan zbirali na trgu, kjer je stal Marijin spomenik, popoldan pa na železniški postaji, ko je pripeljal vlak iz Slovenj Gradca.

V Šoštanjju je bila v času tik pred vojno mladina, sploh tisti, ki so hodili v šole, zelo na udaru. Zaradi protinemške propagande so jih že takrat preganjali. Ko so se študentje ob sobotah vračali domov, jih je enkrat čakal poziv za orožne vaje. Tako je tudi Pepcinega brata Janeza neko soboto obiskal kurir in mu izročil poziv. Brat je pripravil kovček, ki mu ga je pomagala nositi od Metleč do šoštanjске železniške postaje. Za vedno ji je ostal pred očmi prizor množice ljudi, ki je stala pred takratnim hotelom Avstrija. Nikoli prej ni videla toliko ljudi na kupu, tudi na postaji so bili in bil je meglen oktobrski dan, tako da je bilo vzdušje še po-

sebej moreče. Še posebno je družino prizadela vest, ki jo je prinesel v hišo nekdo iz Penka, da fantje ne gredo na orožne vaje, ampak v Bilečo. To so bili zelo nemirni in negotovi časi, a tudi lepi. Šoštanjška inteligenca je spoštovala mlade. Na to kaže tudi dogodek, ki ga je doživel Pepcin brat Janez (kasneje zdravnik v Mežici) in so ga v tistih časih klicali Hensen. V Šoštanjju se je prirejela tombola in ker so šoštanjске gospe stregle za pultom in pomagale na prireditvi, je gospa Šumer dala listke Hensenu ter mu naročila, naj gleda njene številke. Kot naročeno, je bil njen listič dobiten in Hensen ji je pošteno nesel denar. Gospa pa mu ga je podarila, rekoč, da ve, da je pošten in delaven in da bo kmalu rabil za diplomu. To je zagotovo eden izmed prijetnejših spominov. Manj rada pa se spomni Pepca, kako so čakali vojake. Biba Röck, ki je bil takrat vodja šoštanjске mladine, je namreč obvestil meščane, da prihajajo jugoslovanski vojaki, ki so se v začetku vojne umikali od avstrijske meje. Šoštanjčani so v hotelu pripravili čaj in kruh, da bi jih

nahrani, a vojakov nato ni bilo. Ko se je Pepca vračala domov v Metleče, je videla enega od njih, ki je sicer bil že v civilu, kako prečka cesto. Ko je šel mimo njenega doma, mu je ponudila kruha in mleka. S hvaležnostjo ga je sprejel, menda so mu oči kar zasijale. Ni pa povedal, kam gre in kdo je. So se pa iz Šoštanja na ta dan, takoj na začetku vojne leta 1941, umaknili mladi, svobodno misleči, med njimi tudi Karel Destovnik Kajuh. Ta si je na begu nekje v Savinjski dolini poškodoval rebra in se neke noči priplazil k Platzerjem na dom. Odprla mu je Pepca, ga nahnala in ga v popolni temi peljala na senik. Naslednji dan je šla k Medvedu, kjer je stanovala Kajuhovo dekle Marija, povedat, da je Kajuh poškodovan. Naročila jim je, naj pokličejo zdravnika in obvestijo starše. Prišla sta

mama in dr. Medic. Po dveh nočeh je prišel Kajuhov oče in ga s pomočjo prijateljev skrivaj spravil domov.

Žalostne spomine nosi na dva Šoštanjčana Milana Šolna in Boža Mravljaka. Od obeh se je poslovila, ne da bi vedela, da ju vidi zadnjič. Šolnu je pripravila perilo, ker je slutil, da bo zaprt. Ko je zbežal, je nato padel v Pohorskem bataljonu, Božo Mravljak pa ji je izročil pismo za mamo, ker se je sam že skrival in nato bil ubit.

Pepca se spominja tudi, kako je šoštanska mladina naštudirala igro Tuje dete, enega od Tolstojevih del, da bi malo laže krili te in druge potrebe, ki jih narekuje mladost. A tik pred začetkom igre, ko je bila dvorana že nabito polna, je vstopil orožnik in prepovedal igro. Röck pa se je vzpel na oder in vprašal ljudi: »Kaj

več velja: narod ali postava? In vsi so mu pritrdili, da narod. Ljudje so nato protestirali po šoštanjških ulicah.

Pepcina mama (Marija Leskošek) je umrla, ker je zbolela za pljučnico, zato se je oče ponovno oženil s Poštajnerjevo, a umrl 24. novembra leta 1944, natančno deset let za svojo ženo. Po vojni se je Pepca odselila od doma, a spomine na drugo mamo ohranja lepe. Ohranja tudi spomine na Vošnjakovo Malvino in Herberta, ki pa niso tako lepi. Vsaj kar se Malvine tiče, ima Pepca slabo izkušnjo. Med vojno je namreč služila na vili in doživela kar nekaj neprijetnosti, ki jih je kot mlado dekle težko prenašala. Zato je odpovedala službo, pa ji je bilo zagroženo, da bo morala na delo v tovarno orožja. Preko vez je nato dobila delo v Avstriji v zdravilišču, od koder se je v zimi 1944 vrnila. Med tem je bila vila Široko prazna, kajti družina Vošnjak se je skrivala v Savinjski dolini. Tam so jih baje odkrili, ker je vodja nemške skupine spoznal Vošnjakova otroka, ki sta se igrala pred domačijo, medtem ko sta bila Malvina in Herbert skrita. Zaprli so ju, a Malvina je prišla iz mariborskega zaporja, ki je bil bombardiran. Nekaj časa je stanovala v Klimentovi vili, nato pa je zahtevala ključke od vile Široko, ki je bila popolnoma izropana. Takrat jo je Pepca pravzaprav zadnjič videla. Malvina jo je namreč naprosila, da bi ji pomagala pospraviti popolnoma razdejano vilo. Medtem je Šercerjeva brigada ponoči odpeljala iz tovarne nekaj usnja. Šoštanski nemčurji so baje obtožili Malvino za to, da je povedala partizanom, kako do usnja, in so jo odpeljali z vlakom do Celja. Baje je bila nato ustreljena.

Lepe spomine hrani na brata Janeza, Hensena, kot mu z ljubeznijo pravi. Njega so Nemci preganjali od začetka vojne. Bil je zaprt v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, izpuščen in nato v hišnem priporu. Dr. Medic, ki ga je vzpodbujal tudi pri študiju medicine, ga je nato preko poznanstev spravil v slovenjgraško bolnico, kjer ga je imel šef, ki je bil Bavarec, posebno rad. Kljub temu je gestapo izkoristil šefovo odsotnost in Janeza ponovno zaprl v Celjski pisker, kjer je bil mučen. Iz ječe ga je spravil šef, takoj ko se je vrnil z dopusta. Očitno ga je rešil zadnji čas, kajti Janez je Pepci, ki ga je redno obiskovala v Slovenj Gradcu in mu prala ter likala, pokazal plakat, rekoč: »Vsi tile so bili z mano v celici, pa so vse ustrelili.« Pepca pravi, da je bil brat tistega dne čisto na tleh. K sreči mu je bilo omogočeno delo v Insbucku, drugače najbrž ne bi preživel vojne.

Po vojni je Pepca delala v tovar-

ni usnja in nato v termoelektrarni, poročila se je in preselila v Pesje. A kot da jo je Šoštanj za vedno vzel za svojo, se je po moževi smrti vrnila in že nekaj let jo spet vidavamo na šoštanjških ulicah. Pepca je čila gospa, zbranega duha in je letos prejela tudi priznanje GZ za 30 let gasilstva, čeprav se je dejansko tem vrstam zapisala že leta 1946 v tovarni usnja.

Gospa Skornšek je tudi opozorila na letošnjo 70-letnico Aero kluba Gorenje Velenje. Sama se dobro spomni začetkov delovanja tega kluba, ko je nekaj šoštanjških zanesenjakov počakalo, da so kmetje pospravili otavo in nato dvignili v zrak jadrilico, ki so jo prej delali na Šumerjevi posesti. Še živenci Maks Dvornik je bil zraven pa tudi Pepcin brat Janez pa Valter Muhovec in Maks Medved in drugi.

Pepca je bila od mladih nog navajena skrbeti za svoja dva brata. Čistila jima je obleko in tako je nekoga dne v žepu Hensenove obleke, to je bilo pred začetkom vojne, našla zložena dva lističa pesmi, ki jih je napisal Karel Destovnik Kajuh. Eno si je prepisala, ta ni bila nikoli objavljena in govori o dvomu fanta v dekle. Zaupala mi jo je in skrbno sem jo zapisala. Naj se ohrani. Za kasnejše rodove, ki mogoče ne bodo razumeli Pepcine generacije in njene mladosti. Polne negotovosti, iskanj, hrepenenj in nemira, pa vendar hkrati tako srčne in bogate. Zadovoljne s kosom kruha in lončkom toplega mleka. ■

Milojka Komprej

Knjižne novosti in dogodki v mestni knjižnici Šoštanj

Maja Rezman Huremović

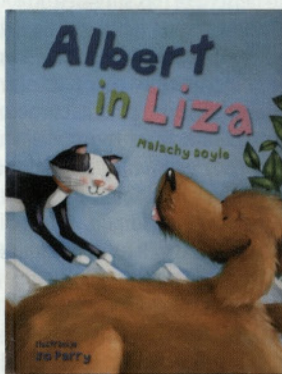
No, mi smo bili vsi bolni ... tako da smo bili kar doma, pili čaje in preganjali vročino. Predvsem pa smo prebirali knjige in prepevali. Najraje tisto o hudi mravljici.

Prebrali smo naslednje knjige za otroke:

Albert in Liza
Zgodbico je napisal **Malachy Doyle**, ilustrirala pa jo je **Jo Parry**.

Hrustljavi briketi v skledici muce Lize so tako slastni, da se kuža Albert ne more premagati, dokler jih ne zmanjka. In kaj se zgodi, ko Liza odkrije, da je ostala brez zajtrka? Bo zaradi skledice briketov konec lepega mačje-pasjega prijateljstva? Prikupno ilustrirana živalska zgodbica je več kot to: lahko je tudi dobra iztočnica za pogovor, igro in še kaj. Starši in vzgojitelji bodo na koncu našli nekaj namigov za vzgojno in didaktično delo s knjigo.

Pomurska založba.

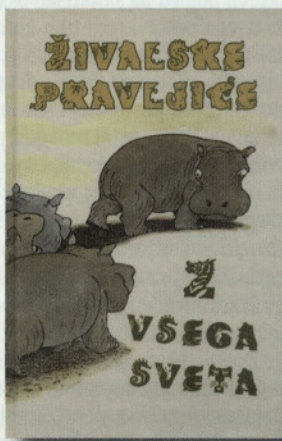

Živalske pravljice z vsega sveta

Knjigo najlepših živalskih pravljic z vsega sveta sestavljajo zabavne in kratkočasne ljudske pravljice o hišnih in gozdnih živalih, tistih z domačega dvorišča in takšnih, ki jih srečujemo le v živalskih vrtovih.

Živali v pravljicah živijo v lastnem čudežnem svetu, v katerem pa se zrcali vsakdanji svet. Znajo govoriti, se spopadajo z različnimi nalogami, in doživljajo pisane dogodivščine, med seboj prijateljujejo, si nagajajo in se sovražijo – in se sploh obnašajo kot čisto pravi ljudje. Med njimi bomo srečali priljubljene pravljicne junake, kot so zvrta lisica, hudi volk ali strašni medved, tukaj so otroški ljubljenci muca, ježek in zajček, ne manjkajo pa tudi afriške zveri, kakršne so okrutni lev, prefrigana opica in nabriti šakal. V pravljicah se sliši glas vsake živali, od mogočnega slona do male kresničke, in prav vsako lahko človeška domišljija obdari z zgodbo – tudi drobnega pajka, ki je še sam postal pripovedovalec zgodb. Pravljice prihajajo z vseh celin, od Evrope, Azije, Afrike in obeh Amerik do Avstralije.

Študentska založba.

Uganke ognja;
avtor **Mankell Henning**

Tale knjiga je pa že bolj za starejše mladostnike. To je drugi del trilogije o Sofiji, ki se začne s knjigo *Skrivnosti ognja*, zaključila pa se bo s knjigo *Bes ognja*. V drugem delu spoznamo še eno zgodbo iz Sofijinega sveta.

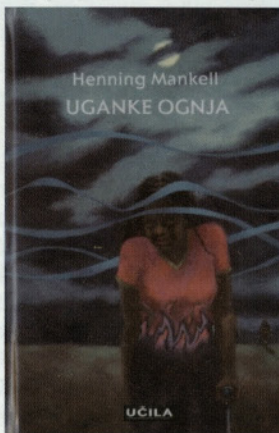
Sofia izjemno pogreša sestro Mario, ki je umrla, ko je stopila na skrito mino, zato se toliko bolj naveže na sedemnajstletno sestro Roso, za katero radi pogledajo vsi fantje v vasi. Od vseh treh bratov in sester jo ima najraje. Rosa ji pripoveduje o ljubezni in Sofia ponoči sanjari o fantu, ki jo je nekega večera ogovoril na poti. Njegov pogled jo je zadel kot strela. Ker ji ni povedal svojega imena, mu preprosto pravi »mesečev fant«. njeno hrepenenje po njegovi bližini je na meji resničnosti. Kdo je, od kod prihaja? In medtem se zgodi še tisto nepojmljivo – Rosa zbolijo za aidsom. Ali ni dovolj, da je eno sestro že izgubila? Sofia se utrujeno zazre v plameni in išče odgovore. Toda ogenj nima glasu, plameni nimajo odgovorov. Nenadoma se zdrzne ...

Henning Mankell živi in dela v Mozambiku. Za svoja mladinska dela je prejel številne nagrade, med drugim tudi nagrado Augusta Strindberga in katoliško nagrado za mladinsko literaturo.

Za odrasle ena shujševalno/očiščevalna knjiga oziroma priročnik. *Hildegarda iz Bingna: Post brez muk*. Avtorici priročnika sta **Brigitte Pregenzer** in **Brigitte Schmidle**.

Post ima v vseh kulturah dolgo tradicijo. Tudi Hildegarda iz Bingna vedno znova opozarja na pomen posta za človeka. Post je univerzalno zdravilno sredstvo, ki omogoča umiritev, razstrupljanje telesa, osvoboditev duševnosti od bremen – skratka, očiščenje in vnovično osredotočenje na bistveno. Post je veliko več kot ne-jesti; odpira vrata v našo notranjost.

Že sedem let se na radijski postaji Voralberg v Avstriji vrstijo oddaje o zdravljenju po načelih Hildegarde iz Bingna. Na začetku so bile posamične, zadnjih šest let pa so si utrdile svoj redni tedenski termin in potekajo pod naslovom *Zdravo življenje s Hildegardo iz Bingna*. Brigitte Pregenzer, poznavalka načel Hildegarde in kuharski strokovnjakinja, je uspelo, da je ta tematika doživela trajni odmev, kar dokazujejo številna nova vprašanja ter povratne informacije. Brigitte Schmidle in Brigitte Pregenzer se postu posvečata neutrudno. Post in stradanje sta pojma, ki nastopata pogosto skupaj ali ju celo enačimo. Vendar je med njima bistvena razlika: stradanje povzročijo zunanje razmere, medtem ko je post prostovoljno odrekanje hrani, kar vpliva na

našo duševnost. Zanimivo je, da je post veliko starejši od posta, kot ga pozna krščanstvo, in da ga prakticira vse več ljudi v različnih letnih časih. Pričujoča knjiga prinaša odgovore na številna pomembna vprašanja, kot npr: Kakšna oblika posta je primerna zame? Kako se pripravim na post? Na temeljih Hildegardinih spoznanj opisuje različne vrste postov, pripomočke in nasvete, da bomo prebrodili krize, ki ga spremljajo, in da bo post na koncu uspešen. Prinaša pa tudi vzpodbude za skupinski post, omogoča post, ki se ga lotevamo s polno odgovornostjo do samega sebe, hkrati ponuja nasvete za čas, ko je post že za nami.

Založba Družina.

Še ena zanimiva za odrasle; sicer bolj strokovni priročnik, pa vendar zelo uporaben.

Človek – žival: zdrava naveza, avtorja **Maksimiljana Marinšek** in **Maks Tušak**.

Avtorja se v knjigi lotita področja sodelovanja med človekom in živalmi, ki na tako obsežen način

v Sloveniji še ni bilo objavljeno. V knjigi je najprej predstavljena vloga živali kot človekovega spremljevalca v socialno-zgodovinskem kontekstu. Poseben poudarek je dan osvetlitvi vloge živali v različnih življenjskih obdobjih, od otroštva do adolescence in odrasle dobe do starosti. Natančno je opisana vloga igre, tako otroške kot živalske in njun vzajemni pozitivni vpliv. Vpliv živali na človeka v različnih življenjskih obdobjih preide na terapevtsko vlogo živali v ožjem smislu. V ta kontekst je vključen tudi izbor najprimernejše živali v terapevtske namene. V nadaljevanju so opisani različni pozitivni vplivi živali na človeka kot tudi možne slabosti in negativni vplivi. Natančneje so podane specifične zmožnosti, tako prednosti kot slabosti, sodelovanja različnih vrst živali v terapevtskih procesih. Največ prostora je namenjena vlogi konj in psov v terapiji, ki sta v te namene tudi najpogosteje uporabljani živali.

Založba Pivec.

Tako ... za ta mesec naj bo.

Naj cveti, sneži, naj sije, dežuje ... vreme se heca, dobra volja in dobra knjiga pa delata red.

pripravila Ajda Prislan

SPOMENIKI

ZGODOVINSKI SPOMENIKI

Spomenik in grobišče NOB, Rimski vrelci
Oktober 1943 je bil v Kotljah partizanski miting. Nemci so v znak maščevanja aretirali nekaj domačinov in jih nato zverinsko mučili v policijski postojanki na Rimskem vrelcu.

Spomenik NOB

Decembra 1944 so Nemci napadli Jurekovo domačijo, kjer so se zadrževali partizani. V boju so padli štirje partizani, dva so ujeli. Nemci so odpeljali tudi

gospodarja in njegovega sina. Spomenik ima domoljubno sporočilnost.

Partizanska bolnišnica MIRTA, Podgora

Poleti 1944 je Rožankov sin Fika zgradil pod sistemom zemljanke prehodno partizansko bolnišnico. V njej se je zdravila tudi njegova sestra Mira. Do konca vojne so se v njej zdravili partizani iz bližnje in daljne okolice, zato je bolnišnica spomenik humanosti v drugi svetovni vojni.

KULTURNI SPOMENIKI

Prežihova bajta, Preški vrh

Kulturni spomenik, kakršen je Prežihova bajta, ohranja podobo tradicionalne koroške arhitekture malega kmeta oziroma bajtarja konec 19. stoletja definirane z lesom kot najpomembnejšim gradbenim materialom in kaže bivalno kulturo iz začetka 20. stoletja. Tu je dom pisatelja in njegovih treh bratov ter sestre, ki je prežegodaj umrli.

Nad spominskim muzejem stoji ob nekdanjem ajdovem strnišču Prežihov spomenik, delo akademskega kiparja

Stojana Batiča. Na samem vrhu pa stoji iz hrasta izrezljan obelisk z motivom iz Prežihovih povesti.

Društvo socialnih dejavnosti Kolpingova družina je izdala knjižico z naslovom **PRAV LEPO GLEDA URŠLJA DOL NA NAS**. Na šestinštiridesetih straneh predstavlja naravne, kulturne in zgodovinske znamenitosti Kotelj in okolice, gostinsko ponudbo, predstavlja tudi nekaj domačih društev. Izdelavo brošure je poleg Kolpingove družine omogočila Evropska komisija prek programa Mladi v akciji. Knjižica je namenjena širši javnosti, zato je prevedena tudi v nemški jezik. Začne se z opisom Uršlje gore, pa Ivarčkega jezera in tako dalje. Predstavlja tudi do sedaj manj znane znamenitosti, na primer turške šance, ki se raztezajo od cerkve svetega Mohorja in Fortunata na Šrotneku do Javornika in Šanc na Ravnah na Koroškem. Nad Prežihovino se še danes vidijo okopi utrd, ki so jih pred 400 in več leti ljudje naredili za zaščito pred vpadi Turkov.

V Koroški galeriji likovnih umetnosti Slovenj Gradec je bila na ogled razstava **JOŽEFA MUHOVIČA** Iz oči v oči s prezenco. Pripravili so jo v sodelovanju s Centrom sodobnih umetnosti Celje.

Dr. Jožef Muhovič je redni profesor za likovno teorijo na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Po diplomu je na tej isti akademiji leta 1980 zaključil specialistični študij slikarstva pri prof. Janezu Berniku in dve leti zatem specialistični študij grafike pri prof. Bogdanu Borčiču. Leta 1981 je magistriral in pet let kasneje doktoriral na Oddelku za filozofijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Ukvarja se s likovno teorijo, filozofijo, slikarstvom, grafiko, risbo in oblikovanjem. Je član več svetovnih združenj. Razstavlja na samostojnih in skupinskih razstavah doma in v tujini in je dobitnik številnih nagrad in priznanj.

Jožef Muhovič je nedvomno umetnik, ki svojo intelektualno moč umešča v široko polje ustvarjalnosti: ukvarja se s slikarstvom, grafiko in kiparstvom, objavlja razprave in članke s področja likovne teorije, likovne semi-otike, estetike in filozofije umetnosti. Izsek iz besedila Jožefa Muhoviča *Moje pojmovanje slike (v postmodernem času)*: »Odkar je anticiklon elektronske tehnologije v našo kulturo zanesel možnosti nepredstavljivo hitrega in fleksibilnega manipuliranja z digitaliziranimi podobami, se je v človeški svet vsul plaz slikovnih fabrikatov in pričel vdirati v vse pore življenja. Na podoben način kot voda in otroci, ki želijo vselej zasesti ves razpoložljivi prostor.

Moje mnenje je, da bi se umetniška slika, kakor jo pojmem, morala do sveta in do človeka obnašati diametralno različno. Predvsem bi svetu in človeku morala »pustiti prostor« in se odpovedati (narativnemu) vmešavanju vanju. Do njiju bi morala znati ustvariti razdaljo (ki jo imenujem koncentrirana pozornost), distanco (ki jo imenujem refleksija) in razvodje (ki ga imenujem eksistencialna resnoba).

V slikarskem odnosu do sveta in človeka bi se morali sem in tja ustavititi in obmirovati v »intenzivnem gledanju« – kajti preštevilne podobe in prepotentne teorije o njih niso ravno dobre za slikarsko prezenco. Namesto da »govori umetnik«, si zopet želim, da bi prišlo »do besede« tisto, kar umetnik ustvari. Da bi nas zaposlilo in prevzelo do stopnje, ko bi (morda) prenehali vpraševati, kaj »pomeni«, saj bi se zavedeli, da je enostavno

prezentno in pomembno (če bi tako res bilo). In to dejstvo bi nas spremenilo.«

Znanstvena bibliografija Jožefa Muhoviča obsega blizu sto bibliografskih enot, od tega tretjino objavljenih v tujini. Zanimivo je, da se pred njegov izjemno plodovit umetniški opus mnogokrat neupravičeno postavljajo teoretska branja in da je pogled na njegovo likovno produkcijo, ki je prisotna v pomembnih grafičnih zbirkah, kot so Albertina na Dunaju, Kunstbibliothek Berlin v Berlinu, Landes-museum Joaneum v Grazu, Kleine Galerie na Dunaju, Bienale slovenske grafike v Novem mestu in Northern Arizona University – Old Main Art Museum v Flagstaffu – Združene države Amerike, povezan z redkimi odločitvami o javni predstavitvi.

V prostorih Mladinske knjige v Slovenj Gradcu so predstavili knjigo dr. FRANCETA BUČARJA *Rojstvo države* – izpred praga narodove smrti v lastno državnost, ki je izšla pri založbi Didakta. Dr. Bučar v njej podaja celovit pogled na slovensko osamosvojitve, v luči katerega postavi tudi tudi končno dejanje, to je rojstvo slovenske države od strankarske razdelitve Slovenije pred časom druge svetovne vojne do vojnih in povojnih časov ter do osamosvojitve. Avtor knjige je bil tudi gost prireditel in je na koncu odgovarjal na vprašanja poslušalcev.

Dr. France Bučar, prvi predsednik slovenskega parlamenta, znani politik in pravnik, ter človek, ki je v Strasbourgu leta 1988 vsej Evropi razložil, kaj se dogaja v Jugoslaviji, tukaj pa so ga komunisti razglasili za narodnega izdajalca, je napisal esejiščno knjigo o nastanku Slovenije. Zvest sebi, svojim načelom in poglobljenemu poznavanju zgodovine in političnih sprememb polpreteklega časa, neprizanesljivo in objektivno interpretira okoliščine, ki so slovenski narod v njegovi želji in hotenju po svobodi in neodvisnosti privedle do končnega rezultata. Spremno besedo h knjigi je napisal doktor Jože Pirjevec.

Dr. France Bučar je v slovenjgraški Mladinski knjigi med drugim povedal, da zavedanja o lastni državi še nimamo, da se nam je država Slovenija zgodila. Ko smo odpravili komunizem, se je ohranil model, pogled na državo. Zato je naša stvarnost neskladna s tem, kar je deklarirano v današnji slovenski ustavi. Odvreči moramo ta nahrbtnik, pravi doktor Bučar. To terja reformo vodilne strukture v razumevanju svojega položaja in države. Povedal je tudi, da je naša sedanja država – oblast – premalo občutljiva do pritiskov od zunaj, ni senzibilnosti, kar pa je zelo pomembno za narodni obstoj. Tudi razprodaja premoženja je usodna, slaba, saj če nimaš ničesar, tudi vladati nimaš čemu.

Če se ne bomo postavili na lastne noge in se ne bomo osvobodili mitov, bo slabo. Eden od takih mitov, pravi dr. Bučar, je neoliberalen kozmopolitizem. S slabim prizvokom se je spomnil reakcije »ultraliberalcev« ob predlogu za petje himne v šoli, ko so ti ob nasprotovanju k temu predlogu rekli, da nismo nacisti. Dr. Bučar omenja tudi pomanjkanje državljanske vzgoje pri nas.

Na koncu srečanja z dr. Bučarjem in na koncu predstavitve njegove knjige *Rojstvo države* so k mikrofonu pristopili tudi nekateri poslušalci. Eden od njih je bil mag. Vinko Ošlak, ki je najprej govoril o tem, da pri omenjanju tvorbe naše nove države pozabljamo omeniti tudi Primoža Trubarja, ki je s svojo Cerkveno ordnino že postavil neke smernice, ki bi lahko peljale k državnosti. Omenil je še nekatere druge pomembne može. Bučarja in poslušalce je vprašal, ali je obstajala nujnost k dejtvom v preteklosti, ali pa bi lahko bilo drugače. Ali je upor, dvig Slovencev in rojstvo Slovenije bilo nujno ali ne? Lahko bi namreč bilo drugače in ni nujno, da bi bilo nujno. Izpostavil je tudi domobranstvo, domobrance in povedal, da je bila njihova poza tudi pravilna, ker ni želela ob okupaciji s strani nacistične Nemčije izpostaviti majhnih Slovencev nasproti velikemu, močnemu nemškemu stroju, kajti po njihovem mnenju bi bilo to pogubno. Nato je stopil k mikrofonu Mitja Šipek, ki je govoril o tem, da bi bili Slovenci, če se ne bi uprli, pogubljeni. Ko sem ga poslušala, se mi je zdelo, da je oporekal predhodnemu govorniku Vinku Ošlaku z dejstvi, ko je povedal, da je bil Himmmlerjev načrt na ozemlju Slovenije uničiti, izbrisati cigane in Slovence. Šipek je omenjal genocid in izseljevanje Slovencev med drugo svetovno vojno in s tem posredno povedal, da je bil upor Slovencev čisto naraven in nujen za preživetje. Navedel, citiral je tudi Ivana Cankarja s stavkom: »Hlapci za hlapce rojeni.« Postavil je vprašanje: Če bi sklenili sporazum z zahodnimi silami, ali bi zahodne sile poslale vojsko v pomoč k nam ali bi počakali, počakali do takrat, ko bi bili Slovenci na slovenskem ozemlju že ali pa skoraj iztrebljeni?

Pisateljica JANJA VIDMAR je v Knjižnici Ksaverija Meška Slovenj Gradec popestrila dneve ob slovenskem kulturnem prazniku. Skupaj z voditeljico pogovora Darko Tancer – Kajnih sta predstavili mladinsko literaturo Vidmarjeve, predvsem pa njeni novi deli za odrasle: *Jezikanje* (Jezičkanje) in *Angie*.

Janja Vidmar je dobitnica Glazerjeve listine 2007. Vendar slovenska družba ni strpna do nje-

nih literarnih del, saj ji očita, da kvari mladino. Vseeno imajo dela Janje Vidmar ob enem mnogo nasprotnikov in mnogo občudovalcev.

Pri slovenjgraški založbi Cerdonis sta izšli novi knjigi pisatelja, glasbenika in vsestranskega kulturnega ustvarjalca FRANCA VEZELE, nekdanjega Zlatka Verzelaka. Pravzaprav sta to dve knjigi v eni. Naslov prve je *Tenorist* (Verzelakov prvi poizkus daljše proze, ki je na koncu izpadel kot roman), naslov druge je *Sodobna guvernanta*. Kratka vsebina prve je naša realnost. Nek sistem nekaj stori za svoje preživetje in ko mora odgovarjati za svoje dejanje, najde grešnega kozla. V tem primeru ga najde v grotesknem slikarju. Ko ga počijo, je problem rešen. Druga knjiga je ruralna povest bolj biografskega značaja.

Franc Vezela je objavljala hudomušno prozo tudi v reviji za leposlovje in kulturo *Odsevanja*.

Koroški pokrajinski muzej je v Muzejskem razstavišču Na gradu na Ravnah na Koroškem gostil dr. IVANA STOPARJA, ki je govoril o svoji knjigi *Za grajskimi zidovi*. Izšla je pri založbi Viharnik d.o.o.

Dr. Ivan Stopar je predstavil celotno trilogijo *Življenje na srednjeveških gradovih na Slovenskem* s posebnim poudarkom na zadnji knjigi *Za grajskimi zidovi*. Drugi dve imata naslova *Ostra kopja*, *bridki meči* in *Svet viteštva*. V njih je strnjeno vse, kar je bilo po strokovni plati mogoče ugotoviti o srednjeveški grajski arhitekturi in življenju na gradovih pri nas. Zahtevajo določeno predznanje, zato je dodan tudi slovar. Ne kažejo visoke fevdalne gospode, pač pa življenje običajnih graščakov, kjer so bile življenjske razmere zelo skromne.

Pisec je strokovnjak za zgodovino srednjega veka z izhodiščem v arhitekturi. Vzporedno proučuje tudi vedute (stare upodobitve slovenskih

gradov in mest). Povedal je, da kadar govorimo o naši srednjeveški arhitekturi, mislimo predvsem na obdobje romanike, to je obdobje 11. in 12. stoletja, ko se arhitektura zgleduje po francoskih vzorih. 13., 14. in 15. stoletje je obdobje gotike. S tem je srednji vek končan, življenje ljudi nasploh ter tudi arhitektura se obrneta na glavo.

VKoroškem pokrajinskem muzeju Slovenj Gradec je bila na ogled razstava fotografij Hansa J. Auberta z naslovom *UNESCO WETERBESTÄTTEN IN DEUTSCHLAND – UNESCOVA SVETOVNA DEDIŠČINA V NEMČIJI*. Odprla sta jo direktor Goethe inštituta Ljubljana Abed Naumann in župan Mestne občine Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar. Fotografije prikazujejo bogastvo in lepoto nemških mest, ki so na seznamu Unescove svetovne dediščine.

Že lani jo je pripravil nemški Unesco komitej – komisija, ki skrbi za spomenike, razglašene s konvencijo o Unescovi svetovni dediščini. Z njo so gostovali že v tridesetih državah po vsem svetu. Koroškemu pokrajinskemu muzeju jo je posredoval Goethejev inštitut Ljubljana in prikazuje 32 spomenikov Unescove svetovne dediščine v Nemčiji.

Mednarodno konvencijo o varovanju svetovne naravne in kulturne dediščine (in s tem tudi nalogo varovanja kulturnih in naravnih znamenitosti, ki imajo izjemno univerzalno vrednost) je Unesco sprejel leta 1972. Od takrat jo je podpisalo 184 držav sveta. Na Unescovem seznamu se je znašlo 830 znamenitosti iz 138 držav in kar 32 od njih se nahaja v Nemčiji. Potujoča razstava Nemške komisije za UNESCO ob podpori nemškega zunanega ministrstva predstavlja panoramske fotografije nemške svetovne in naravne dediščine. Prikazuje velik del nemške zgodovine, od zgornjegermanskega-retijskega limesa, zgradb iz karolinškega obdobja, srednjeveške gradbene umetnosti, luteranskih spomenikov v Eislebnu in Wittenbergu in gradov in parkov v Potsdamu – Sanssouci in Berlinu, kölnsko katedralo, od klasičnega Weimarja do Bauhauasa ter cela stara mestna jedra, kot so Lübeck, Bamberg in Goslar.

Egipt

Katja & Darjan

Lani marca sva se odločila, da najino obvezno farmacevtsko prakso opraviva v tuji državi in tako sva cel avgust 2007 preživela v Egiptu. MISR, kot mu pravijo Egipčani, je po površini ena največjih arabskih držav in zavzema 3,3 odstotke afriškega kopnega. Njegova površina znaša 1.001.450 km², kar 96 odstotkov površine obsega puščava. Na preostalih štirih odstotkih, na površini, ki je le dvakrat večja od Slovenije, se gnete več kot 65 milijonov prebivalcev, ki se jim jih vsako leto pridruži še dober milijon ...

Pred odhodom na to ekspedicijsko pot bilo treba premisliti in se pozanimati o nekaterih stvareh, kot so temperatura v avgustu, oblačila, prehranjevanje in zdravila, o katerih sva se pogovorila s Katjino teto, ki je zdravnica. Ta nama je napisala okoli 20 receptov, predvsem za razne antibiotike.

... No, pa je tukaj dan odhoda! Sediva v nabasane avtu na poti proti letališču Jožeta Pučnika in premišljujemo, kaj vse bi lahko pozabila. Še sreča, da naju Katjina sestrična Majči sproti pomirja s svojimi šalami. Na hitro skočiva še na kapučino in se zamotiva v DUTY FREE shopu, kjer kupiva še dodatni dve steklenici jägermeistera – pa ne za zabavo, da ne bo pomote, ampak za razkuževanje po obroku. Joooj, samo še eno uro do vzleta!

Prvi polet do Budimpešte traja dobro uro in počutiva se kot na zasebnem jetu, saj nas je v letalu le pet, vključno z nama, stewardeso in pilotom. Na letalu do Caira je bila situacija ravno nasprotna. Ogromno letalo z več kot 200 potniki nas pripelje v slabih štirih urah do glavnega mesta Egipta. Za uradni vstop v državo morava kupiti še 15 evrov vredno vizo.

Cairo

Glavno mesto Egipta, uradno znano kot al-Qāhira (alkaira), je ena najbolj urbanih prestolnic na svetu in ponuja veliko nepozabnih doživetij. V mestu ali na obrobju najdemo piramide, starodavne templje, grobnice, krščanske cerkve, muslimanske monumente in seveda zloglasni Egipčanski muzej. Cairo je zelo živo mesto in tako vsak dan 24 ur polušamo hupanje avtomobilov, otroško igro na ulici in prodajalce, ki nudijo vse mogoče.

To mogočno mesto pa nam nudi tudi neverjetno izkušnjo nakupovanja in nočnega življenja. Bazar Khan el-Khalili je obdržal svojo podobo iz štirinajstega stoletja, na drugi strani pa moderni klimatizirani nakupovalni centri nudijo stvari po najnovejši modi.

Na izhodu naju pričaka Mohammed – Mohi, ki je odgovoren za študentske izmenjave na fakulteti za farmacijo v Cairu. Pridružita se nama še Joanna in Maciek s Poljske. Takoj ko izstopimo iz klimatizirane letališke zgradbe, nam v glavo butne vroč zrak. Težko je verjeti, da ima lahko zrak ob četrti uri zjutraj več kot 30 stopinj Celzija. Sedemo v avto in se odpeljemo do našega študentskega doma, v katerem bomo bivali naslednji mesec. Vse, kar si v tem trenutku želiva, je čista postelja in čim manj večjih žuželk v sobi. O razmerah v Egiptu sva namreč slišala že vse mogoče. Prvi šok doživiva, ko izveva, da ne bova živela v isti sobi ... niti v istem nadstropju ... niti v isti stavbi! Kmalu ugotoviva, da so odnosi med spoloma v arabskem svetu veliko strožji kot v Evropi. Na najino preseñenje naju Mohi pripelje v naselje El Rehab, ki je vse razen tega, kar sva pričakovala. Pred sedmimi leti je bila tu puščava, danes pa se za zidovi razprostira moderna sosenska z zelenimi travniki in palmami, ki je poleg tega tudi zelo čista. Nastanijo naju vsakega v svoj študentski dom, pet minut hoje narazen. V apartmaju so štiri enoposteljne sobe s hladilnikom in, hvala Alahu, klimo ter tri kopalnice. Sobe so čiste, opremljene z novim pohištvom in se z lahkoto kosajo z najinima sobama doma. Kasneje sva ugotovila, da so študentski domovi last zasebne nemške univerze, na katero hodijo lahko le bolj premožni študentje, saj znaša letna šolnina okrog 5.000 evrov. Darjan spozna svojega

cimra Kareema, ki je še pokonci ob petih zjutraj, kar očitno za egipčanske študente ni dovolj pozna ura za spanje. Njihov bioritem je drugačen, saj se redkokdaj zbudijo pred drugo uro popoldne. Končno se lahko malo naspiva!

Naslednji dan spoznava Palomo iz Španije, ki je ravno tako na izmenjavi tukaj že dva tedna. Takoj nama je všeč njena prijaznost in glasen smeh, ki vsakega spravi v dobro voljo.

V teh vročih dneh smo zaenkrat prepuščeni sami sebi in spoznavamo egipčansko kulturo. Zjutraj hodimo »delat« v lekarno, se sprehajamo po ogromnih nakupovalnih centrih in jemo kosila v ameriških restavracijah, ki so v Cairu zelo priljubljene. Ob večerih se družimo na travnikih in velikokrat nas zalijejo avtomatske škropilnice, ki vzdržujejo travo zeleno. Študentje, ki smo jih spoznali, nas odpeljejo v kavarnice in nas seznanijo z njihovo skrito strastjo, šišo. Šiša je vodna pipa, skozi katero s pomočjo žarečega oglja kadiš sadni tobak, vendar ima v nasprotju s cigaretami dišeč, sladek vonj in ne vsebuje katrana. Ob šiši se prileže še sveži sadni sok, narejen iz manga, guave, melone, lubenice itd., vse po zelo nizki ceni. Teh sokov se je nemogoče naveličati, ker ima sadje čisto drugačen, pristen okus.

Poljska študentka Joanna in Maciek sta spoznala na letalu egipčanskega režiserja, ki snema komedije, in eden od njegovih filmov se je kot nalašč vrtel v bližnjem kinu. Seveda si ga gremo ogledat! Kljub temu da ni podnaslovljen, je film smešen in zanimiv, mi pa s strani publike v kinu prejmemo veliko radovednih pogledov, saj se že na daleč opazi, da ne razumemo niti besedice.

Občutimo tudi neznanško orientalsko gostoljubnost, kajti Kareem in njegovi prijatelji stalno skrbijo za nas. Kareem nas nekega večera odpelje

v Old Cairo na bazar. Z vseh strani nas prodajalci vabijo v svoje trgovine, prenapolnjene s šišami, šali, kipci itd. Darjanu ponudijo 1200 kamel za Katjo in ga že skoraj prepričajo, ha ha! Domačini se radi šalijo na ta način, saj je večino Evropejcev strah, da jim bodo pokupili žene. Gremo še na eno pepsi, ki je postala za naju te dni zelo priljubljena pijača, saj je ena redkih pijač, ki se jo dobi v zaprti pločevinki. Malo se še družimo, potem pa se odpravimo naprej, ker tu ne moreš najti javnega stranišča, pa tudi Darjan se ne počuti najbolje zaradi današnjega kosila – filanega goloba, ki je egiščanska specialiteta. Na poti do avta se njegova situacija še poslabša, zdaj je že čisto bel v obraz in v nekem trenutku izgubi zavest! Hitro ga napolnimo z antibiotiki, zahvaljujoč Macieku, in oddivjamo domov. Stranišče! No, očitno današnja fina restavracija na gradu ni imela ravno najbolj čistih kuharjev, ker naslednji dan dobi drisko tudi Katja. Še dobro, da se nama ta dan pustijo družiti vsaj v fantovski skupni dnevni sobi in naju zraven stalno nadzorujejo! Zaradi antibiotikov je faraonovega prekletstva kmalu konec.

Kareem in njegovi prijatelji nas presenetijo z idejo o opazovanju sončnega vzhoda ob piramidah v Gizi ... In to na konjih! Nad idejo smo seveda navdušeni in kar prehitro je ura štiri zjutraj, čas našega odhoda. Vsi utrujeni zaradi premalo spanja se dobimo pred fantovskim študentskim domom, saj kot pravi Egiptčani hodimo spat v zgodnjih jutranjih urah. S Kareemovim novim audijem se podamo na dve uri dolgo vožnjo proti Gizi, ki je na drugem koncu Cairu. Ko prispemo pred hleve, izvemo, da moramo te, napol divje konje jahati čisto sami, brez pomoči. Malce prestrašeni odjahamo skupaj s čredo po prašni poti, ki vodi v puščavo. Med sipinami začne naš edini vodič tleskati z jezikom in vpiti arabske besede, naši konji pa v galop. Zadeva zna biti kar boleča, predvsem za fante. Ne glede na vse, je pogled na piramide, obsijane z jutranjim soncem, vreden vsake bolečine, ki nas bo spremljala v stegnih še naslednja dva dni.

A gostoljubnosti še kar ni konec. Darjana fantje zvečer povabijo na pravo gokart dirko v Alexandrijo, ki se zavleče vse do jutra. Darjan tako uporabi jokerja in naslednji dan ne gre na delo v lekarno, kajti popoldan ga že čaka piknik pri babici enega izmed novih prijateljev. Na njegovo presenečenje šele na poti ugotovi, da babica živi v bližini Sueškega prekopa. V njeni lasti je celo počitniško naselje z bazenom, v katerem prečofotajo nekaj popoldanskih uric. Čaka jih prava egiščanska večerja, ki vključuje kofto (dolgi čevapčić na palici), odlične puranje zrezke v marinadi, sheesh tawook (popečeni in začinjeni koščki piščančjega mesa), egiščanski riž in še in še ... Skoraj tako kot gostoljubnost je na naju naredila dober vtis tudi njihova okusna, začinjena hrana. Jedo manj vlaknin v primerjavi z Evropejci, je pa zato njihov izbor mesnih jedi pester in številčnejši od našega. Sueški piknik je res uspel. Darjan se že dolgo ni tako dobro najedel. Punce se piknika ne udeležijo in se raje hladijo v svojih sobah in okušajo različno tropsko sadje z malo več samozavesti, saj je za njimi že cel teden egiščanske hrane, in upajo, da jim sveže sadje ne bo več škodovalo ...

Čez nekaj dni nas mlajši sodelavci Joanne povabijo na izlet. Peljejo nas na najvišji umetni hrib v Cairu. Pogled je čudovit, še posebej, ko se stem-

ni in lahko vidiš celotno mesto v lučkah. Potem se vsak s svojo pečeno koruzo v roki vkrca na manjšo ladjico »fellucco«, ki jo naši egiptčanski prijatelji najamejo samo za nas, in odplujemo po Nilu.

Naša delovna praksa se izteče, kot bi mignil. Mogoče zato, ker delava celih šest dni, uradno pa bi jo morala imeti en mesec. Seveda se nihče ne pritožuje! Egiptčanske lekarne se zelo razlikujejo od naših. En del je ponavadi samopostrežna drogerija, drugi del pa je lekarniški. Tam lahko kupiš skoraj vsa zdravila, in to brez recepta. Cene zdravil so tudi do desetkrat nižje kot v Sloveniji, zato si narediva zalogo antibiotikov proti potovalni driski za potovanja, ki naju še čakajo.

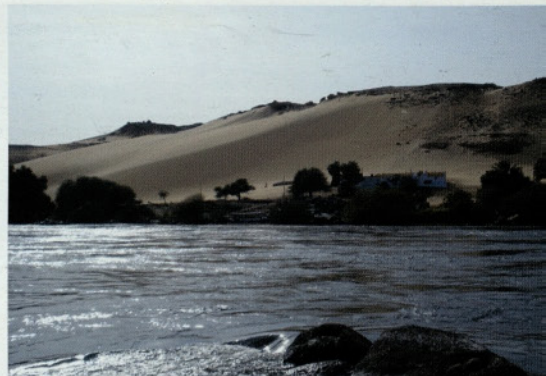
Naša turistična pot se začne v Egiptčanskem muzeju, kjer še tako zagrižen poznavalec egiptčanske zgodovine najde kotichek zase. Ozračje zunaj ima okoli 45 stopinj Celzija in vsi preznojeni komaj čakamo, da pridemo v klimatiziran prostor, a notri nas čaka prava turška savna. Klime so prepovedane, ker bi lahko uničile zgodovinske artefakte, pa tudi množice ljudi ne pripomorejo k boljšemu zraku. Večina ljudi hiti gledat 4000 let stare mumije in Tutankamonovo grobnico, midva pa največ časa posvetiva Tutankamonovi pogrebni maski, ki je narejena iz 25 kilogramov čistega zlata in okrašena z nešteto majhnimi dragimi kamenčki. Odpravimo se pogledat še sinagogo, pravoslavno cerkev, krščansko cerkev in najstarejšo mošejo, ki so vse v isti ulici. Zgrajene so bile, ko je bil Cairo še majhno mesto. Zvečer opravimo nekaj nakupov na bazarju in spoznamo mlade domačinke, ki ne znajo angleško in vztrajajo pri tem, da nam kupijo pijačo samo zato, ker smo turisti. Naslednji dan se poslovimo od naše španske prijateljice Palome in jo žalostni pospremimo na letališče.

V sklopu ogledov v Cairu se odpravimo tudi k slavni piramidi v Gizi. Z vseh strani nas oblegajo prodajalci in otroci, ki prosjajo za drobiž in nas poizkušajo ujeti v svoje ukane. Paziti se morate ljudi, ki vas hočejo spraviti na kamelo in to vam tudi mastno zaračunajo: npr. 400 LE (okoli 50 evrov), kar pa se da zbarantati na 20 LE. Zelo se znajdejo tudi najmlajši, ki ti hočejo na vsakem koraku popraviti pokrivalo, češ da ga ne nosiš prav, in pričakujejo v zameno denar. Zato je dobro imeti pri sebi čim več drobiža, ki se mu reče bakšiš. Popoldan si ogledamo Mohammedovo citadelo, ki kraljuje nad Cairom, potem pa domov pakirat, saj nas čaka daljše potovanje proti Aswanu in Luxorju.

Aswan in Luxor

Mesto, obsijano z največ sonca, je Aswan, ki leži bolj na jugu Egipta, približno 130 kilometrov južneje od Luxorja. Ima močno afriško atmosfero, njegovo starodavno egiptčansko ime pa je Syene. Je dovolj majhno, da se lahko sprehajaš okoli in mirno opazuješ najlepše struge reke Nil in na njej na desetine ladjic ali pa si privoščiš sveže ujeto ribo v eni izmed manjših restavracij na reki. Tu je ritem življenja počasen in sproščujoč.

Po adrenalinski vožnji s taksijem do železniške postaje se končno dobimo z našim Mohijem. Prispemo namreč 10 minut pred odhodom vlaka, najti pa moramo še pravi peron in naš vlak. Upamo, da bodo tudi vlaki zamujali, kot je v egiptčanski navadi, vendar temu ni tako. Kmalu zatem

ko vstopimo, vlak spelje. Fjuuu! Mohi nam po svojih zvezah uredi, da imamo lasten kupe, ki si ga delimo s simpatičnim Japoncem Tetsuakijem. Pripoveduje nam zgodbe z različnih delov sveta, po katerih potuje že šest mesecev. Mohi nas je opozoril, da bo na vlaku zelo mrzlo, vendar mu do tega trenutka nismo verjeli. Čez kakšno uro nase navlečemo vsa oblačila, ki smo jih vzeli s sabo, saj ima vlak nič več kot 10 stopinj Celzija. Tako zmrzujemo celo noč, vseh 13 ur. Brrrr! Predstavljajte si šok, ki ga telo doživi, ko pride z 10 stopinj na 56 stopinj Celzija v Aswanu. Ne moremo se odločiti, ali nas neznansko zebe ali nam je peklensko vroče. Najbrž kar oboje skupaj! Stanujemo v povprečnem hotelu s pogledom na reko Nil. Klime so zelo stare, ampak vsaj ščurkov, na katere so nas vsi opozarjali, ni nikjer. Najbrž je tudi njim prevroče.

Po dopoldanskem počitku gremo z ladjico na otok, kjer živijo Nubijski, zelo temnopolta rasa brez lastne države, ujeta med Egipt in Sudan. Naslednje jutro gremo na največji jezik v Afriki, zaradi katerega je nastalo 500 kilometrov dolgo jezero Nassr, imenovano po zadnjem pravičnem egipčanskem predsedniku. Zaradi izobilja hrane in vode v tem jezeru lovijo petmetrske ribe, videli pa so tudi že dvanajstmetrske krokodile. Malo nižje od jezera po reki Nil leži tudi otok, na katerega so pred 20 leti prestavili tempelj, posvečen boginji Isis, imenovan Phillae. Med razbeljenimi kamnitimi stenami je zelo vroče, še posebej okoli poldneva, ko sonce sije v popolnem zenitu tako navpično, da svojo senco popolnoma izgubiš. Zanimivo je tudi, da zaradi majhne zemljepisne širine poleti sonce zahaja že okoli sedme ure zvečer. Ko se vrnemo z ogledov, rabimo malo osvežitve, ki jo najdemo v bazenu v bližnjem hotelu. Tam spoznamo skupino zelo temnopolnih punc iz Kenije in skupaj se zabavamo v bazenu. Zvečer sledi obisk nubijskega muzeja in obvezen obisk bazarja, kjer barantamo pozno v noč. Spanec prav dobro dene in prav tako počitek do popoldanskih ur, ko nas čaka še ena vožnja z vlakom do Luxorja.

Luxor je pogosto oklican za najboljši muzej na prostem in to je tudi res. Število ohranjenih ruševin se ne more primerjati z nobenim drugim mestom na svetu. Ljudje ga največkrat razdelijo na tri področja: mesto Luxor na vzhodnem delu Nila, tempelj Karnak na severu Luxorja in Tebe, ki so na

zahodni strani Nila. Mesto že od nekdaj obiskuje ogromno turistov, zato je število hotelov veliko, pa tudi uličnih prodajalcev je več kot v katerem koli egipčanskem mestu.

Tokrat imamo s klimo drugačno zgodbo, to pomeni, da je tokrat sploh ni. Čeprav vožnja traja le pet ur, komaj čakamo, da bo konec. Hotel, v katerem se nastanimo, je bil svoje čase očitno zelo prestižen, saj ima zelo visoke stropne, velika vrata, starinsko dvigalo in ogromne terase. Danes se v tem hotelu sprehajajo mačke, luči ne delujejo, zavese visijo strgane vse povprek in nasploh hotel deluje kot ogromna hiša strahov. Zvečer gremo še na kratek sprehod, ampak se kmalu vrnemo, saj nas že od hotela nadlegujejo razni prodajalci. Luxor nima zaman slovesa kot »hassle city« ali mesto nadlegovalcev.

Naslednji dan se najprej odpravimo v Dolino kraljev. To je soteska, v kateri so pod skalami pokopani vsi veliki egipčanski faraoni od Ramzesa do Tutankamona. Od petnajstih grobnic si lahko obiskovalec pogleda samo tri, da se ne bi preveč uničile. Doživljamo peklensko vročino nad 50 stopinj, a nas naš vodič Mohi tolaži, da je ponavadi ob tem času še bolj vroče. V grobnicah je še bolj vroče in zelo zatohlo, občutek imaš, kot da bi stopil pod tuš.

Zatem obiščemo veličasten, v skalo vklesan tempelj Hačepsut, Dolino kraljic in tempelj Karnak, ki je znan po svojih ogromnih obeliskih. Na koncu smo že tako izčrpani, da ne vemo več, kaj si ogledujemo. Naš poljski kolega se je od Egipčanov navzel zelo neprijetne razvade, zamujanja namreč. Čakamo ga na vsakem postanku, včasih celo več kot pol ure. Zvečer vsi utrujeni od ogledov takoj zaspimo na sedežih prvega razreda v vlaku proti Cairu in končno nam tudi klima ustreza.

Marina, sredozemska skrivnost

Marina je turistično naselje na sredozemski obali, dobrih 200 kilometrov oddaljeno od severne prestolnice – Alexandrije. Tu se zbirajo bogati in elitni Egipčani v svojih počitniških vilah, zato Marina dobiva dober ugled tudi med turisti, ker je sosednja Alexandrija z zelo umazaniam morjem dostopna bolj domačinom.

Po enem dnevu počitka in veliko spanja se s

Kareemom odpravimo 300 kilometrov severozahodno iz Cairu do letnega letovišča, ki ga poznajo le Egipčani. Kilometri praznih belih peščenih plaž, z morjem, ki je bolj modro od neba in ga je skoraj nemogoče gledati, ker zgleda skoraj strupeno. Zemljišča tukaj so tako draga, da si jih lahko privoščijo le največji mogotci. Na našo srečo ima Kareem prijatelja Hanyja, katerega oče je direktor ene izmed največjih farmacevtskih družb na svetu. In kot naročeno, ima danes Hany še rojstni dan. Njihova počitniška vila stoji tik ob morju in ima svojo lastno plažo. Najprej rabimo nekaj časa, da sploh dojamemo, kako lepo je lahko Sredozemsko morje. Potem pa sledi uživanje na ležalnikih ob prijetnem vetriču. Njihov butler nam postreže s hladnimi pijačami in sladkarijami. Po celodnevem lenarjenju na plaži nas povabijo na odlično morskno večerjo in čokoladno torto ter lubenico. Že dolgo se nismo tako kvalitetno najedli. Po krajšem počitku si gremo ogledat sam center Marine in si privoščimo vsak svojo šišo ter sveže zmleti sadni koktajl iz manga, jagode in guave. Večer kar prehitro mine in treba je nazaj v El Rehab, oprati obleke in napolniti kovčke za potovanje na samo konicu Sinajskega polotoka, do Sharm El Sheikha.

Sharm El Sheikh

Sonce, morje in pesek so sinonim za to najbolj razvito počitniško središče v Sinaju. Tu hotelov ne manjka, vodni športi so dosegljivi na vsaki plaži, nakupovanje in zabava pa prevladujeta v živahnih nočeh. V okolici najdemo Beduine, barvne šotore, gore in morje. Aktivnosti tu ne manjka; kazinoji, diskoteke, golf igrišča, zdravilišča, pa tudi potapljanju in »šnorkljanju« ne smete uiti.

Po noči brez spanja čakamo ob sedmih zjutraj na eni izmed avtobusnih postaj na Mohija. Končno se prikaže, a tokrat z resnim izrazom na obrazu. Taksi mu je po nesreči prehitro speljal s prtljago vred, zato nas pošlje kar same na osemurno pot proti turistični meki. Vožnja hitro mine, saj jo celo prespimo. Tam smo nameščeni v razgibano hotelsko naselje tik ob plaži. Hitro gremo spat, saj naš čaka zgodnje vstajanje ob 3. uri zjutraj. Odpravili naj bi se v puščavo gledat sončni vzhod, in to vsak s svojim štirikolesnikom. Komaj se spravimo iz postelje, se z vlečemo do avle, kjer bi nas naj čakal vodič po puščavi. Čakamo že dobre pol ure – nič.

Eno uro – nič. Odločimo se, da je postelja privlačnejša. Ravno ko dodobra zadremamo, zazvoni telefon, češ da nas čaka na recepciji vodič. Ironično, kajne? S skupnim kombijem se odpeljemo par kilometrov iz mesta v puščavo na samotni ranč, kjer nas v vrsti čaka dvajset rdečih štirikolesnikov. Komaj čakamo, da jih zajahamo. Namesto divjega norenja po puščavi se vozimo v vrsti za vodičem, v najnižji prestavi. Pot je precej strašljiva, saj je ob tej uri še trda tema in vse, kar vidiš, je zadnja rdeča luč motorja pred tabo. Ustavimo se na manjšem hribu in opazujemo čudovit sončni vzhod. Zgodnje vstajanje ni bilo zaman! Polni peska v laseh se vrnemo v hotel in skočimo na zajtrk. Čaka nas prava poslastica z neskončno izbiro, mi pa smo najbolj veseli, da jemo za spremembo evropske hrane, ki je veliko lažja za želodec. Odločimo se, da ne bomo prespali celega dneva, in jo mahnemo na hotelsko plažo. Na ležalnikih vsake toliko časa malo zadremamo, če nas ne zbudijo prodajalci časopisa, natakariji ali ljudje, ki reklamirajo vodne športe.

Že naslednji dan nas čaka zanimiva pustolovščina, in to »šnorklanje« – potapljanje na dah, s cevko. Z ladjo se odpravimo na enodneveni izlet in se ustavimo na treh koralnih grebenih, ki so res neverjetni. Voda je kristalno čista in turkizne barve, da lahko opaziš vse možne ribe, ki živijo v tem raju. Od čisto majhnih, svetlečih, do srebrnih, podolgovatih kot šivanka, najbolj strašne pa so tiste največje, ki so velike tudi do enega metra, večjih na srečo nismo opazili. To je res nepozabna izkušnja, saj ti morje barv ostane še dolgo v spominu.

Zvečer gremo še en krog po mestu z našim vodičem z ladje, ki je zelo prijazen. Sharm je poln turistov iz Evrope in tu se Egipčani izgubijo v množici belih obrazov. Naslednji dan več ali manj lenarimo, naju pa na poti do plaže nagovori trgovec. Že znana fraza, od kod sva, pripelje do tega, da mu morava napisati nekaj po slovensko, in to v njegovi trgovini. Ker sva vedela, da sva se pustila prelisičiti, se nama je situacija zdela zelo smešna. Naslednje uro nama je ob čaju gospod ponujal vse možne izdelke iz njegove trgovine, midva pa ga brez večje vsote denarja pri sebi nisva mogla prepričati, da nama nič ne ustreza. Nasploh se zdi, da nas imajo Egipčani za zelo bogate in očitno nekateri turisti pustijo ogromno denarja v njihovih trgovinah. Moraš biti pameten in se ne smeš pu-

stiti zapeljati čisto v vsako stvar, ker te znajo tukajšnji trgovci še prehitro prepričati. Tudi midva nazadnje kupiva neko malenkost, da možakar ne bo razočaran. V Cairo se vrnemo z avtobusom, na katerem je klima spet čisto zmešana.

Naslednji dan prespimo in si nabereemo novih moči, zvečer pa greva na zabavo presenečenja. Fantje so svojemu prijatelju za rojstni dan kupili sladoledno torto in električno kitaro z ojačevalcem. Očitno je tradicija bogatega obdarovanja zelo prisotna. Katja in druge punce imajo te dni manjše težave s paznikom študentskega doma. Vsi pazniki so namreč zelo spoštljivi do žensk in se te nikakor nočejo dotakniti, razen enega, ki je očitno malo zagledan v ženske evropske rase, zato je malo preveč vsiljiv. To takoj sporočijo naprej in paznika skoraj odpustijo, na koncu pa mu prepovejo delo v dekliskem študentskem domu. Z Mohijem nimamo stika že nekaj dni, zato se kar sami organiziramo za naš zadnji izlet v Alexandrijo.

Alexandrija

V drugem največjem mestu Egipta, Alexandriji, je čutiti zelo mediteransko vzdušje. Mesto je ustvaril Aleksander Veliki 331 pr. n. št. kot prestolnico grško-romanskega Egipta. Čeprav je oddaljena le 225 kilometrov, se od Caira zelo razlikuje. Včasih je bil tu eden izmed sedmih čudes sveta, svetilnik Pharos. Alexandrija je bila svoj čas center učenosti antičnega sveta in tudi sedaj se v njenem centru bohoti ena izmed največjih in najmodernejših knjižnic na svetu.

S fantom, po imenu Waly, se odpravimo na pot do Alexandrije. Dva avtobusa, ki ju ustaviš z mahanjem rok kar sredi avtoceste, sta potrebna, da pridemo do avtobusne postaje. Sami najbrž nikoli ne bi prišli do našega cilja, ker bi preprosto čakali, da se kakšen avtobus ustavi na namišljeni postaji. Ko prispemo, se nastanimo v hotelu, ki edini računa isto ceno za turiste in Egipčane, saj ostali zaračunavajo tujcem trikrat več. Sobe imajo pogled na morje, ki je skoraj črne barve zaradi množice oblečenih kopalcev, ki se namakajo v njem čez poletje, pa tudi zaradi bližnjega pristanišča. Zvečer se dobimo s Hanyjem, ki nas odpelje na nek grad, kjer je včasih stal znani svetilnik Pharos. Potem se odpeljemo na konec mesta, na bivšo kraljevo posest. Sedaj je to kraj, kjer mlajši Egipčani lah-

ko v miru poizkusijo alkoholno pijačo ali pa se spoznajo s prijateljicami noči. Očitno tudi najine prijateljice vleče izven mej strogega islama. V hotel pridemo pozno ponoči, Waly pa hoče ob šestih zjutraj vstati in se odpraviti v Marino. Waly je fant z močno gospodovalno žilico, zato ga komaj prepričava, da gremo ob devetih. Po dobri uri vožnje z majhnim busom, ki stane 5 LE, kar je malo več kot pol evra, prispemo v Marino. Tam se najprej dobimo z Walyjevim bratrancom, zato si seveda kupimo še škatlo tipičnih egipčanskih slaščic, ki jih večinoma sestavljajo različni oreščki in pa posebno sladko testo, oblikovano v laske. Prej se seveda prepričamo, da Walyjevega strica ni, ker najbrž ne bi odobral družbe evropske ženske. Težave imamo tudi s prevozom do plaže, ker se Marina izkaže za zelo veliko "naselje". Končno le pridemo do plaže, imenovane Tahiti, za katero je treba plačati vstopnino. Tam preživimo preostanek dneva, se sončimo in kopamo. Čeprav kratko in sladko, si jo je bilo vredno še enkrat ogledati. Popoldne se odpravimo nazaj v Cairo z avtobusom prvega razreda, na katerem imamo cel meter prostora za noge.

Bliža se konec potovanja ...

Po enodnevnem počitku se odpravimo na bazar in nakupimo še obvezne spominke za domov, kot sta šiša in tobak, Kareem pa nama kupi vsakemu svoj spominček, in sicer z obarvanim peskom napolnjeno stekleničko, v kateri je prav tako iz peska narisana kamela in napisano tvoje ime. Oh, saj ne bi bilo treba! Fantje imajo ta dan zabavo v fantovskem domu z eno steklenico jegra, ki nama je ostal od poobednega razkuževanja. Ob njej egipčanski prijatelji za kratek čas pozabijo na svoje verske zapovedi ...

Izredno hitro se je približal zadnji dan najinega potovanja po tej arabski deželi in čas je, da vse spakirava. Zadnji otožni pogled na najino samsko sobico, hkrati pa občutek olajšanja, saj bova spet lahko skupaj.

Na letališču natehtava 39,6 kilogramov prtljage. Sreča, saj je dovoljenih le 40! Polet domov prespiva in lepo je po mesecu dni spet stopiti na domačo tla.

Pat'nošter spominov

Postni čas je bil v letih mojega otroštva nekaj posebnega. Ne le pri hrani, tudi pri veseljačenju smo bili bolj zmerni. Mesa na mizi tako ali tako ni bilo veliko, pač pa smo pojedli več mleka, močnatih jedi in zelenjave. Na pepelnico nismo dobili niti krofov, čeprav jih je mama na pustno soboto spekla toliko, da jih je bilo naloženih na časopisni papir čez celo krušno peč. Čeznje je pogrnila belo oprano rjuho, da smo jih imeli potem še cel teden za večerje k beli kavi. Pekla jih je na masti in zato je bil greh, če si jih jedel na pepelnico sredo. Pepelnična južina je bila krompirjeva ali pa zeljna juha in kruh. Taki so bili potem tudi vsi petki do velike noči. Za ribe seveda ni bilo nikoli denarja, pa saj niti vedeli nismo, da jih mogoče pri drugih hišah jedo. Če bi nam mama na post dala ribe na mizo, bi na naslednji petek najbrž komaj čakali. RIBE bi bile nagrada, ne pa žrtev ...

Do velike noči je bilo navadno vsaj okoli hiše vse potrebljeno, kuhinjo in kamro pa smo skoraj za vsako veliko noč tudi pobelili. Kuhinjo zato, ker se je pri kurjenju v krušno peč ali štedilnik pogosto kadilo in je bil ob letu strop bolj siv kot bel, kamro pa zato, ker je bila zaradi kamnite stene brez fasade taka vlaga, da so, predvsem pozimi, kapljice vode kar polzele navzdol in se nabirale v kotu pod lesenim podom. Pod je mati po beljenju namazala z rdečkasto pasto, ki se je lepo vpila v les in ko ga je z mehko krpo še »zbiksala«, je bil nekaj časa spolzek kot led, a bil je spet za eno leto zaščiten pred vlago, ki ga je vztrajno naširala, pa še lepo se je svetil. Belil je ata sam, in to z domačim apnom, ki smo ga imeli namočenega v apneni jami. Tako ni bilo treba kupovati barve, belež je bil gost in je steno naredil suho in zelo belo. Tiste čase je bilo v navadi, da so z gumijastim valjčkom po steni naredili različne vzorce. Tudi pri nas je bilo tako: po

beljenju je ata »valcnal«, kakor smo rekli. Včasih si je valjčke izposodil pri kakem prijatelju ali sosedu, da smo imeli drug vzorec, kot je bil prejšnji, ki je bil narejen z domačim valjčkom. Eno leto smo imeli klasje, drugo leto gartrože, spet tretjič kake vijuge. »Valcnalo« se je samo do višine kakih 20 cm pod stropom, tam je ata s pomočjo late s čopičem potegnil 1 cm debelo črto, nad njo pa je pustil belino. Narisati tisto črto ni bil mačji kašelj, ker stena ni bila ravna in ko je pritisnil lato obnjo, se tu in tam ni čisto pritisnila ob zid in včasih je pod lato pricurrljala kakšna solzica barve, ki se je povlekla navzdol. Tista packa se je potem bohotila na zidu do naslednjega beljenja, ki se je potem vedno začelo z mamino opombo: »Letos pa ahtej, ko boš črto delal!«

Na veliki teden je imela mati veliko čiščenje in tudi nas je navadila tako, ker je zmeraj ponavljala: »Ni praznikov, če ni vse poštelano!« Mimo hiše teče potoček, kar je bilo pravno, saj je celo vsa vrata snela z okovja, jih znosila k potoku in zribala s krtačo. V veliko aluminijasto vedro je naložila vso posodo, ki jo je potlej pri potoku zribala z drobnim potočnim peskom, ki je z nje obrusil vse, kar se je med letom prismodilo ali zapeklo na dno. Posoda se je potem še dolgo lepo svetila. Bila je tako natančna, da je celo pletarje, v katerih je vzhajal kruh, oprala v potoku. Šipe so se umivale v milnico, obrisale in zloščile pa seveda z zmečkanim časopisnim papirjem, ki ni puščal dlačic.

Najhujše se je nam, otrokom, zdelo praznjenje greznice. To smo sicer opravili pred velikim tednom, da za praznike ni bilo več smradu. Dela se je lotil ata, pomagati pa sva mu morala dva otroka. Na pločevinasto kanto z ročajem je navezal vrv, kanto s pomočjo kola potisnil v greznico in ko se je napolnila, jo je dvignil na vrh, v ročaj vtaknil močno palico in potem sta ata in en otrok poprijela palico na vsaki strani, drugi pa je pazil, da vrv ni zdrsnila v blatno brozgo in potem so vsi trije odnesli

smrdljivi tovor na travnik, kjer je ata kanto počasi nagibal, da se ni vsa vsebina izlila na enem mestu. Če smo se zmrdovali ali če kdo ni hotel pomagati, je ata samo rekel: »Saj ni treba, bom pa sekret dol zabil, boste pač v gmajno hodili!«

Doma smo pogosto molili rožni venec, posebno še o postu. Spomnim se, kako sem se včasih naveličala tistih ponavljajočih se zdravamarij in sem že pri drugi desetinki začela zganjati neumnosti. Mama je prekinila molitev in me okarala: »Le počakaj, v tem, ko zmolim, te bom z metlo po riti!« Molila je naprej, jaz pa, namesto da bi molila, sem ubrala svojo: »V tem, ko mama zmolila bo, metlo v roke vzela bo in mene gor po riti bo!« To se je nam, otrokom, zdelo silno smešno in ko smo namesto »Sveta Marija, mati božja« že vsi odgovarjali »V tem, ko mama zmolila bo ...«, je še mamo pograbil smeh in rožnega venca je bilo konec, našega veselja pa tudi, ker nas je nagnala spat, v avtomatu odvila varovalko in v kuhinji pri sveči pomivala posodo, da mi nismo imeli luči. Ko smo jo izsiljevali, da naj prižge luč, je samo odgovorila: »Je Bogec tok vzal, ker ste tako zleht!«

Na veliko soboto smo seveda nesli k žegnu. Za to priliko je mati hranila debelo gnjat in svinjski želodec, ki ga sicer nismo nesli k blagoslovu, je pa bil namenjen za veliko noč. Vsako leto smo namreč naredili dva. V košari, ki smo jo hranili samo za žegen, so seveda vabila tudi kuhana jajca, hren, potica. Vse skupaj je bilo pokrito s prtičkom, na katerem je bilo izvezeno rumeno jagnje, ki je z nožico objemalo zastavo za napisom Aleluja. Košara in prtek sta že na velik ponedeljek romala nazaj na podstrešje, kjer sta zavita v polivinil čakala naslednjo veliko noč. Skroma na veliko soboto je bila skromna in zato smo še toliko težje vzdržali ob dražčem vonju, ki se je širil po hiši. Otroci smo morali na hišni prag nanositi sveže stelje, da je bila za predpražnik, očistiti vse čevlje in jih namazati z

globinom. Mama zlepa ni bila zadovoljna. Ko je prišla gledat, kako napredujemo, smo skoraj zanesljivo slišali: »Boli skrtači, preden namažeš, da ne boš kar po dreku mazal!« Zvečer smo si morali vsi oprati lase. To smo storili tako, da je na štedilniku pogrela velik lonc vode, nato pa smo si nad umivalnikom namilili in zdrgnili lasišče, potem pa poklicali: »Polivajte!« Mama je z lončkom polivala po laseh, dokler ni tekla čista voda. Telo smo si umili v lavorju, in sicer smo imeli dogovor, da so se vsi umaknili v kamro, da se je lahko eden v kuhinji umil tako, da ni bil vsem na obeh. Ko je končal, je zaklical: »Fertik!« in na vrsti je bil naslednji ... V predšolskih letih smo si zobe umivali še s pepelom in koščki strtega oglja iz krušne peči. Krtačke smo že imeli, jih namakali v pepel in zdrobljeno oglje in drgnili po zobeh. Sladkarij nismo veliko dobili, pojedli smo ogromno trdih domačih jabol in – začuda – vsi smo imeli zdrave in lepe zobe.

Tako lepo umiti smo potem zgodaj zlezli pod odeje, ker smo zmeraj šli k prvi maši. Včasih smo za ta dan dobili tudi kak nov kos oblačila, ampak nikoli vsi naenkrat. Posebej se spominjam enega leta, ko smo od Rdečega križa dobili celo goro oblek in smo vsi našli kaj zase. Tisto leto smo bili za praznik vsi »novi« ...

Zjutraj je mama že ob štirih klicala. Ne spominjam se, da bi bili posebno težko vstali. Napravili smo se in odkorakali proti Šoštanju. Cesta je bila v mojih rosnih letih še makadamska, na njej pa polno manjših kamenčkov, ob katere sem zadevala, kajti svitati je začelo šele proti Šoštanju. Ko smo se bližali Šoštanju, smo navadno že slišali prvo pokanje s karbidom. Slovesna vstajenjska procesija po maši, glasno in ubrano petje, radostno zvonjenje, bandera iz vseh okoliških cerkva in ponosni fantje, ki so jih nosili, so naredili pravo vzdušje. Od procesije smo se potem podali proti domu, kjer smo se preoblekli in jedli žegen. Luščine od blagoslovljenih jajc in hrenove olupe je mati vedno

shranila v skledo, da jih je po žegnu potrosila okrog hiše, rekoč: »Potem kač letos ne bo na dvorišče!«

Kmalu po zajtrku nas je popadlo tisto hrepeneče pričakovanje, kakršnega lahko občuti samo otrok, ki ni dobival veliko daril. Nenehno smo tekali do ovinka, od koder se je videlo daleč po cesti, če mogoče že prihajajo botri. Trije otroci smo imeli ene botre, trije pa druge. Eni so prišli na veliko noč, drugi pa na velik ponedeljek. Ko smo končno zagledali botra in botro, kako počasi capljata že po travnati stezi proti hiši, smo stekli v hišo: »Črnjana sta že tu!« Bila sta namreč stric in teta iz Črne na Koroškem, do Šoštanja sta prišla najbrž z vlakom, potem pa peš do nas. Sicer pa sta bila nekoliko na boljšem kot mi, ko sem bila večja, sta prihajala že s fičkom.

Radost ob pisanki je bila neizmer- na. Spominjam se, da sem neko leto dobila sadne napolitanke v polivinilasti vrečici. Verjetno sta kupila ene in jih razdelila v tri vrečice.

Pomnim tudi rdečo pomarančo, ki je prej še nisem videla. Druga leta so bile oranžne. Bila je zavita v tanek potiskan prtiček, nekakšno servietko. Seveda smo dobili pirhe, vedno so bili samo rdeči in brez sličic. Bili so tudi pisani bonboni, kot barvasta jajčka, ki smo jih potem skrbno čuvali, dokler nam jih kako leto niso napadle mravlje, da smo jih morali oprati, preden smo jih končno pojedli. Pozneje, ko sem bila že večja, so bili tudi pri nas boljši časi, ni bila več tako trda za denar, ker so starejši brat in sestri že kaj zaslužili. Takrat so bile tudi pisanke razkošnejše, včasih sem dobila kak kos blaga, enkrat celo obleko, ki pa mi ni bila niti malo všeč. Pa sem jo vseeno morala nositi. Obleko je dobila tudi sestra, ki je bila vedno manjša in bolj drobne postave. Obleka ji je bila mnogo prevelika in predvsem predolga in še danes se spomni, kako smo se ob eni redkih priložnosti slikali. Nadej je morala točno tisto obleko in v želji, da bi ne izgledala toliko predolga, je dvignila ramena, kolikor je mogla. In ko danes kdaj vzamem v roko tisto črno-belo fotografijo z narezljanim robom, zagledam tisti sestrin prisiljeni nasmešek, v očeh pa zadrego, ker so takrat druge punčke za v šolo imele krajša krilca. Njena obleka pa je kljub visoko dvignjenim ramenom segala čisto blizu gležnjev ...

Marija

Svetloba

Meditacija

Tam kjer je danes jezero, je bila včasih zemlja. Na njej je rasla trava, travo je pojedla krava in kmet je pomolzel kravo. Dobil je mleko in človek ga je popil. Zrasli smo tako, da smo pili mleko. Mi mleko od mame, mama od krave, pozneje pa vsi mleko od krave. Krava transformira travo v mleko, človek pa mleko preko celic v energijo, v individualno zavest in delovanje. Živimo v svetu, kjer je prisotno kroženje in transformiranje energije, kjer je narava poskrbela, da celota skrbi za del in del skrbi za celoto. Nekje so energije bolj grobe, nekje bolj subtilne, finejše in nekje samo še matematično opisljive. Ne da se jih več videti, ne otipati in ne zaznati, vemo pa, da nekaj nekje je. Mistika - bi lahko temu rekli, skrivnost nad skrivnostjo, ali mogoče nevidno, dokler ni zaznano in določeno. Znanstveniki bi po odkritju temu rekli potrjeno in preizkušeno ter odkrito, kar je bilo prej zakrito. Povprečen človek je bolj kot ne nezaveden, lahko rečemo, da spi, da ni buden, da pač preživi, kar je za preživeti. Ne zanima ga kaj dosti, zakaj je na svetu, kaj tu počne in kaj bi moral početi. Se prehranjuje, spi, razmnožuje in gleda na to, kje bo dobil, kar pač mora dobiti. Če hoče kaj dobiti, mora kaj dati in tako do konca dni, dokler ga narava ne pokliče nazaj, tja od koder je prišel. Gre zopet za izmenjavo in transformacijo energije, za nenehno in isto kroženje, ki traja v nedogled. Ker je človek krona stvarstva in najrazvitejši posameznik v verigi živih bitij, mu pripada tudi upravljanje in seveda tudi delovanje v smislu zavedanja. Ker človek poseduje zavest o samem sebi, nosi tudi odgovornost in z odgovornostjo pride tudi breme. Breme nastaja vedno, kadar imamo zavest o tem, da mi delujemo in kadar se ne zavedamo, da vse upravlja neka super inteligenca, ki je recimo nad nami in vse stvari vodi bolj natančno, kot si mi sploh lahko predstavljamo.

Tam, kjer je pred časom rasla trava in se je pasla krava, je danes jezero, ki je nastalo tako, da smo zemljo in travo spodkopali. Dobili smo premog, iz premoga paro, iz pare pa elektriko - energijo. Se pravi travo in mleko je zamenjala elektrika. Elektrika se lahko spremeni v svetlobo, v toploto in nenazadnje v mehansko energijo. Lahko bi še naštevali in če smo še bolj natančni, se lahko svetloba in toplota spremenita v prijetne človekove občutke, nenazadnje pa se preko človekovih celic in misli vse spremeni v višje subtilnejše energije. Ljudje se vedno odločamo, kaj in na kakšen način se bo kaj pretvarjalo, in kako bomo v tem sodelovali. Imamo na izbiro, da pijemo vodo, mleko ali alkohol. Lahko uživamo v zelenjavi, sadju ali pa v bolj grobi energiji ubitih živali. Imamo svobodno voljo in lahko se svobodno odločamo o tem, kai ie drav za nas in našo okolie. Nairei moramo

imeti zavedanje o tem, da se na fizični ravni dogajajo energetske pretvorbe, ki se odražajo na bolj finih telesnih nivojih, ki jih današnja znanost še ne obravnava, sluti pa že nekaj tega. Vsi ljudje si želimo imeti zdravo telo, toplen in varen dom, užitno hrano in pijačo, ter vse druge potrebe in priveske sodobnega sveta. Danes je potreba po tem še bolj izražena kot pred desetletji, ko se je človek zadovoljil z bolj skromnim in morda bolj uravnoteženim. Tako lahko vidimo pred našimi očmi nenehni boj, kar je pa še bolj moreče pa je, da se človeka zasužnjuje na vsakem koraku. Seveda se to ne vidi, ker je očem skrito in zelo prefinjeno. Človek današnje dobe je sužen odvisnosti, ki mu jih narekuje civilizacijsko potrošniško klonirana usmeritev. Ljudje smo postali odvisni od vibracij nizke frekvence, ki so zgolj najbolj grobe energije fizičnega sveta, med tem ko je za ostale finejše energije malo prostora. Vendar pa je vse na svojem točno določenem mestu, torej tam kjer nekaj mora biti.

V svetu imamo svobodno voljo in sami se odločamo, kaj počnemo in na kakšnem duhovnem nivoju živimo. »Smrtenje«, ali kot mu pravimo mi »življenje«, je tako ali tako bolj kot ne nezanesljivo, danes si, jutri te ni. Vsakršno delovanje v materiji je tako ali tako nično, ker nima nobenega temelja v obstanku in resničnosti. Bolj pomembno je, kakšno je naše zavedanje, in kaj smo naredili v smislu duhovnega napredka. Eksistence ali Boga ne zanima, kaj smo naredili, koliko smo ustvarili, in ali smo bili pridni ali ne, ali smo si kaj ustvarili ali ne. Lahko da smo berač, lahko smo bogataš, lahko smo predsednik ali lopov. Sami smo svoj gospodar in sami nosimo posledice svojih dejanj, ko pride ura soočenja z eksistenco, moramo vse sami poplačati in ni nikogar, ki nas bi lahko branil pred sodbo. Kaj pa je pravzaprav tisto, kar moramo plačati? Življenje nam je bilo podarjeno, še bolje rečeno, v to solzno dolino smo se sami spravili z našimi deli in nezavedanjem. Zdaj ko smo malo seznanjeni s tem, lahko vidimo, da nosimo veliko odgovornost, za vse kar počnemo, v svoji notranjosti pa tako ali tako imamo vgrajen instrument, ki nenehno kaže, kaj je prav in kaj ne.

V meditaciji lahko to vedenje zelo poglobimo, ko smo v stiku s Svetlobo. Kar pa je najbolj odločilno, pa je to, da imamo v posesti znanje. In ko to znanje prevedemo v fizični svet, dobimo odgovore, ki so pravi. Vse ostalo je neznanje in kalkulacija, ki jo moramo odplačati. Trava in krava, mleko in med, voda, jezero in pivo, 300 MW ali 600 MW, hidroelektrarna, jedrska elektrarna, dim, kemija, škropljenje, ubijanje, morija, bančni računi in dividende, zvitost in politika, vladanje in borba in na koncu SMRT. Ali pa mogoče zavedanje in ŽIVLJENJE.

Zen Aj

List	EGIPČANSKI FARAON (PIRAMIDA)	TRAVA OB KONCU NJIVE	LJUBKOVALNO ŽENSKO IME (LOTKA)	TUJE ŽENSKO IME	MADŽARSKI NOGOMETNI KLUB	RICHARD GERE	DEL SRČNEGA PREDDVORA	JAPON. MESTO NA OTOKU HONŠU
NAPRAVA ZA PREDENJE VOLNE								
POŽIRALNIK								
AMER. IGRALEC (WARREN)						RUTENJ		
GERMANSKI OREL						MLEČNI SOK KAVDUKOVCEV		
								FINO-MEHANIK

Avtor: LoM	SLOVENSKA METROPOLA	AMERIŠKI KOMUNIKACIJSKI SATELIT	NEKD. HRV. KOŠARKAR (ANDRO)	ANTON INGOLIC	OSEBA, KI RKA	MNOŽICA, VELIKA KOLIČINA OSREDNJA SLOV. KNJIZNICA	ALBAN. PESN. IN PISAT. (MURAT)	EVROPSKA ZALOŽBA				
APOTEKAR							KANTON V ŠVICI	SIMON JENKO GL. MESTO JORDANIJE		ČIR, TVOR		
GRIČ V STAREM RIMU							SANITETNI MATERIAL			GABRIELA (SKRALJ.) BABIL. BOGINJA PLODNOSTI		
MERILCI ČASA				ALPIN. REŠEVALNE SANI GEN. SEKRETAR OZNI KOPI...			FRANC. SKLAD. (GILBERT) KRVINI ŠOROD. PO OČETU		GRŠKI MITOLOŠKI LETALEC			
B(O)LGAR						OBREDNA OBLEKA DUHOV. SIBIRSKI VELETOK			STANE SEVER KOS POHIŠTVA		KRSTA	JUDOVSKI PISATELJ (SALOMON)
DRUGO NAJVEČJE FRANCOŠKO MESTO				ORGLAVEC, ORGLAR ZVIJAČA PREVARA						RADIJ 12. ČRKA GRŠKE ABECEDE		
JANEZ BLEIWEIS		ITAL. SLIKAR (FRANCESCO) SLOV. TISKOVNA AGENCIJA					NEKDANJI KOZASKI POVELJNIK					
REKA V FRANCIJI					MANIŠE NASELJE VRANJE			PRIPRAVNIK	AFRIŠKA ANTILOPA NAZNANILO			
NETO REGISTRSKA TONA				NEKD. SLOV. SMUČARKA (MATEJA)			SLOV. NOGOMETNA LIGA ZASTAVA NA VODOR. DROGU			ALKOHOLNA PIJACA VREDN. PAPIR, DELNICA	EDWARD KARDELJ	
MESTO V VOJVODINI				RASTLINSKA BODICA			EGIPČANSKO BOŽANSTVO POLJSKA		DVORIŠČNE OKRAS. PTIČE NIKELJ			

1. APRIL											MUSLIMANSKO MOŠKO IME	KOŽICA, KI PREKRIVA OKO
SLOVENSKA BALERINA ... MLAKAR								FRANC. REKA, PRITOK SENE ANTON ČEHOV				
DEL STATEV										TIBETANSKO GOVEDO		
LUKNJAČ										REČNI OTOK V PODO-NAVJU		

UGANKARSKI SLOVARČEK: ALBANI - italijanski slikar (Francesco); ANSKI - judovski pisatelj (Šalomon); EARLY BIRD - ameriški satelit; JANIKUL - grič v starem Rimu; TSU - japonsko mesto; VALAIS - kanton v Švici; VASAS - madžarski nogometni klub. Izmed pravih rešitev križanke bomo izžrebali dva nagrajenca, ki bosta prejela po: dve vstopnici za gledališko predstavo v Slovenskem ljudskem gledališču Celje, po lastni izbiri ter eno knjižno nagrado. Izžrebana nagrajenca prejšnje križanke (List 2/2008), sta Pavla Čas, Ravne 183a, ki prejme gledališke vstopnice in Anton Koren, Florjan 142, ki prejme knjižno nagrado.

Nagradna križanka

Marec 2008

Gesla Križanke:

Ime in priimek:

Naslov:

Izpolnjen kupon pošljite na naš naslov do 11. aprila 2008.

Fotoreportaža / Foto: Jože Miklavc

Jože Napotnik

slikarski mojster
velikih scen
(16. 2. 2008)

